

Atitudini

Publicație editată de Primăria Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Sărbători Fericite
și
La mulți ani!

Editorial de Gelu Nicolae Ionescu

CUM VĂ NING „ATITUDINI”-LE ÎN ACEST DECEMBRIE

Am promis că voi continua însemnările despre Festivalul de Teatru „Toma Caragiu”, ediția a VII-a. Și, spre o mai mare obiectivitate, am rugat colegi ai mei de pasiune pentru teatru să îmi dea câteva impresii despre ce au văzut la această ediție. Culmea, fiindcă, de obicei, gusturile artistice diferă foarte mult, am picat cu toții pe aceleași concluzii, de exemplu: nu întotdeauna numele mari din distribuție sunt ingrediente suficiente pentru un spectacol mare/ bun.

Votul grupului de la „Atitudini” pentru cel mai bun spectacol de la această ediție merge la spectacolul „Sânziana și Pepelea” de Vasile Alecsandri, nu în unanimitate, dar cu majoritate confortabilă. Un spectacol nu pentru toate gusturile – dar ce spectacol e pentru toate gusturile? – dar un spectacol cu ritm bun, cu nerv, al Teatrului Național „Lucian Blaga” din Sibiu, în regia lui Nicolae Dabija.

Am apreciat cu toții inserturile muzicale în cadrul festivalului, care au conturat impresia de răsfăț cultural. Supriza de a-l redescoperi pe actorul nostru ploieștean Ionuț Burlan și ca solist vocal a fost cât se poate de plăcută.

Desigur, organizatorii bine-merită laude și felicitări pentru efortul depus și suntem convinși că la următoarea ediție vor izbuti un festival și mai bun!

Totuși, o mică obiecție: să rămână un singur spectacol pe seară, pentru a da șansa iubitorului de teatru să vadă toate spectacolele din program. În varianta cu două spectacole pe seară, evident, ușor suprapuse, nu este posibil acest lucru.

Iar o a doua sugestie: introducerea competitivității. De ce nu? În fond, cei mai buni merită și premii, nu doar aplauze.

Vă ning cu mieii lirici ai unor foarte tinere condeie premiate la cea mai recentă ediție a Concursului Național de Poezie „Iulia Hasdeu”, pe care Casa de Cultură „I.L. Caragiale” îl organizează,

ză, iată, pentru al cincisprezecelea an consecutiv. În acest număr le puteți citi creațiile câștigătoarelor Marelui Premiu și a Premiului I. Despre tendințele lirice contemporane, în care se încadrează și laureatele acestei ediții – sunt, dacă nu mă înșel, numai fete! – a scris un eseu foarte interesant colega noastră de redacție și de cenaclu, Mădălina Paula Ștefan, tipărit în numărul precedent.

Și „ninsoarea” continuă:

Am păstrat cu mare drag cele două rubrici ale domnului Constantin Tudorache, laureat în această toamnă la Festivalul Internațional de Umor „Ion Cavanou”, de la Târgu Jiu (19-22 oct.). Drept pentru care îl felicităm și ne mândrim să avem un colaborator cu verva Domniei-Sale!

Evenimente... Consemnări și Note de călătorie și cronici ne oferă colegii de cenaclu Daniel Mihai și Elena Trifan.

Remember Nichita Stănescu, un grupaj de articole de suflet în care regăsim semnăturile unor autori consacrați și foarte iubiți: Alex. Ștefănescu și Mircea Cărtărescu, Dan Mircea Cipariu și Gabriela Teodorescu.

Centenarul Marii Uniri continuă, așa cum este firesc, să ocupe un loc principal în cuprinsul acestei reviste ce v-o dăruim lună de lună și, evident, continuăm să ne bucurăm de roadele istoricilor care ne fac marea cinste de-a ne fi prieteni și colaboratori: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Șt. Baicu.

Eseurile semnate de Ion Bălu și Traian D. Lazăr și Mădălina Paula Ștefan provoacă la dezbateri, la aprofundarea unor teme.

Calendarul domnului Chirulescu ne amintește și luna aceasta de evenimentele culturale și ne trimite la raft. Și bine face, drept pentru care îi mulțumim!

La mulți ani! Și anul ce va veni să fie unul mult mai bun decât cel pe care ne pregătim să îl părăsim!

Clipă

*ai să vii cum are să ningă
și-ai să mă iei de mână
cum ninsoarea ia câmpul de orizont!*

Iubesc și toate-mi sunt fântâni!

*Nebunia asta
Numită dragoste
Poate să-mi țină o vreme, sau pentru tot-
deauna loc de cer,
fiindcă e mai plină de străluciri de stea, de
păsări
de rotunjimi de lună decât însuși cerul!*

*ochii mei te sărută
cu acea privire
de-așteptat ninsoarea
când bat clopotele tăcerii,
în catedrala sufletului
chemându-mă să te regălesc...*

*ai să vii cum are să ningă
și-ai să mă iei de mână
cum ninsoarea ia câmpul de orizont!*

*La tine mă pot uita.
Dar doar ca la soare. Puțin
Apoi sunt câteva clipe orbit.
și dacă aș fi orbit
de strălucirea ta câteva vieți?*

*Ai să mă-mbraci în mătasea umbrei tale
și-am să-ți povestesc
cum mă fascina peștele acela imens
care înota în marea amurgurilor copilăriei*

*am să-ți spun că mi-au rămas în gâtul timpului
corăbiile poposite în strâmtoarea luminii
lunii,
plutind plutirea mătăsii nopților de dra-
goste...*

*o să am doar cuvinte viori,
înlemnite de dragul tău
și șlefuite de dor,
și-am să-ți aduc buchete de alge cosite de
reflux.
și-am să-ți propun să fim
scafandrii ploilor de vară*

*da...
Mă fascina peștele acela imens,
care înota în marea amurgurilor copilăriei!
Îl respiram cu tot cu solzii lui aurii
și-acum parcă-mi înnoată-n piept
în gât, în nări, în gură, în plex.*

*ai să vii cum are să ningă
și-ai să mă iei de mână
cum ninsoarea ia câmpul de orizont!*

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești

e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro

tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Layout & DTP: Adriana Nicoleta Zamfir
Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

Sursa ilustrație copertă:
www.pixabay.com

Tipărire: Print ATU

O RELAȚIE DE PRIETENIE SPIRITUALĂ (XXI)

3. Muntele analog

În câteva rare tablouri zidul nu este compact, sugerând o posibilă deschidere a spațiului. Astfel, în „Tunel”, pânză dominată de o tonalitate albastră, un obelisc este străjuit de douăsprezece efigii, reprezentare echivalentă a personajelor din „Spațiu dintre cele două ziduri”. Zece dintre ele, capete terminate prin imense aripi, sunt orientate spre obelisc, spre celălalt spațiu. Ultimele două efigii, formând baza tunelului negru, sunt aproape identice celorlalte străji-zeități, dar nu sunt înaripate și au orientarea opusă, spre spațiul din fața zidului. La baza zidului se înșiruiesc câțiva minusculi munți-machetă, munți-model. Simbolistica tunelului este extrem de bogată, reunind din nou sursa marii tradiții. Pe plan pictural disproporția dimensională între munți și restul elementelor figurative este frapantă. De altfel în aproape toate pânzele în care deschiderea spațiului este sugerată, lanțul minusculilor munți este prezent la baza zidului, ca un leit motiv, precum în „Vedere spre zidul albastru”, „Lacăt”, „Surâsul alb”, sau în pânza cu titlul paradoxal „Muntele înalt”. Dimensiunea redusă a muntelui este derizorie, dar inevitabilă într-un spațiu al căldurii, al eroziunii. Munții figurați sunt de fapt ireali, fiind doar imagini, reflectări în oglinda zidului a muntelui magic de dincolo de zid, ce singur are o existență reală, autonomă. Dar imaginea muntelui magic este impuls devorant și condiție a voiajului în spațiul de dincolo de zid. O simbolistică similară poate fi descifrată în romanul „Le mont analogue” al lui René Daumal¹, un cavalier fascinat de cucerirea muntelui magic. Personajele figurate în pânzele lui Victor Cupșa sunt replici exacte al acelor „hommes-creux” din romanul lui René Daumal, viduri de formă umană săpate în piatră.

Voiajul spre muntele magic pare a fi fără speranță. Numeroase catarge eșuează în nisipul deșertului, înconjurate, imobilizate de cangrena pietrelor-fosile ca în „Imposibilul efort”. În „Voiajul lui Lohengrin” corabia are pânzele umflate de un vânt imaginar, ea are chiar aripi și totuși naufragiul este manifest: corabia este imobilizată în nisip, având la provă statuia fragmentară a lui Lohengrin.

Un singur personaj pare a fi reușit să întreprindă voiajul de dincolo de zid: este Tiresias, întorcându-se în spațiul familiar. Doar câteva fragmente ale trupului profetului străbat zidul înspre nisipul roșu, de culoarea pieritoarei cărnii. Fragmentele, ca de obicei, sunt găunoase, vide de substanță.

Ambiguitatea este împinsă aici la limita ei extremă: partea invizibilă a trupului lui Tiresias se află în spațiul vivifiant de dincolo de zid, dar fragmentele vizibile sunt vide, pietrificate, moarte. Acestea din urmă nu sunt oare dovada realizării vo-

iajului și a existenței profetului în spațiul de dincolo de zid? Naufragiile corăbiilor sunt poate condiția însăși a realizării voiajului. Victor Cupșa crează astfel un vid plin, atemporal prin intermediul unui vid gol, dezolant, temporal. În acest sens arta sa este o artă yogică, de subtile și infinitezemale metamorfoze. Obsesia perfecțiunii picturale, minuția detaliilor, savanta dozare a culorilor și orchestrarea lor ritmică corespund unei tehnici nu gratuite, ci necesare. Bogăția și dificultatea de transmitere a semnificațiilor reclamă un stil pictural tinzând spre perfecțiune. Și în acest sens arta lui Victor Cupșa se singularizează în contextul contemporan, în care transmiterea de semnificații este considerată ca fiind un arhaism, iar perfecțiunea picturală – o inutilă și derizorie preocupare.

4. Despre inevitabilitatea dogmei

Dar ce se află, în definitiv, în spațiul de dincolo de zid?

Întrebarea rămâne aproape fără răspuns. În „Vedere spre zidul albastru” dincolo de zidul negru întrezărim un alt zid, albastru, diferența între spații fiind marcată doar prin diferența culorilor. „Atingerea” misterului se realizează prin adâncirea lui neconținută, cum ar fi spus Lucian Blaga. Universul întreg este o succesiune de ziduri verticale, compacte, aproape impenetrabile. Însăși geneza spațiului uman a fost condiționată de distrugerea unui zid existent, resturile sale fiind pietrele-fosile, prezente în majoritatea pânzelor.

Spațiul de dincolo de zid, deși accesibil, nu poate fi descris prin propriile sale imagini (inadecvare a limbajului? Depășire a limitelor inteligibilului?). El poate fi reprezentat doar în mod indirect, prin imaginile proprii ale spațiului complementar, de dincoace de zid. Aparența imaginilor este cea a spațiului comun, dar esența lor aparține unui alt spațiu diferit ca natură, limbaj și semnificație. În acest sens, și numai în acest sens, arta lui Victor Cupșa este o artă figurativă, rezultat al unei paradoxale fuziuni a contrariilor.

Reprezentarea directă a spațiului de dincolo de zid fiind imposibilă, reprezentarea sa indirectă, dogma, este singura modalitate de comunicare a revelației. Dogma, imagine deformată, parțială a tradiției, totuși imagine a sa, este deci inevitabilă.

Dogma nu este neapărat cea creștină. Uriase fețe budhice apar în câteva tablouri: „Surâsul alb”, „Iarna unui surâs”, „Nocturnă”. Iar în „Muntele înalt” este figurat un Ianus, Crist-Buddha, simbol al transcendentalei unități a religiilor.

Într-o admirabilă pânză „Piroane cu trandafiri”, pe fundalul zidului se află o cruce de lemn, aproape complet acoperită de o imensă movilă de nisip și pietre-fosile. Doar brațele și mâinile crispate ale răstignitului rămân vizibile. Din palmele sale răsar doi trandafiri pali (constituind unul

dintre simbolurile fundamentale ale religiei creștine: sângele corpului cristic se transformă în trandafirul supremei cunoașteri). În primul plan al tabloului se află o masă pe care este depusă o cutie transparentă, doar unul dintre pereți fiind opac, negru. În interiorul cutiei ermetic închise, dintr-o iarbă de un verde compact, artificial, răsar trandafiri cu tije-pitoane. Tabloul este dominat de mișcarea dublă de cufundare, de dispariție a corpului răstignitului, a veritabilei revelații și de înălțare a cutiei transparente și negre, a dogmei.

Dogma este un compromis necesar. Cei ce se află în interiorul lumii, dincoace de zid, nu sunt martori, ci sclavi. Pentru a vedea lumea, pentru a o înțelege, pentru ca sclavul să devină martor, el trebuie să iasă din această lume, prin descoperirea fondului de aur, ascuns, al dogmei.

5. Purificarea prin exil

Ieșirea din lume, depășirea condiției comune, echivalează, printr-un paradox de o subtilă cruzime, unui exil. Vivificarea prin cunoaștere se realizează prin exil, deci printr-o sinucidere simbolică.

Aici se află originea obsesiei pietrificării, a nisipului, a naufragiului, a măștii, a zborului.

Abandonarea personajului comun nu poate fi totală, ea presupune o dificilă continuitate, o penibilă coexistență a personajului comun și a măștii. Dar, printr-o inversare a sensului obișnuit, primul termen al dualității mască-personaj posedă o relitate mult mai bogată decât cel de al doilea termen. Mască este semnul devenirii, al trecerii, al zborului în spațiul de dincolo de zid. Mască va fi astfel o mască de pasăre. (Doar în „Balantă”, „Mască” sau „Arcul de Triumf” măștile au încă o aparență umană).

În desenul „Anul plecării îngerului”, sunt sugerate preparativele zborului: o fereastră (spre spațiul de dincolo de zid?) este suspendată, imponderabilă, în aerul unei celule. Din ferestrele celulei se desprind aripi colorate în albastru, negru, verde.

În „Triadă” un bizar personaj sintetizează cele trei etape ale devenirii: mâna- acțiune, ochiul-viziune, capul în formă de pasăre-zbor. Dualitatea exil-spațiu al morții este de asemenea ilustrată în „Cui”, printr-un alt bizar personaj, cu corp de femeie și cap de pasăre, partea inferioară a corpului fiind înconjurată de masive pietre, resturi ale zidului.

continuare în pagina 2

Notă:

¹ René Daumal, Muntele analog – roman de aventuri alpine, non-euclidiene și simbolic autentice, Editura Niculescu, București, 2009, traducere din limba franceză de Marius-Cristian Ene, prefață de Basarab Nicolescu, notă biobibliografică de Petrișor Militaru.

Mi se pare interesant a remarca, în această ultimă pânză, rolul zăpezii. În „Cuib” zidul este distrus, zborul este realizat, spațiul de dincolo de zid este astfel atins prin magia viziunii. Spațiul de dincoace de zid fiind un spațiu al căldurii, al descompunerii, al creșterii dezordinii, spațiul său dual este al zăpezii, al frigului, al micșorării dezordinei, al cristalizării.

Pânza în care mi se pare că Victor Cupșa atinge perfecțiunea picturală în ilustrarea temei exilului și a măștii este „Conferința de Pace”.

Corpurile nude ale celor două personaje cu fețele acoperite de măști au o consistență de armură. Mâinile sunt reduse la aparența de mănuși metalice. Umbrele pe fundalul roșu, în triumphiuri, nu sunt imaginea fidelă a corpurilor; metamorfoza esențială fiind transformarea capetelor umane în capete de pasăre. Fundalul triunghiular al tabloului capătă, sub influența luminii în unele momente ale zilei, o intensă vibrație, el pare a se aprinde și a transmite inefabile unde.

Desigur, un tablou precum „Conferința de Pace” (ca și „Yalta” sau „Puterea nisipului”) poate fi receptat de asemenea pe primul plan istoric. Pictorul a trăit experiența exilului și el s-a aflat printre martorii unei epoci istorice delirante. Este dificil a nega orice influență a elementelor temporale în artă. Dar ceea ce este important în artă, în pictura lui

Victor Cușa, este nucleul său rezistând eroziunii timpului, „jocul secund”, știința umanului prin transmiterea viziunii.

De aceea opera pictorului admite cu dificultate fragmentarea: un tablou luminează sensul întregului și întreaga operă clarifică sensul unui anumit tablou. Receptarea directă a unei pânze este celulară, parțială, revelarea operându-se doar prin sinteză, prin cunoașterea ansamblului.

6. Despre stigmat, ca semn al eliberării

Viziunea picturală este o cale a salvării, a evadării din spațiul morții minerale. Pentru a pătrunde în tărâmul de dincolo de zid, ochiul trebuie să se închidă lumii prezente: orbirea este o condiție a viziunii. Zeus i-a acordat lui Tiresias darul profeției ca o compensare pentru pedeapsa orbirii. Ochiul se închide treptat în „Devenire”, iar personajul din „E departe Syracuse”, Ianus al viziunii, are un ochi deschis spre exterior, celălalt fiind pietrificat, vid, prin deschiderea sa către interior. Măștile statuare din „Chipul uitării”, „Eroziune”, „Prezicere” sunt măști oarbe făcând parte integrantă din zid sau fiind, ca în „Nocturnă”, chiar însuși zidul, spațiu-limită, spațiu de separație, spațiu-prag.

Una dintre pânze este intitulată în mod sugestiv „Privirea celui de al treilea ochi”. Un imens ochi vid, pietrificat, de o dură și greu de definit agresivitate, este figurat pe

șevaletul aflat în fața autoportretului în dubla reprezentare Isus-omul comun. Primul ochi este cel al lumii condamnate dez-agregării, al doilea ochi este cel al dogmei, iar al treilea, ochiul magic, ochiul viziunii, este cel al artei, al picturii.

Dar depășirea prin viziune a omului comun implică o stare de criză, de ruptură, o stare patologică în raport cu cea de echilibru. Semnul existenței viziunii este apariția stigmatului. Într-unul din autoportretele din seria „stigmatelor”, șevaletul pe care se află fixat autoportretul este plasat în fața unui munte, a muntelui analog. Mâna depășește cadrul tabloului și pictorul ne arată cu mândrie, cu tristețe, cu compasiune, nouă, celorlalți martori, dovada stigmatului.

Viziunea impune un sacrificiu ritual. Victor Cupșa mi se pare a fi asemenea condotierului figurat într-una dintre pânzele sale. Statuia ecvestră a condotierului plutește pe marea viziunii. Condotierul este decapitat și poartă în mâna sa, ca o ofrandă, propriul său cap. În apropierea zidului-limită un minuscul munte și o minusculă mânăstire românească sunt semnele-imagini ale dublei surse a viziunii.

Victor Cupșa a compus prologul epopeii sale, deschidere spre Ars Magna. El este unul dintre rarii artiști ai epocii noastre capabil de a o realiza.

Basarab Nicolescu

Centenarul Marii Uniri de Constantin Dobrescu

UN EROU PLOIEȘTEAN DECORAT CU MEDALIA MILITARĂ FRANCEZĂ

Cel decorat cu acest ordin militar francez pe câmpul de luptă de la Mărășești a fost viteazul plutonier Dumitru Bucătaru din Regimentul 47 de Infanterie Prahova. De la intrarea în război alături de aliați, Dumitru Bucătaru „a luat parte la luptele importante”.

Astfel, în ziua de 6 august 1917, acesta „a făcut acte de strălucită bravură în glorioasele bătălii de la Mărășești și Răzoare”.

Cum în aceste lupte vitejii au murit cu nemiluita – cum consemnează ziaristul Stavăr de la ziarul „Virtutea” – compania a III-a rămânând fără ofițeri, comanda lor a luat-o plutonierul Dumitru Bucătaru, ca cel mai vechi în grad. Și mai presus de orice grad de comandant, plutonierul Dumitru Bucătaru a trecut la lupta cu baioneta. Prin faptele de vitejie ale bravilor luptători, în frunte

cu neînfricatul lor comandant, plutonierul Dumitru Bucătaru, au spart puternicul front inamic al nemților, culcând la pământ mulțime de inamici și capturând prizonieri pe cei ce au mai rămas în viață împreună cu toți ofițerii (bavarezi). Viteazul plutonier Dumitru Bucătaru a luat de la nemți importantă pradă de război, armament, merinde etc.

Pentru actele de vitejie de la Mărășești, plutonierul Dumitru Bucătaru a fost decorat și cu Virtutea Militară de Război, după care, „a fost decorat și cu strălucita decorație de război franceză”. Eroul plutonier Dumitru Bucătaru a primit această decorație pe câmpul de război la Tecuci. În acordurile imnului regal și ale Marseillezei, în prezența generalului H.M. Berthelot, șeful Misiunii Militare Franceze, generalul Eremia Grigorescu, comandantul armatei a

II-a a pus pe pieptul eroului plutonier Dumitru Bucătaru strălucita decorație pe care „o au doar trei români din acel timp al războiului.”

De menționat că în anul 1936, cu ocazia vizitei pe care Regele Carol al II-lea a făcut-o în Franța, acesta a fost decorat de președintele Franței cu Medaille Militaire, decorație cu care a fost onorat și ploieșteanul nostru Dumitru Bucătaru.

După război, eroul de care ne-am ocupat „a intrat funcționar în poliția Ploiești, ca subcomisar.”

Ca și la Mărășești, subcomisarul Dumitru Bucătaru s-a acoperit de glorie capturând bande de hoști și de tâlhari.

El este cel care „a scăpat Ploieștiul de periculosul bandit Victor Săndulescu, zis Ogaru, pe care l-a ucis în luptă piept la piept.”

FOLCLORUL POETIC DESPRE EVENIMENTELE DE LA 1918 (IV)

Cu toate că armata noastră se constituie în parte activă, cu o nebănuț de mare capacitate de luptă și zdrobire a inamicului, la acest „seceriș” barbar, sângheros, soldații ei, flăcăi de la sate, curați și cu frica lui Dumnezeu în sân, nu glorifică actul extrem, inuman al vărsării de sânge, ci manifestă în versurile pe care le compun un cald, impresionant umanism, o bunătate primară, creștinească, în fața răscolitorului tablou al luptelor, de unde și atitudinea lirică fermă, de dură, necruțătoare acuzare a celor vinovați de acest apocaliptic măcel mondial, atitudine a eului poetic generatoare de trăiri a căror intensitate și capacitate dinamitardă, ating, în plan expresiv, nota cea mai de sus, a imprecăției și blestemului tradițional: „Pământule păcătos,/ Cât ai fost de secetos/ Și cât ai fost de setos,/ Că tot mereu a plouat,/ Și nu te-ai mai săturat!/ Iar acum te-adăpi de sânge,/ D-inimioara-n mine plânge. (s.n.)/ Neamțule, câine spurcat,/ Numai tu ești vinovat/ De-atâta sânge vărsat!”

Multe dintre cântecele de război au forma unor scrisori versificate, adresate de soldați celor rămași „acasă”, soțiilor și iubitelor, cel mai adesea, în care le transmit informații punctuale despre evoluția frontului, despre intensitatea luptelor și nefastelor urmări ale acestora. Structura epistolară imprimă discursului liric un registru confesiv, mai persuasiv, mai bogat nuanțat emoțional și de o fermecătoare oralitate: „Mândră, când vei căpăta/ Carte din Ungaria,/ Nu plânge, nu suspina,/ Că lupt pentru țara mea (s.n.)/ Eu te-nștiințez și-ți scriu ție/ C-am plecat la bătaie,/ Sus pe malul Jiului,/ Spre Munții Vulcanului./ Sunt aproape de Sibiu,/ Unde mă aflu tot viu./ Pușca sună, tunul bate,/ Din zori până înserate/ Numai foc și cu granate!”

Am subliniat versul „Că lupt pentru țara mea”, pentru că el se întâlnește, în forme ușor modificate, și în alte poezii, cu valoare de puternică, supremă motivație a curajului și bărbăției cu care acceptă mioritic, cu superioară, profundă înțelegere a importanței cruciale a momentului

istoric, să se jertfească în numele viitorului țării, precum în această poezie cu final tragic: „Mândră tu, mândruța mea,/ Nu plânge și nu ofta,/ Că lupt pentru țara mea,/ Și-am să mor tot pentru ea.../ - Frunzuță de lemn trăsniț,/ Aici doarme-al meu iubit,/ De-un obuz în piept lovit!”

Un conținut asemănător, de echilibrată, eroică înțelegere a faptului că moartea îl pândește clipă de clipă, pe orice combatant, are și cântecul: „Foaie verde trei smicele,/ De te duci acasă, vere,/ Spune-i mândruții mele,/ Să nu mai poarte mărgele,/ C-am căzut în lupte grele,/ Între turnuri și ghiulele,/ Și-ntr-o puști mitraliere,/ Nu știu de-oi scăpa de ele!”

Când situația soldatului este extrem de critică, scrisoarea îi este adresată mamei, ființa cea mai iubită și sfântă la noi, la români, care ne înțelege și ne alină cel mai bine suferințele: „Foaie verde matostat,/ De când m-am mobilizat/ N-am dormit o noapte-n pat,/ Numă-n tranșeie băgat,/ Că piciorul mi-a-nghetă/ Și-o mână mi-a degerat!/ Când ai zice și-o alună,/ Maică, măicuțiță bună,/ Mai ai grija și de mine,/ Că sunt în spital de-o lună,/ Fără-un picior și o mână .../ Piciorul mi-l pun de gumă,/ Iar mâna de cauciuc,/ Să mă numesc „invalid”!/ Nu mai sunt pe cum eram,/ Că puterea ce-o aveam,/ Am lăsat-o în Ardeal,/ La ungar și la german./ Arz-o focul de Sârbie,/ Că ea-ncepu bătaie,/ Omorând pe Ferdinand,/ Al Austriei-mpărat!”

După câte se vede, autorul deținea informații despre pretextul declanșării războiului prim mondial, dar nu avea știință despre raportul dintre cauză („Cauza cauzelor”, cum a zis undeva, marele Tudor Arghezi) și pretext și, în aceste condiții, întreaga vină cade asupra Serbiei, țara în care a avut loc cunoscutul, celebrul asasinat, iar discursul liric, ca în atâtea rânduri, în poezia populară, atinge pragul de sus, al blestemului: „Arz-o focul de Sârbie,/ Că ea-ncepu bătaie!”

Suita „Cântecelor de război” se încheie cu o variantă a cântecului „Măi soldate vânător”, foarte interesantă și care prezintă suficiente note in-

dite, esențiale în configurarea unui scenariu al luptei total diferit, marcat de termeni militari semnificativi: „ - Și iar verde de trei flori,/ Măi soldat din vânători,/ Cum ți-a fost soarta să mori?/ - Tocma-n vârful munților,/ În bătaia puștilor/ Și-a mitralierelor/ - Măi soldat, de ce-ai murit?/ - Dacă glonțul m-a lovit,/ Zău, de el eu am murit./ - De scâldat cin’ te-a scâldat?/ - Norii când s-au scuturat,/ Pe mine ei m-au scâldat”. De aici, inteligența asociativă și fantezia eroului liric, tratează în registru alegoric substanța epică a cântecului și finalul său poate fi citit ca o mică, admirabilă alegorie a morții structurată pe asociațiile de o pregnantă originalitate „lumânare-rachetă”, „tămâie-gaz de luptă” și „obuz-gropar”: „- Lumânări cin’ ți-a aprins?/ - Rachete când fulgerau (s.n., originală și asociația „rachetă-fulger”)/ Ele mie-mi luminau .../ - Și cine te tămâia?/ - Gazele când se puneau,/ Ele-atunci mă tămâiau./ - De-ngropat, cin’ te-a-ngropat?/ - Obuz când a explodat,/ Pe mine m-a îngropat!”

„Numai foc, potop și jale” ...

În volumul III al tipăriturii pe care am consultat-o, în principal, „Folclor din Oltenia și Muntenia”, 1968, este prezent și cunoscutul folclorist mehedintean **Gh. N. Dumitrescu-Bistrița**, cu o selecție de texte inedite, mult mai restrânsă decât ne-am fi așteptat, dar conținând un număr apreciabil (32) de „Cântece de cătanie și război”, de o incontestabilă valoare și o mare diversitate de motive tematice.

În succinta prezentare a venerabilului folclorist, a întregii sale activități și, mai ales, a „colecției sale inedite”, din care au fost „alese” textele publicate, redactorii editurii, „Îngrijitorii” ediției țin să precizeze, între altele, că: „De numele lui Gh. N. Dumitrescu-Bistrița se leagă apariția uneia dintre cele mai cunoscute reviste folclorice de la noi, „Izvorașul”, care a apărut timp de 20 de ani (1919-1939) și s-a bucurat de o bună apreciere în rândul specialiștilor și al cititorilor, precum și al iubitorilor de peste hotare ai culturii noastre.

STATUL ASĂNEȘTILOR – PRIMUL STAT CREAT DE ROMANITATEA RĂSĂRITEANĂ ȘI LEGĂTURILE SALE CU FRAȚII DE LA NORDUL DUNĂRII (IV)

O altă proeminentă personalitate a vlahilor balcanici, care a domnit între anii 1218 și 1241, pe scaunul de la Târnovo, a fost IOAN ASAN II, fiul destoinic al bătrânului ASAN – unul dintre întemeietorii puternici ai dinastiei românești de la sud de Dunăre; în conformitate cu opera istoricului român, amintit mai sus, în vremea lui, „Statul Asăneștilor a fost în culmea puterii și a ajuns la cea mai mare întindere: de la Marea Neagră la Marea Adriatică și de la Dunăre până la Adrianopol și Ohrida. Cea mai mare parte a Peninsulei Balcanice asculta de stăpânitorul de la Târnovo”. O asemenea realitate istorică fusese consemnată în textul unei inscripții, depistată de specialiști în biserica celor 40 de martiri din capitala statului dinastiei ASĂNEȘTILOR. Sub noul suveran s-a revenit la religia ortodoxă; de asemenea, în tendința sa legitimă de a-și păstra autoritatea statală, Ioan Asan II a intrat în conflict cu împăratul bizantin Theodor Anghelos. În anul 1230, de pildă, se desfășoară bătălia de la Klocotniza din sud-estul de azi al Bulgariei; în cronica bizantinului Giorgios Akropolites, contemporan evenimentelor, se relatează că victoria a revenit oastei vlaho-bulgare și aliaților cumani. Urmașii marelui suveran nu vor mai putea păstra suprafața statală în cauză: pe tronul de la Târnovo se vor mai afla CĂLIMAN ASAN I și CALIMAN ASAN II, cu cel din urmă stingându-se, pe linie bărbătească, Dinastia Asăneștilor – cf. *op. cit.* a istoricului aromân **George Murnu**. Vezi și *op. cit.* a lui **Gh.I. Brătianu** și „Istoria Românilor”, în 1942, de **Petre P. Panaitescu**.

O uriașă realizare a ASĂNEȘTILOR a fost impresionanta și fascinantă CETATE, ridicată în mijlocul munților Balcani; ea a rămas cunoscută în istorie sub numele de TÂRNOVOGRAD – în epocă fiind considerată drept „a treia Romă și al

doilea Constantinopol”; de asemenea, „nu mai puțin de 21 de biserici ortodoxe se aflau în incinta cetății, fiecare dintre ele reprezentând centrul unei comunități”, iar alături se înălța „palatul țarilor”, deasupra tuturor, în zona cea mai de sus, fiind așezată „patriarhia”. Se mai poate preciza că aici exista lăcașul celor „40 de mucenici”, care a fost construit, în amintirea izbânzilor sale, de către Ioan Asan II; în fine, timp de peste 200 de ani – până în 1393 când au procedat la incediere otomanii – vestitul edificiu a găzduit unul dintre „cele mai mari centre culturale ale Balcanilor, devenind lăcaș de învățătură pentru mulți dintre cărturarii vremii”; în adevăr, unul dintre ei a fost Eftimie din Târnovo, ultimul „patriarh și distinsă personalitate a sfârșitului de veac XIV” – notează, online, **Georgiana Fefea**, în 2009, în evocarea „Dinastia Asăneștilor – epopeea primilor vlahi”. Vezi și „O scurtă istorie a românilor; povestită celor tineri”, în 2008, de **Neagu Djuvara** și „Asăneștii – istoria politico-militară a statului dinastiei Asan. 1185-1280”, în 2014, de **Alexandru Madgearu**.

În legătură cu păstrarea tradiției istorice privind viața statală la români, ademenitoare a devenit abordarea vizând folosirea particulei „Io” în titulaturile, cam pompoase, ale domnitorilor din Țara Românească și din Moldova; în fond se încerca imitarea modelului bizantin, dar și pe cel al unor conducători ai formațiunii politico-statale vlaho-bulgare, de pildă prescurtarea numelui lui Ioan Asan II. Să menționăm pasajul din *op. cit.* a istoricului **Petre P. Panaitescu** din 1942: „Titlul IO, pus înaintea numelor tuturor domnilor munteni și moldoveni era o imitație după titlul țarilor bulgari, o prescurtare din IOAN în amintirea lui Ioan Asan II, țarul Imperiului Româno-Bulgar”. Într-

adevăr, parcurgând evoluția istorică a românilor din prima parte a evului mediu se constată limpede astfel de formulări, imprimate pe monede și în inscripții funerare ca următoarele: „Io, Nicolae Alexandru Voievod, fiul marelui Basarab” – în 1364, „Io, Radu Voievod” – în 1378, „Io, Dan Voievod” – în 1387, „Io, Mircea Mare Voievod și Domn” – în 1404, „Io, Lațco Voievod” – în 1480, „Io, Ștefan Voievod” – în 1504, „Io, Bogdan Voievod” – în 1517, „Io, Ștefăniță Voievod” – în 1527, „Io, Petru Voievod și Domn” – în 1585, „Io, Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei” – în 1600, act dat la Alba Iulia – cf. *op. cit.* a lui **Constantin C. și Dinu C. Giurescu** și „Moneda în România. 491-1864”, în 1970, de **Octavian Iliescu**.

Se adaugă și alte exemple, reieșite din amintitele surse istoriografice: de pildă, în anul 1391, un act eliberat la Curtea de Argeș suna astfel: „Noi, Ioan Mircea, domn și voievod a toată Țara Românească”. În epocă, erau emise și monede – „ducați de argint” – cu inscripțiile: „Io, Mircea Va” pe avers, iar pe revers „Io, Mircea Vavo” în alfabetul chirilic; de asemenea, concomitent, circula și un alt tip de „ducat de argint”: pe avers cu inscripția „Io, Mircea Voievod”, iar pe revers tot „Io, Mircea Voievod” – deci era vorba despre domnul și voievodul Mircea cel Bătrân. Numai că cei doi autori – tatăl și fiul – vor apela la pronumele personal „Eu” pentru a explica proveniența populară a particulei „Io”; în adevăr, ei au transcris formularea unui hrisov din anul 1406 – o poruncă adresată mănăstirii Tismana – astfel: „Eu, io, Mircea, mare voievod și domn, singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei”, adică a Țării Românești – vezi **ibidem** și „Mircea cel

ROMÂNIA ÎN AMINTIRILE UNUI OFİTER FRANCEZ (POILU) DIN ARMATA DE DUNĂRE (III)

Apoi, plecate din mulțime, nease-muite ovații, care aproape că acope-reau ritmurile melodiei Sambre et Meuse, ceva ce nu se poate descrie... și, cu același elan, toate brațele se ridicau agitau fulare, poșete, mici drapele, tot ce era posibil de găsit...

Vitejii păroși, ei se aflau la aproape 5 km de defilare! Dar ce mai conta obo-seala! Ei știau bine, că, împreună cu ei, defila întreaga lor patrie, Franța...

Făcând parte dintr-un Stat Major, chiar unul de mică importanță fiind, am avut în România oportunități pe care cu siguranță nu le-aș fi visat activând într-un corp de trupe. De exemplu, am putut merge în satele din jurul Bucureștiului și să fiu recunoscut de către locuitori, ceea ce este foarte interesant din toate punctele de vedere. Am putut să văd o paletă imobiliară foarte diversă de la somptuoase locuințe la cele foarte sărăcicioase.

Din aceste excursii eu păstrez impresia de a fi trăit în 1918 o epocă așa-zis medievală... și această impresie nu îmi aparținea exclusiv mie. Ea era împărtășită și de ofițeri și de șoferii care participau la aceste drumeții.

Astfel, într-o seară de decembrie mașina noastră a rămas în pană în plin câmp, la cca treizeci de km de București, dar, în mod fericit, în apropierea unei modeste ferme. Era frig. Începuse chiar și ninsoarea. Îngrijorarea noastră creștea, o recunoșteam fără probleme!

În curtea fermei unde ne-am oprit, câțiva copilași se jucau. Erau cu tălpile goale pe noroiul înghețat, erau îmbrăcați doar cu câteva țoale... și nu păreau deloc să își facă griji! Am fost bine primiți de inimoșii oameni în camera comună în care domnea o mare sărăcie.

Imediat, bunul țăran a înțeles ceea ce ni se întâmplase și ne-a dat de înțeles că soția sa se va ocupa de șofat și de mașină, în timp ce el ne va duce la București. Eu și camarazii mei ne priveam profund

uimiți! De altfel, câteva minute mai târziu au ajuns ieșind din hangarul vecin doi cai mici trăgând o mică șaretă cu patru roți, modelul în uz în întreaga regiune. Un braț de paie pentru cai, piei de oaie pentru noi: la drum! Micuții cai galopau fără a fi fost îndemnați de vreun cuvânt al vizitiului nostru. Au galopat așa, fără oprire, până la București, iar noi fuseserăm în tot acest timp patru persoane în șaretă.

Acest om extraordinar a refuzat energic să accepte de la noi altceva decât mulțumiri, și încă ce călduroase... și a plecat înapoi imediat, cu căluții lui, de asemenea în galop. Erau de asemenea oameni foarte săraci ca cei mai mulți dintre cei pe care i-am întâlnit în împrejurimile capitalei.

Într-o altă zi, generalul Berthelot și Statul său Major au fost invitați să dejeuneze într-o veche locuință. Interior confortabil și luxos, de bun gust. Stil vechi franțuzesc. Stăpâna casei, trecută de treizeci de ani, trăia singură, înconjurată de o domesticitate perfect stilată și vizibil impregnată de sensibilitate. Așezare de mare rafinament care nu a suferit deloc pe parcursul războiului. Conversația, în cea mai riguroasă franceză, a adus în țara noastră istoria sa, cultura sa și deloc superficial. Apoi, am aflat, fără ca ea să aibă cea mai mică intenție de a se lăuda, precum majoritatea gazdelor noastre, că petrece cea mai mare parte a timpului parcurgând călare domeniul său.... care cuprinde mai multe sate. Efectiv, câteva zile mai târziu, după ce am parcurs cca douăzeci de km. de la casa ei, am putut-o vedea intrând călare pe cal în curtea unei ferme. Copii se grăbeau la ea, foarte veseli. Fără să descălece ea îi mângâie grumazul încins din care ieșeau aburi. Ajuns, harnicul țăran din colț și-a scos căciula, s-a înclinat respectuos și a lăsat piciorul în stil cavaleresc... I-a întins drept brațul. Suntem noi oare în secolul XX???!?

Și încă o seară la București: am intrat într-un salon, unde ne-a întâmpinat o vie conversație în română. Imediat cum am apărut, numeroșii meseni au început să vorbească în franceză. Noi ne-am minunat încă o dată când a intrat un ofițer englez. Imediat toată lumea a început să discute în engleză. Toți afară de noi! Dacă ar fi intrat un ofițer german?...

Și apoi pălăvrăgeala a reînceput, în franceză pentru a discuta despre istorie, literatură, muzică, desigur franceze.

Și când te gândești că noi suntem cei care facem pe aroganții cu țărani de la Dunăre...

Și mulțimea din București? Acea mulțime așa de vie, așa de agitată, încât văzând-o auzind-o te poți crede pe unul din marile bulevarde occidentale! În acel sfârșit de an 1918, cum ne apărea ea nouă, francezilor? Ce impresii păstrăm noi? Era o unanimitate totală:

El: spirit superficial, mai activ în braserii și sălile de spectacole decât pe tărâmul afacerilor serioase. Voce caldă, picioare fine, pudră de orez. El poartă... corset.

Ea: spirit viu formație intelectuală puțin comună, energică și voluntară în ciuda unei foarte mari lejerități cu care s-a contaminat din zona slavă. Plină de farmec și ispititoare. În toate împrejurările ea poartă pantalonăși! Cu figură sigură, pe care ne-a fost recomandat să nu privim prea mult...

Aceștia sunt orășenii români.

În ceea ce privește românii de la țară, lucrurile stau cu totul altfel. Ei sunt caracterizați prin soliditate, prin însuși caracterul lor rustic. Pot să suporte orice fără să se plângă, cu condiția, însă, de a nu le lipsi mămăliga. Mămăliga? Un fel de pâine pe bază de făină de porumb.

ÎNTÂMPLĂRI HAZLII DIN TIMPUL MARELUI RĂZBOI

În iarna de tristă amintire a anului 1916, cu puțin timp înainte de sărbătorile Crăciunului, când în Moldova luptau alături de armatele române și unități militare rusești, s-a întâmplat un lucru ciudat: un soldat rus, om în vârstă, Eftimie Nichiforovici, soldat milițian în al 138-lea regiment de „piotă”, cartiruit la marginea Bacăului, care constată cu durere că cizmele îi erau sparte, căciula, vorba aceea,... desfundată, că prin jocul de oaie ce purta pe sub manta bătea vântul ca afară și că rația de ceai și de zahăr scădea pe fiecare zi.

Creștin pravoslavnic, ca toți rușii de pe vremea aceea, Eftimie Nichiforovici își pune nădejdea în Dumnezeu și fără a mai sta pe gânduri încredință poștei de campanie următoarea scrisoare:

*“Domniei Sale,
lui Dumnezeu În Cer*

*Mult milostive Doamne,
Eu soldatul Eftimie Nichiforovici
din al 138-lea regiment de piotă,
aflător la Bacău, str. Cutare, numărul
cutare, te rog în genunchi să-ți faci
pomană cu mine și să-mi trimiți o sută*

de ruble, ca să-mi cumpăr alte cizme și să mai am și eu cu ce-mi îndulci viața...”

A doua zi, natural, scrisoarea ajunge la “cenzură”. Ofițerii de acolo au răs mai întâi de prostia rusului. Pe urmă, s-au înduioșat de atâta candoare și cotizând între ei i-au strâns cincizeci de ruble și i le-au trimis prin mandat postal.

Ce credeți că s-a întâmplat?

Peste câteva zile, altă scrisoare adresată de Eftimie Nichiforovici, tot lui Dumnezeu și tot în Cer:

“Mulțumesc că te-ai milostivit de mine. Dar pe viitor, când îmi mai trimiți bani, te rog să nu-mi mai trimiți prin poștă. Căci din suta de ruble ce mi-ai trimis, hoții ăia de la poștă mi-au mâncat cincizeci de ruble...”

STATUL ASĂNEȘTILOR – PRIMUL STAT CREAT DE ROMANITATEA RĂSĂRITEANĂ ȘI LEGĂTURILE SALE CU FRAȚII DE LA NORDUL DUNĂRII (IV)

continuare din pagina 4

Bătrân”, în 1944, de „Petre P. Panaitescu”; de asemenea, „Titlul lui Mircea cel Bătrân” de **Dimitrie Onciul** în revista „Convorbiri Literare” pe anii 1901, 1902 și 1903 și „Mircea cel Bătrân”, Buc., 1918, inclusiv „Istoria României”, în 1998, coord. colectiv, printre care și **Șerban Papacostea**.

Recent s-a lansat o nouă ipoteză: acea particulă „Io” ar fi provenit din prescurtarea numelui sacru de IOANNES, însemnând cel ales de divinitate spre a domni; o asemenea decizie a fost introdusă de către biserică prin ceremonia ungerii suveranilor la urcarea lor pe tronurile din Țara Românească și Moldova - în opinia istoricilor din Cluj-Napoca.

Prin urmare, formațiunea politico-statală, intrată în istorie sub denumirea de „Statul Asăneștilor”, a contribuit, fără dubii, la afirmarea, pe multiple planuri, a vlahilor, deci a românilor din zona sud-est europeană; în context, se demonstrase că, la sud, ca și la nord de

Dunăre, se desfășuraseră eforturi similare uriașe pentru unificare și pentru emancipare: în adevăr, proiectul celor doi lideri valahi - Petru și Asan - de întemeiere a unui singur stat la nord și la sud de marele fluviu - un adevărat regat - amintea, de fapt, de tradiția statală de pe vremea lui Burebista și Decebal. În istoriografie s-a remarcat: „Cel dintâi stat creat de romanitatea răsăriteană a fost opera vlahilor din nordul Peninsulei Balcanice”, iar sub „Ioan Asan II, statul vlahobulgar a atins expansiunea și influența sa internațională cea mai largă”; în condițiile în care se va impune, tot mai intens, elementul bulgar, „destinul politic al romanității răsăritene se va înfăptui, de acum înainte, în nordul Dunării”. Se știe că secolul XIV a marcat valul de extindere agresivă a Imperiului Otoman în regiunea balcanică; în context, statele vlahobulgar, sârb, albanez și muntenegrean aveau să fie amenințate și prefăcute, din păcate, în „pașalâcuri”. În anul 1453, sub loviturile otomane a căzut și

Constantinopolul - reședința Imperiului Bizantin. Simultan, însă, state precum Țara Românească, Moldova și Transilvania au rezistat timp îndelungat, devenind țări cu statut autonom, conform unor acorduri româno-otomane, botezate „Capitulații”. Să menționăm explicația: „O justă îmbinare între spiritul politic, diplomatic și militar” și „cu alte cuvinte, între ascuțișul minții pentru perioade mai lungi și ascuțișul sabiei în momentele de criză, când nu mai exista altă soluție” - notează, în *op. cit.*, academiicienii **Constantin C. și Dinu C. Giurescu**. Vezi și bibliografia: „Istoria Poporului Român”, în 1970, de acad. **Andrei Oțetea** și colaboratorii și „O istorie sinceră a Poporului Român”, în 2003, de acad. **Florin Constantiniu**, inclusiv „Istoria Ilustrată a României și a Republicii Moldova”, vol. II, în 2017, coord. **Ioan Aurel Pop și Ioan Bolovan** de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj Napoca.

PLOIEȘTIUL LA ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI ÎNTREGIRII (I)

Cu ani în urmă, dr. Constantin Dobrescu a ajuns în posesia unui manuscris de câteva sute de pagini pe care autorul, Theodor Pâslaru, l-a intitulat *Povestiri și istorisiri din trecut*. Manuscrisul relatează, dacă putem compara istoria celor mici cu a celor mari, ceea ce Nicolae Iorga a numit *O viață de om, așa cum a fost*. Theodor Pâslaru s-a născut la 16 aprilie 1888, în familia unui funcționar ceferist din Tecuci. Fiind nepotul unui preot a studiat doi ani la Seminarul din Huși. Theodor Pâslaru a absolvit în anul 1904 Școala de meserii din Bârlad, calificându-se ca lăcătuș construcții. Având calificarea de lăcătuș, apoi cazangiu, a lucrat la fabrica de zahăr Mărășești și în metalurgie la Galați, Ploiești. A trăit și muncit întreaga viață la Ploiești. *Povestirile și istorisirile* sale cuprind interesante și inedite informații privind începuturile industriei și ale mișcării socialiste în Ploiești, evenimentele ce au precedat războiul întregirii, detalii privind desfășurarea războiului trăite direct de memorialist în Transilvania, la Mărăști și Oituz.

Memoriile lui Th Pâslaru sunt în curs de publicare la editura Junimea din Iași. Prezentăm, în avanpremieră, cititorilor noștri un fragment în care autorul relatează fapte privind o misiune în spatele frontului inamic, la Ploiești. Cititorii au prilejul să cunoască, în relatarea unui martor ocular, momentul ocupării Ploieștiului de trupele germane, reacția forțelor armate române și a populației.

MISIUNE ÎN SPATELE FRONTULUI INAMIC

La școala de informații și puitori de mine – 10-22 noiembrie 1916

Era în luna noiembrie. În ziua de 10, sunt chemat la regiment, la (biro-ul) Mobilizare. Acolo, un locotenent îmi dă ordin să plec imediat la Divizie. Acolo, mă prezint la Comenduirea pieței domnului maior Miclescu. Acesta mă cunoștea de activ, făcusem un an serviciu la Comenduire ca agent în garnizoană, la Focșani, sub ordinele lui. Așteptând puțin, cam o jumătate de ceas, au mai sosit încă trei camarazi de la alte regimente. Domnul maior Miclescu ne ia pe toți patru și ne duce sus, la Divizie și ne dă în primire unui maior de stat-major. Acesta se uită la fiecare de sus până jos și ne spune: - Văd că sunteți ostași deștepți, carte cred că știți bine. Acum să vedem de sunteți devotați țării și ostași credincioși neamului. Vedeți că țara este acum într-o grea cumpănă. Frații de-ai noștri se războiesc pe front, așa cum ați fost și voi, să oprească puhoiul de dușmani, nemți, unguri, turci, bulgari, ce pârjolesc pe unde trec în țară. Iar voi, ca ostași români, aveți datoria de a apăra și muri pentru glia strămoșească. De aceea v-am chemat, ca să învățați a pune mine, unde e nevoie, în punctele strategice, pentru a-i deruta pe dușmani din goana lor ne-bună de cucerire și ca să învățați să ne dați informații din spatele inamicului, prin aparatul ce vi-l dau fiecăruia. Vă dau și câte două lămpi (lanterne, n.n.) cu baterie. Pe acestea le veți purta în

buzunare, fără a fi observați de nimeni. Primiți și câte un mosorel cu sârme ca ața, cu o foarte mare putere de inducție. În câteva zile, veți învăța punctuația semnalizării Morse.

Timp de patru zile, el a făcut școală cu noi, cu aparatele și cu diferite mine, cum să le așezăm, cum să punem capsă și cum să dăm foc fitilului. Alte mine erau numai cu sârme. Puse în locuri de trecere, prin frecarea și atingerea lor, explodau. Am terminat de învățat în câteva zile și, făcând proba cu fiecare în parte, ne-a dat câte un sector, unde ne vom duce. Ne-a precizat în ce ore vom vorbi prin punctuație. Mie mi-a dat 7 dimineața și 7 seara. Dacă era ceva urgent și strategic, puteam vorbi și la ora 2 p.m. (post meridian, n.n.), când e ora de informații.

A sosit și ziua plecării mele, 22 noiembrie, ora 4 seara. Am mers până la Buzău. Acolo dau de Trenul Distrugerii, o locomotivă cu două vagoane. Un maior, patru plutonieri, doi sergenți și 34 ostași erau gata în orice moment. Eu mă prezint. - Hai, camarade, îmi spune maiorul, de când te așteptăm! - Acum am sosit, cu trenul acesta.

Mă urc în vagon. Maiorul mă întreabă: - Ești în regulă? Știi ce misiune ai? - Da, domnule maior! Dă drumul trenului și la ora 8 ajungem în stație, la Ploiești. Aici, pustiu, întuneric beznă! De la Mizil la Ploiești, nici un impiegat sau cfr-ist ori alt slujbaş, prin stații. Toți fugiseră, părăsiseră

posturile. Afară, frig și lapoviță cu zăpadă, cu nori groși de fum de păcură. Ardea în diferite părți ale orașului, la Rafinării și pe la Băicoi, Țintea, Câmpina, Boldești. Era îngrozitoare și sinistru ceea ce privește. În stația Ploiești erau, pe lângă linii și pe peroane, munți de cutii și diferite bagaje, saci cu zahăr, cu orez, stive de lăzi cu pesmeți și conserve, cutii mari, pachete de chibrituri suedeze și nu știu ce risipă de bogăție mai era.

Noi, cu ștaerile încărcate, stam în vagoane, nu lăsam pe nimeni să se apropie de tren. Tunurile se auzeau bubuind în apropiere.

Ocuparea orașului Ploiești 23 noiembrie/6 decembrie 1916, ora 2 p.m.

În noaptea aceea (22 spre 23, n.n.), am stat în stație. La ziua, am plecat încet cu locomotiva, observând acele de la macazuri. Mergem până la Băicoi, de acolo, încet, deval, înspre podul de fier peste apa Doftanei, la Bobolia. Ne dăm jos câțiva și maiorul ne spune: -Trebuie minat! Eu îi spun: - Nu e cazul, domnule maior, nu-i strategic. Ei trec mai mult pe șosea. Mai bine mergem înapoi pe linie, între vâlcelele acelea, înainte de rafinăria Aurora, punem două mine cu sârme, fără fitil. Le așez eu. Dumneavoastră observați. Le-am pus și am plecat. Inamicul ne-a zărit și a tras cu tunurile după noi.

REGELE FERDINAND ÎN RĂZBOIUL ÎNTREGIRII NAȚIONALE (1916-1918) – (V)

Armata I bloca înaintarea forțelor germane pe valea Jiului și a Oltului, iar Armata a II-a avea misiunea de a stăvili pătrunderea inamicului prin pasurile Buzău, Tâtaru, Bratocea, Predeluș, Predeal, Bran. La 10/23 octombrie 1916, inamicul a declanșat ofensiva în zona Jiului (Armata I) și a avansat în pasul Predeal până la Azuga.

Documentele reproduse în *Notițele zilnice de război* ale mareșalului Averescu ne permit să avem o imagine concretă asupra modului de acțiune a regelui Ferdinand la Marele Cartier General în acel moment: prin ordine directe, sub semnătură proprie și prin ordine indirecte, prin intermediul și sub semnătura șefului Marelui Stat Major, generalul Iliescu. Ordinele directe ajungeau la destinatar duse de adjutanții regali. La acest fapt se referă regina Maria, încă din primele zile de război, când scrie la 4/17 septembrie 1916, că dintre cei doi adjutanți regali, Barbu Știrbei și Paul Angelescu, „Nando îl trimite întotdeauna pe el (Paul Angelescu, n.n.) cu ordine pe câmpul de luptă, motiv pentru care a devenit, firește, foarte important”.³¹

La 11 octombrie 1916, regele Ferdinand a emis ordinul nr. 2263, sub semnătură proprie, adresat „General Averescu”. „În situația actuală nu admit să se vorbească de retragere. Inamicul este și el obosit și dacă caută să întoarcă vreuna din pozițiile noastre poate să fie și el întors la rândul său, deci trebuie contra atacat cu vigoare”. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, regele sfătuia să se folosească virtutea soldatului român, „vrednicia la atac”. „Orice defecțiune, orice idee de retragere, nemotivată de presiunea reală a inamicului, trebuie reprimată imediat cu pedepse capitale”. Regele dădea ca exemplu Armata de Nord, care „într-o situație mai dificilă și în fața atacurilor unor forțe superioare a contra atacat admirabil 10 zile de-a rândul și a reușit să izgonească pe

inamic de pe frontieră. Aștept același lucru de la Armata a II-a. Vă fac personal și direct răspunzător de neexecutarea până la limitele putinței omenești a ordinului de față. ... Ferdinand”³². Ordinul regelui evoca eroismul trupelor Armatei de Nord în prima bătălie de la Oituz, unde s-a lansat lozinca „Pe aici nu se trece”!

Acest document ne prezintă o altă ipostază a regelui Ferdinand decât cea zugrăvită de C. Argetoianu și I.G. Duca. În locul regelui timid, șovăielnic, lipsit de voință ni se prezintă o personalitate fermă, ce-și formulează clar și argumentat decizia, impunând realizarea ei. Este vizibilă experiența militară acumulată de rege în perioada cât a fost prinț moștenitor.

Neizbutind să străpungă apărarea română prin acțiuni concomitente asupra tuturor trecătorilor din Carpați, inamicul și-a concentrat forțele la Jiu. Asigurându-și o mare superioritate asupra militarilor români, a reușit să străpungă apărarea, aflând în Oltenia. Alte forțe inamice au debarșat spre sud pe valea Oltului. Împotriva acestora, MCG adică regele și Marele Stat Major, au conceput, fără a mai convoca un consiliu militar lărgit, un nou plan de acțiune. Din faptul că acest plan este dispus printr-un nou ordin direct al regelui, putem deduce că a fost chiar conceput de el.

La 6 noiembrie 1916 regele a emis, sub semnătură proprie, ordinul nr. 2978 „către comandamentul Armatei a II-a”: „Față de noua situație creată întregii Armate și în special Armatei I-a, prin pătrunderea inamicului pe teritoriul Olteniei, am hotărât următoarele”: Armatele I-a și a II-a vor rezista pe poziții în timp ce Armata a IX-a rusă și Armata de Nord vor lua ofensiva; se va forma o masă de manevră din patru divizii, concentrată la vest de Pitești și destinată a zdrobi inamicul ce operează în văile Oltului și Jiului. Armata a II-a va pune la dispoziția

masei de manevră divizia 10 și divizia 21 (grupul Nămăiești, n.n.).

Înaintarea rapidă a inamicului spre centrul și sudul Olteniei a impus renunțarea la aplicarea acestui plan. Fratele regelui, comandantul trupelor germane, ajuns la Craiova, dă o proclamație în care declara că scopul războiului dus de germani este pedepsirea regelui trădător al României.

La 11 noiembrie 1916, generalul Mărdărescu, șeful de stat-major al Armatei a II-a a fost chemat la MCG, unde i s-a cerut, „în mod confidențial «a ne gândi la posibilitatea unei eventuale retrageri»”³⁴. Generalul Averescu a elaborat acest plan, dar a cerut și anumite precizări pentru finisarea lui (direcția de retragere, poziția finală, dacă inițiativa punerii în aplicare îi revine sau nu)³⁵. Averescu nu a primit răspuns la precizările cerute, întrucât au intervenit fapte noi.

Forțele inamice au trecut Dunărea la Zimnicea și Oltul pe la Stoenești îndreptându-se către București. Consiliul de război desfășurat la Periș în prezența regelui a decis să dea o bătălie pentru apărarea Capitalei. S-a creat în acest scop un Grup de armate la conducerea căruia, regele a insistat, să fie numit generalul Prezan³⁶.

va urma

Note:

³¹ Maria, I, p. 136

³² Mareșal Alexandru Averescu, op., cit., p.381

³³ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice de război (1916-1918)* Ediția a III-a, Editura Cultura Națională, p. 382

³⁴ Mareșal Alexandru Averescu, op cit, p. 382

³⁵ Mareșal Alexandru Averescu, op cit, p.384-385, 380.

³⁶ Gr. Stamate, M. Hodoroagea, *Bătăliile mareșalului Prezan. Între autoritate și modestie*, București, Axioma Print, 2016, pp. 152, 156, 190

MONUMENTUL DIN BUȘTENI – SIMBOL AL EROISMULUI OSTAȘULUI ROMÂN DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (III)

Acest Comitet va lucra din toate puterile pentru aducerea la îndeplinire a acestui ideal ce se impune oricărui bun român, de asemenea mai hotărâm ca într-o ședință viitoare să desemnăm un președinte onorific care va fi desemnat dintre persoanele marcante care pot fi și din altă localitate, având sentimente patriotice în sprijinul acestui scop.

D. președinte, vicepreședinte, casierul și secretarul vor pregăti toate lucrările ce necesită pentru aducerea la îndeplinire cu restricțiunea că nu se va lua nicio hotărâre importantă fără avizul întregului comitet.

Pentru care am dresat prezentul proces verbal.

Urmează semnăturile.

Indescifrabil
Primăria Bușteni,
(Arhivele Naționale Prahova,
Fond Primăria orașului
Bușteni, dosar 13/ 1919, f.1

2. "Bușteni, 4 Iunie 1925

CIRCULARĂ adresată fruntașilor din Bușteni privind dizolvarea vechiului Comitet privind Comitet privind ridicarea Monumentelor Eroilor din Bușteni și alegerea unuia care să pornească o vie acțiune pentru pentru strângerea fondurilor necesare terminării acestui document."

"Bușteni, 4 iunie 1925

La 23 Iunie 1919, s-a constituit un comitet pentru ridicarea unui monument eroilor neamului din această comună căzuți pe câmpul de luptă pentru întregirea neamului. Acest comitet pe de o parte compus din multe persoane, ce azi nu mai depind de comuna noastră, iar pe de altă parte în anii din urmă au fost multe de refăcut, s-a cam neglijat ridicarea monumentului și din această cauză urmează a ne aduna spre a dizolva vechiul comitet și a alege unul care să pornească o vie acțiune pentru strângerea fondurilor necesare terminării acestui monument.

În acest scop delegate de însuși Președintele comitetului vechi, am onoare a vă ruga să binevoiți a lua parte, în localul băncii, unde vom discuta calea de urmat în această chestiune precum și darea de seamă de ce s-a putut face până acum.

Consfătuirea și alegerea unui nou comitet va avea loc în ziua de 8 iunie a.c. ora 5 p.m. când vă rog a nu lipsi de la această consfătuire fiind de un mare folos.

De vederea și întocmai urmare vă rog a semna pe verso paginei.

Cu toată stima,
Ioan Bănescu
Casierul vechiului comitet.
(urmează semnăturile
celor 36 membri)"
(Arhivele Naționale Prahova,
Fond Primăria orașului
Bușteni, dosar 13/ 1919, f.22)

3. "Bușteni, 1927 august 6

CIRCULARĂ prin care Comitetul pentru ridicarea monumentului eroilor din Bușteni face cunoscut că a lansat liste de subscripție pentru strângerea fondurilor necesare acestui monument.

Comitetul pentru ridicarea
Unui monument Eroilor
Comunei Bușteni
Nr. 1672
1927 august 6

Stimați domni,

Bușteni, 1927 august 6

CIRCULARĂ prin care Comitetul pentru ridicarea monumentului eroilor din Bușteni face cunoscut că a lansat liste de subscripție pentru strângerea fondurilor necesare acestui monument.

Comitetul pentru ridicarea
Unui monument Eroilor
Comunei Bușteni Nr. 1672
1927 august 6

Stimați domni,

Pentru strângerea de fonduri necesare facerii unui monument Eroilor din această comună, care s-au jertfit pentru mărirea Patriei, s-a constituit un Comitet dispunând lansarea unor liste de subscripție și făcând apel către toți bunii cetățeni ai acestei comune, ca să contribuie după puterea fiecăruia.

Cunoscând dragostea ce aveți pentru comuna noastră, ne permitem a vă înainta lista de subscripție N., cu rugămintea a o primi, rugând prietenii și cunoștii Dvs. Să contribuie cu orice sumă ar voi, spre a se putea strânge sumele necesare constituirii cât mai urgent posibil. Lista și sumele adunate vă rugăm a ni le depune până la data de 15 septembrie a.c., urmând a da acot sculptorului căruia i se va încredința această lucrare.

Primiți vă rugăm stimate Domn, încredințarea osebitei noastre stime.

Președinte de onoare,
Indescifrabil
Președinte active I. Bănescu"

(Arhivele Naționale Prahova, Fond Primăria orașului Bușteni, dosar 13/ 1919, f.34)

4. "București, 25 septembrie 1927

Oferta sculptorului Spiridon Georgescu din București adresată Președintelui Comitetului pentru ridicarea monumentului eroilor din Bușteni de a ridica acest monument.

Domnule Președinte,

Un monument al eroilor morți atât de vitejește pe altarul întregirii neamului, în aceste regiuni, l-am idealizat printr-un Leu, simbol al forței biruitoare, stând pe trofee inamice.

Acest monument a cărei machetă în gips o prezint Dlor Voastre, având următoarele dimensiuni: înălțimea totală e de 4,55 m din care înălțimea soclului e de 2,65 m; înălțimea Leului e de 1,90 m. și lung de 2,20 m și baza de 1,20x0,60, pe soclu am rezervat un medalion având în diametru 0,55 pe care va fi făcut portretul Regelui Ferdinand întregitorul neamului, baza soclului e de 2,70 m x 2,23 m, Leul și medalionul vor fi de bronz, iar soclu din piatră de Albești-Câmpulung, costă 370.000 lei.

Făcând Leul de 1,54 m păstrând totuși înălțimea soclului 2,65 m costă 320.000 lei

Dle Președinte, pentru a mă apropia de suma de care dispuneți vă rog să mă credeți că am făcut sacrificial cel mai mare cu putință, numai și numai ca acest monument să se poată înfăptui cu un ceas mai devreme.

În cazul că Dvoastră împreună cu comitetul veți aproba oferta mea și în maxim 3-4 săptămâni îmi veți încredința execuția lucrării, vă pot asigura că monumental se poate inaugural de ziua eroilor.

Primiți Dle Președinte deosebita considerațiune ce vă păstrez.

Sculptor Spiridon Georgescu
Str. Aquila 76
București"

(Arhivele Naționale Prahova,
Fond Primăria orașului Bușteni, dosar 13/ 1919, f.79)

DE LA MIRCEA CEL BĂTRÂN LA MIHAI VITEAZUL

Pornind de la documentele oficiale și de la cronicile timpului, în istoriografie se apreciază că **MIRCEA cel BĂTRÂN** a fost întâia personalitate domnească, în scaunul Țării Românești, care și-a dovedit din plin capacitatea de organizator de țară și de păstrător al hotarelor ei în vremuri deosebit de grele; în adevăr, când statul medieval autohton încă nu-și structurare, la maximum, instituțiile interne, iar pe plan extern se manifestau puternic tendințele agresive ale unor vecini, el a izbutit, printr-o înțeleaptă politică, să transforme statul sudcarpatic într-un factor de seamă în acea zonă a Europei. *Principe între creștini cel mai viteaz și cel mai ager* – semnala cronicarul turc **LEUNCLAVIUS**. Simultan, *tânăr ca ani, dar înțelept prin decizii*, domnitorul **MIRCEA** – între 1386 și 1418 – avea să desfășoare o *politică externă* cu scopul consolidării propriei poziții și pe cea țării: limitarea și chiar înlăturarea suzeranității ungare și îndepărtarea pericolului otoman; în vederea unor asemenea ținte, el va conduce oastea în luptele de la **ROVINE** și **NICOPOLE**, inclusiv pentru includerea Dobrogei în Țara Românească. Se știe cum se intitula el: *Io, Mircea, mare voievod și domn, din mila lui DUMNEZEU și cu darul lui DUMNEZEU, oblăduind și domnind peste toată țara Ungro-Vlahiei și către părțile tătărăști și Amlașului și Făgărașului herțeg și al Banatului de Severin stăpânitor și pe ambele părți ale Dunării până la Marea cea Mare și domn al cetății Dârstor*; de asemenea, înspre Țara Moldovei, hotarul era pe Milcov, căci cetatea **CRĂCIUNA** de lângă Odobești aparținea tot Munteniei lui *Mircea cel Bătrân* – cf. *Mircea cel Bătrân*, în 1918, de **Dimitrie Onciul** și *Mircea cel Bătrân*, în 1944, de **Petre P. Panaitescu**.

Pe aceeași linie de întărire a *vieții statale* va acționa, între 1400-

1432, domnitorul moldovean **ALEXANDRU cel BUN**; în adevăr, *domnia lui a durat mult, condiție indispensabilă pentru propășirea instituțiilor, a mărit temelia însăși a statului, l-a apărut când a trebuit, a organizat temeinic viața economică, a dat atenție celei bisericesti, a căutat să păstreze pacea și liniștea, fapt rar într-o epocă de neconținute războaie și de năvăliri și, de aceea, poporul, cu simțul lui de dreaptă prețuire, i-a spus cel bun lui ALEXANDRU*. În conformitate cu orientarea politică tradițională, el a rămas un apropiat al Poloniei; de altfel, așa se explică participarea, începând cu anul 1406, a oștirii moldovene, alături de polonezi, la luptele contra teutonilor de la **Grünwald** și **Marienburg**, unde românii s-au acoperit de gloria victoriei. În epocă au avut loc și primele bătălii cu turcii, apărând strașnic punctul strategic maritim de la **Cetatea Albă**; el a încercat să mențină și bunele raporturi cu sora vecină, *Țara Românească* – cf. *Istoria Românilor*, 1971, de **Constantin și Dinu C. Giurescu** și *Istoria Ilustrată a României și a Republicii Moldova*, 2017, coord. acad. **Ioan Aurel POP**.

Multiple și controversate vor fi dimensiunile politicii interne și externe, pe care avea s-o promoveze domnitorul muntean **VLAD**, fiul fostului voievod **VLAD DRAGUL** din *Facțiunea Dragulilor* – după informațiile transmise de către **Aeneas Sylvius Piccolomini**, ajuns papă sub numele de **PIUS II**; să menționăm că despre această personalitate va scrie și istoricul român **Aurelian Sacerdoțeanu**, în 1936, în *Considerații asupra trecutului românilor în Evul Mediu*. În timpul domniei sale – între 1456 și 1462 – **VLAD**, supra-numit **ȚEPEȘ**, a trecut la adoptarea unor aspre, ba chiar crude *măsuri* în vederea reorganizării armatei, limitarea privilegiilor boierești, dar și pentru aplicarea unor *pedep-*

se asupra nesupunerilor, a trădării și a hoției, întronând astfel ordinea severă în Valahia. Pe plan extern, el a încercat să emancipeze țara de sub otomani, să întărească puterea personală în propriul stat, dorit a deveni independent; de asemenea, el a surprins și prin demersul economic, adoptând decizii pentru protejarea și stimularea negusturilor valahi, aflați în concurență cu cei ardeleni. În ochii contemporanului **Laonic Chalcocondil** – cronicar grec – domnitorul român, dincolo de cruzimea lui, apărea ca *un reformator al Daciei* – cf. *Călători străini despre Țările Române*, Buc., 1968 și *op. cit.*, 2017, coord. **Ioan Aurel POP**.

O mare personalitate, care a dat numele unei epoci istorice, intrând în tradiție, în legendă și în folclor, a fost, se știe, **ȘTEFAN cel MARE**: el a domnit din anul 1457 și până în anul 1504. Noul domnitor a înțeles, de timpuriu, că forța lui și a țării în vederea înfruntării dificultăților interne și externe puteau fi determinate de către o energică și eficientă *centralizare a vieții statale*. Din rațiuni de ordin didactic, în istoriografie s-a recurs la distingerea a *trei etape* a lungii domnii a lui *Ștefan cel Mare* și anume: prima, cea dintre *anii 1457 și 1473*, când au fost luate măsuri pentru consolidarea puterii în stat, pentru organizarea unei oștiri corespunzătoare intențiilor, respingerea agresivității ungare și pregătirea în vederea războiului cu otomanii. O a doua, cea dintre *anii 1474 și 1478*, avea să fie dominată de *marele efort antiotoman*, iar cea de a treia, între *anii 1487 și 1504*, s-a caracterizat prin *limitarea privilegiilor de imunitate ale boierimii și prin pribegirea unei părți a acesteia, prin conflictul cu Polonia și prin pacea cu Imperiul Otoman* – vezi *op. cit.* de **Ioan Aurel Pop**. În condițiile grele pe *plan intern*, tânărul domn, uns de către

mitropolitul *TEOCTIST* cu *mirul sfințit* pe locul de la *DIREPTATE*, va proceda, de îndată, la întărirea puterii statale cu centrul la *SUCEAVA*; el se va îngriji atent de consolidarea *Sfatului Domnesc*, de pregătirea *OASTEI* și de buna funcționare a tuturor așezămintelor și instituțiilor *MOLDOVEI*: se știe că a acordat atenția cuvenită dezvoltării economice a țării, oferind avantaje locuitorilor din oricare categorie socială, desigur îndeosebi *negustorimii moldovene*, care activa intens și prin centrele comerciale cum erau porturile maritime *CHILIA* și *CETATEA ALBĂ* – vezi *op. cit.* de **Constantin și Dinu C. Giurescu** și *Istoria lui Ștefan cel Mare*, în 1904, de **Nicolae Iorga**.

În *plan extern*, domnitorul *Ștefan cel Mare* a promovat dese și eficiente acțiuni într-o epocă în care se manifestau asupra țării tendințele de suzeranitate ale vecinilor: Ungaria, Polonia și Imperiul Otoman. Chiar dacă repetăm știutele evenimente, parcă merită să înșirăm aici *luptele*, multe câștigate, purtate sub *sabia* marelui voievod român: în 1467 la *Baia* a obținut o izbândă contra armatei maghiare de sub comanda regelui *Matei Corvin*, în 1469 în secuime a izbutit să-l lichideze pe rivalul lui, *Petru Aron*, în 1470 la *Lipniți* pe Nistru a zdrobit oastea tătarilor de sub bagheta hanului *Mamak*, în 1471 la *Soci* lângă Râmnicu Sărat și în 1473 la *Vodnău* în Prahova a învins trupele domnitorului muntean *Radu cel Frumos*, sprijinit de turci; de asemenea, în 1475 la *Vaslui* a dobândit o răsunătoare victorie împotriva puhoiului otoman, însăși mama sultanului declarând că înfrângerea fusese *cel mai mare dezastru suferit de la începutul islamului*: în 1476, deși înfrânt la *Războieni* sau *Valea Albă*, domnitorul îi va urmări, în retragerea lor, pe turci până în sudul Moldovei. Aflând că *Ștefan* pregătea o nouă oaste, că ungerii și polonii se apropiau de granițele moldovene cu ajutor armat, văzând că *hrana se împuțina*, că se iveau boli în oaste și iarna era aproape, sultanul *Mahomed II* a hotărât să se

retragă; el a părăsit Moldova hărțuit de oștenii lui *Ștefan* fără ca izbândă lui să fi însemnat supunerea țării și a domnului ei – notează istoricul **Petre P. Panaitescu**, în 1942 și reeditare în 1990, în *Istoria Românilor*. Vezi și *Războieni – 500 de ani de la campania din 1476*, în 1977, de **Manole Neagoe**.

Se vor adăuga încă două momente conflictuale. Pe neașteptate, în 1484, noul sultan, *BAIAZID II*, a pătruns cu *oaste mare* la nordul Dunării; el va asedia, zile în șir, cele două cetăți maritime *CHILIA* și *CETATEA ALBĂ*, le va cuceri și va lovi astfel, strategic și economic, Moldova. La puțină vreme, în anul 1497, tânărul rege polonez *Ioan ALBERT* trimise o veste înșelătoare la Suceava: el îi promitea, chipurile, ajutor militar domnitorului moldovean pentru recucerirea cetăților de la Marea Neagră. Se știe, însă, că, în cele din urmă, s-a ajuns la bătălia din *Codrii Cosminului*, unde trupele poloneze au suferit o grea înfrângere; în conformitate cu tradiția istorică, se spune că *Ștefan cel Mare* a poruncit ca prizonierii capturați să fie puși să *are mai multe locuri întinse, pe care le-a semănat, apoi, cu ghindă* și astfel a apărut *Dumbrava Roșie* în Moldova – va consemna, în *O samă de Cuvinte*, cronicarul **Ioan Neculce**. Marele domn și destoinic voievod s-a stins din viață în ziua de 2 iulie 1504, fiind înhumat în biserică zidită de el la mănăstirea *PUTNA*; în posteritate au rămas, la loc de cinste și de onoare, aceste cuvinte elogioase despre *Ștefan cel Mare*: *O, bărbat demn de admirat, întru nimic inferior ducilor eroici, pe care atât îi apreciem, care cel dintâi dintre principii lumii a purtat, în zilele noastre, o victorie atât de strălucită în contra turcilor și După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpânirea lumii și mai ales funcțiunea de comandant și de conducător împotriva otomanilor, pe când ceilalți regi și principii creștini trândăvesc în lene, în desfătări și în lupte civile* – scria vestitul cronicar **Jan DLUGOSZ** în

lucrarea lui *Istoria Polonă*. Vezi și *Documentele lui Ștefan cel Mare*, în 1913, de **Ioan Bogdan**.

Istoria Țărilor Române în secolul XVI – cu accente asupra *vieții statale* – a înregistrat anumite schimbări în comparație cu trecutul apropiat. Pe *plan intern*, de pildă, în deceniile de după anul 1500, *DOMNIA* avea să capete un sprijin sporit din partea marilor familii boierești, care, însă, își impuneau, uneori, proprii reprezentanți în scaunele de la vârful statelor românești. Simultan, pe *plan extern*, expansiunea otomană a continuat la nord de Dunăre, ajungând în teritorii din apropierea unor centre de seamă ale estului Europei. Amintitul secol a fost și perioada de culme a afirmării *UMANISMULUI* și, desigur, a *RENAȘTERII* în zona artistică, dar și a *REFORMEI RELIGIOASE*; se știe că influențele, în aceste domenii, s-au resimțit, îndeosebi pe linie politică și culturală, inclusiv în *Țările Române*. În istoriografie se semnalează că răstimpul dintre dispariția lui *Ștefan cel Mare* și vestitul act unificator săvârșit de către **MIHAI VITEAZUL** a însemnat un veac așezat sub semnul luptelor pentru supraviețuirea statală a poporului român; în adevăr, în noile condiții interne și externe, se va recurge la un compromis tactic, încheiat de marea boierime cu conducerea otomană, în fond reciproc avantajos: *Clasa politică își păstra vechile privilegii, deci izvorul puterii sale economice și politice, în vreme ce imperiul sultanilor primea, în schimbul acestei recunoașteri, o parte a avuției țărilor române, inclusiv teritoriale, drept garanție a liniștii la fruntariile sale dunărene*. Numai că fapta eroică a lui *Mihai Viteazul* avea să dovedească că, departe de a fi definitivă, amintita *înțelegere* putea fi oricând, dar nu oricum, modificată în favoarea intereselor aparținând *Țărilor Române* – vezi *Istoria Românilor*, în 1995, coord. **Bogdan Teodorescu** și *Istoria Antică și Medievală a Românilor*, în 1998, de **Vasile Pascu**.

Centenarul Marii Uniri de Constantin Dobrescu

CONSTANȚA ÎN 1914 (II)

Atunci, am locuit scurt timp la o verișoară, Marcela Serafim, pe strada Vasile Alecsandri, nr 12. Soțul ei, Ionel Serafim era un fel de vice consul al statului albanez, ce luase ființă în 1913. El era de origine, albanez. Avea două brutării la Constanța, o moară sistematică la Medgidia și o sforicică de moșioară. Se mai ocupa și cu transportul angro, ca cerealist. Case bune, camere multe și frumos mobilate, curtea împrejmuită cu (gard de) beton de jumătate de metru, iar pe el, grilaj de fier. Alături, la nr 14, la fel. Acolo ședea un căpitan grec din marina comercială română, ce pleca în cursă din când în când, în diferite porturi din Orient. Era un om de statură potrivită, cam 42-45 de ani, tip de grec, foarte isteț și priceput, cunoștea câteva limbi. Soția lui, o figură picantă, cu sprâncenele negre, cu ochi ca de șerpoaică, fața albă și fină, te frapa la prima vedere. Verișoara era, cu vecina, bună prietenă și bună vecină, ca și bărbații lor, fiind și cam de aceeași etate, ambele familii.

Duminică, luând masa împreună aceste familii, am fost invitat și eu. Nu voiam a mă duce, nedorind a le face vreun deranj. M-am dus, cum mă aflam, îmbrăcat cu uniforma militară de artilerie, particulară, confecționată din stofă fină, cu cizmele de box-lac. Acestea le îmbrăcam câte odată, așa de gust. Când mă vede verișoara cu bărbatu-său, mă întreabă: - Ce-i cu tine Toderiță, acum ești militar? Eu le răspund: - Mă îmbrac și eu, când mi-aduc aminte. - Noi nu te-am văzut niciodată. - Aveți fotografiile mele în diferite chipuri și călare pe cal. Acum sunt personal, viu și natural. Oare cine nu-și aduce aminte, pe vremea aceea, acum 44 de ani, artileriștii și roșiorii aveau uniforme frumoase!

M-am dus, cam cu sfială, la ospățul lor. M-au recomandat vecinilor. Sărut mâna doamnei, dau mâna cu căpitanul Iani. Apoi încep discuțiile, fiecare după părerea sa, cum vedea evenimentele la ordinea zilei. Masa începe luând câte un păhăruț de lichior sau două, gustări á la grande și apoi supă și câteva feluri de bucate cu salată de boeuf și diferite prăjituri, cu vin spumos înfundat.

Am petrecut de minune cu toții. După două ore, m-am retras mulțumindu-le. Frapat de gingașa grecoaică, ce avea o guriță fină și buzele ca de porumbiță, am plecat îngândurat, văzând-o parcă tot înaintea mea. Și cât am stat la masă ochii

ei erau numai la mine. Ca să nu observe bărbatu-său, eu schimbam direcția privirii, adesea. Însă ne-am înțeles din priviri, deși de multe ori sunt înșelătoare. Însă de data aceasta nu am greșit.

După ce m-am odihnit puțin, am plecat și am făcut o baie în mare, apoi m-am întors acasă. Se făcuse ceasul șapte seara și mă pregăteam a mă duce să iau masa de seară, când vine nepoțica, fiica verișoarei, Ticanaș, și-mi spune să vin la ei. Verișoara, cumnatul și cu mine, îmi spune ea, eram cu toții invitați pentru a lua masa de seară la domnul și doamna Teodoridis. Ei bine, ce-o fi asta pe mine, mă gândeam! Ei aveau o situație frumoasă și un lux de sta mintea în loc și eu eram un biet golan, cu bătaie pe palme și mici zgârieturi pe mâini. Eram curat și bine îngrijit, dar nu fin ca ei!

Mă înfățișez și de data asta, acum în costum gri, subțire, de vară. Nu știu ce gândeam, că mintea alunecă pe făgașuri deșarte și cu greu mă stăpâneam de a nu face un gest greșit. Și iarăși îmi ziceam în mine însumi, câte ființe ca aceasta am văzut și ce mi-ar folosi mie, când eu sunt nedemn ca om (bărbat, n.n.). Aceste simțăminte mă intrigau.

Cu toții am băut bine și eram bine dispuși. Încep mici devieri. Doamna Teodoridis venind lângă soțul ei, pune mâna și pe umărul meu odată. A doua oară, pune mâna pe ceafa mea și pe umărul bărbatu-său. Eu îi strâng mâna puțin și-mi scânteiază ochii, dar și ai ei. Ne privim unul pe altul, țintă. Eu îi fac un gest, ea pune mâna la un ochi. Mi-am zis: - Ce-o mai decurge de aici încolo? Ea era foarte supravvegheată de soțul ei, foarte încrezător în ea. Erau împreună de 16 ani. Ea avea atunci etatea de 34 ani, însă nu aveau copii. Asta o neliniștea mult, căci dorea să aibă. Era singură în curte, se închidea ca într-o cetate. Mai avea o servitoare, al cărei bărbat lucra la un magazin, venea doar seara acasă, om la 45 de ani, iar soția de 40. Când căpitanul Teodoridis pleca în cursă cu vasul pentru una-două luni, la Constantinopole, Jafa, Pireu, Alexandria în Egipt, ea rămânea singură, nu mai ieșea nici în oraș, orișice ar fi fost, decât numai împreună cu verișoara și nepoatele în cabrioletă.

Ea se obișnuise a mă aștepta seara, să vin de la lucru pentru a mă schimba și a pleca la masă. De multe ori, mă invita să luăm masa împreună și

se îmbrăca cu hainele mele militare. S-a fotografiat cu ele în două poziții. Când mi le-a arătat eu nu am cunoscut-o. A făcut haz de mine, că nu-mi cunosc camarazii.

Trecuseră șase săptămâni, ne împrietenisem bine amândoi. Acum venea în odaia mea (din casa verișoarei), ca la ea acasă. Ea era stătută, mâncată bine, băută bine, ce-i dorea inima și pofta avea bani și își cumpăra. Verișoara a observat ceva și ne-a făcut atenți, și pe mine și pe ea. - Ce să-i fac eu, e în toată firea! Îi spun verișoarei că nu-mi rămâne decât să plec la gazda de unde am venit. - Nu doresc să se întâlnească ceva! Până acum nu a observat nimeni, decât dumneata. Ea îmi spune: - Asta n-ai să faci, nu pleci de la mine, ar fi prea bătător la ochi. - Ce să fac? o întreb eu. - Fii bărbat! îi fu răspunsul.

Atunci, am știut ce urmează și, într-o seară, i-am spus, după ce ne-am jucat puțin: - Lasă-mă, eu plec la masă. Îți las cheia în ușă. Eu vin pe la 10-11. Dumneata fă cum vrei, eu te aștept sau te găesc aici, dar fii foarte precaută, să nu simtă nimeni nimic. Ea a început a râde, pune capul jos, nu spune nimic și pleacă. Când vin la ora 11 noaptea, o găesc în cameră. Mă simte și descuie ea. Am stat în voie trei ore. Ea și-a făcut pofta cum a vrut, eu însă, nu. Simte acest lucru și-mi spune: - Ce-i cu dumneata așa? Păcat, ești băiat tânăr, dar cu soția cum faci, tot așa? A doua seară, când vin să mă schimb, îmi spune: - Eu te fac bine. Plătesc eu 50 lei pentru dumneata. - Dar cine-i persoana aceea ce mă face bine? Îi dau 100 de lei, numai să știu că mă face bine. Ea cheamă pe o cucoană bătrână, ce știa. Îmi cere un semn. Îi dau. Mi-a spus: - De mâine, începi să bei ce-ți prepar eu și în opt zile faci proba ca om (bărbat, n.n.) Așa a fost și am fost vindecă pentru totdeauna. Doamna X (Teodoridis) a plătit și aceasta. Pe soția mea nu o puteam suferi știind că de la ea mi se trăgea de am suferit cei șapte ani de chin și remușcări simțindu-mă neom (fără funcții sexuale bărbătești, n.n.). Acela ființă perversă, cu toate maltrătarile suferite nu a vrut a-mi mărturisi adevărul.

BANDEROLA SFÂȘIATĂ

Eram în ultima clasă de liceu când am văzut pe o tarabă, în stația lui 5 de la Sfântu Gheorghe, o antologie a poeziilor lui Nichita Stănescu în BPT, numită "Starea poeziei". Am cumpărat-o fiindcă era ieftină, dar și fiindcă voiam să mă lămuresc o dată cu poezia faimosului poet din care până atunci nu citisem nimic, din încăpățănare, cum o fac de obicei cu autorii prea laudați. Pe-atunci părinții mei îmi dădeau zilnic exact atâți bani cât să-mi cumpăr un pateu cu brânză și-un suc, așa că-mi cumpăram câte-o carte flămânzind două-trei zile.

Încă din tramvai, trecând pe lângă ruinele din spatele bisericii, m-am apucat să citesc, apoi am citit mai departe acasă, toată seara. Nu mi-a plăcut. Reacția mea de respingere a fost cu atât mai mare cu cât simțeam că e ceva extraordinar acolo. Dar totul contravenea, în acele pagini, ideile mele despre ce-ar trebui să fie poezia.

Abia-n facultate am reluat aceeași antologie, în cu totul alt context. "Starea poeziei" devenise o carte-cult pentru noi, junii poeți, încă nepublicați din Cenaclul de Luni. Adeseori mă adunam pe la câte-o cafea cu Nino Stratan, Madi, Florin Iaru sau Coșovei și citeam din carte-n gura mare, apoi

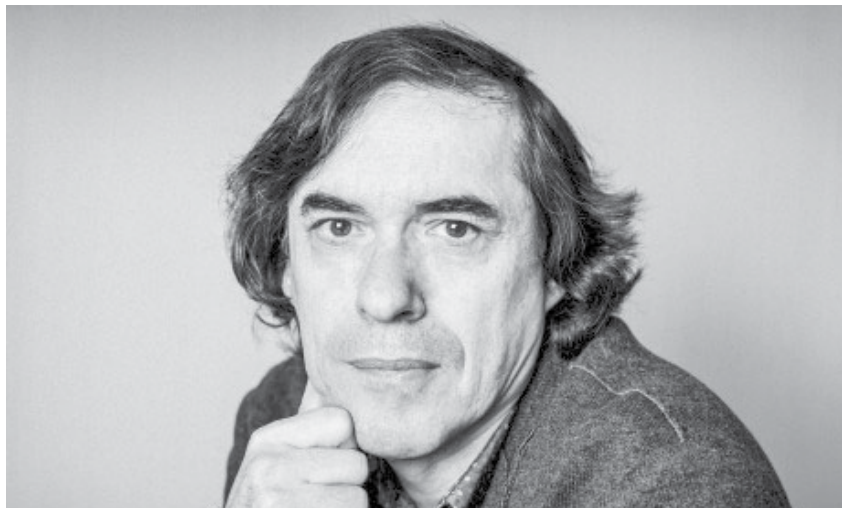
dădeam note de la 1 la 10 fiecărei poezii, așa cum puștii dau note fetelor de pe stradă. Puține poezii aveau nota maximă, dar în câteva luni știam cu toții, oricum, cartea pe de rost, cum îi știam și pe Argezi sau pe Bacovia.

Unii colegi ai mei se laudau că-l cunosc pe Nichita personal, că-l frecventează, și-ntr-adevăr pierdeau nopțile în Piața Amzei, unde poetul ținea casă deschisă, înconjurat de o camarilă întreagă. Traian Coșovei, pe-atunci prietenul meu cel mai bun (și căruia-i port și azi cea mai tandră afecțiune) mă ducea câteodată, foarte rar, pe la restaurantul Uniunii Scriitorilor, ca să cunosc și eu fauna ce se-nvârtea acolo în jurul doamnei Miți, un fel de zeiță a locului. Așa i-am văzut pe Ahoe (poetul Tudor George), pe Florin Pucă, pe Mazilescu, pe Eugen Jebeleanu (care-avea masă rezervată la care mai lăsa uneori, generos, să stea și tinerii poeți ca noi), pe Ioana Crăciunescu și pe mulți-mulți alți boemi celebri. Cu Nichita am stat doar de vreo două ori la masă, dar am fost prea timid ca să scot vreo vorbă-n prezența lui. Gândiți-vă: cum să scoți un cuvânt măcar când stai la masă cu Eminescu? Abia peste câțva timp m-am aflat mai mult în prezența lui.

Îmi aduc aminte că eram la Onești, la "Zilele Călinescu", manifestare culturală la care vreo treizeci de ani s-a adunat toată suflarea scriitorimii române (era un profesor inimos acolo, Constantin Th. Ciobanu, care organiza evenimentul). Venise și Nichita Stănescu, care-și lansă ultima carte de versuri, "Operele imperfecte", la o librărie locală.

Am fost și noi la lansare, foarte emoționați, Nichita nu era doar poetul nostru preferat dintre contemporani, era eroul nostru. I-am cumpărat cartea, care costa o avere, și, după ce coada imensă la autografe s-a mai subțiat, m-am așezat și eu frumos la rând, cu volumul la piept. Ajuns în fața lui Nichita, m-am străduit câteva secunde să scot banderola cărții, care nu voia să alunece o dată. Poetul s-a uitat amuzat la mine, cu ochii lui albastru-cenușii, foarte îndepărtați, apoi mi-a zis: "Bătrâne, nu se face așa. Dă cartea la mine ca să-ți arăt cum se face." Și deodată a înșfăcat-o, și-a băgat degetul sub banderolă și a smulso-o cu brutalitate. Aluzia era evidentă. Apoi mi-a scris ceva și a semnat mare și expresiv.

Am și acum cartea în biblioteca mea, cu tot cu banderola sfâșiată.

SENTIMENTALISMUL LUI NICHITA STĂNESCU

de Alex Ștefănescu

Dacă m-ar întreba cineva *cum este Nichita Stănescu ca poet* și mi-ar cere să folosesc în răspunsul meu un singur cuvânt, i-aș răspunde: *sentimental*. Poezia modernă este prin definiție anti-sentimentală, iar unul din marii reprezentanți ai ei este sentimental?! Da, așa stau lucrurile. Iată un paradox care intră în formula originalității creației lui Nichita Stănescu și o face iubită.

Am arătat cândva că versurile lui au admiratori chiar și printre cei care nu le înțeleg și am presupus că explicația constă în aureola de personaj legendar dobândită de poet încă din timpul vieții. La această supoziție adaug acum observația, nemalițioasă, că, datorită sentimentalismului ei, poezia lui Nichita Stănescu este *înțeleasă chiar și de cei care n-o înțeleg*. Dincolo de sensul propriu-zis al cuvintelor, există un ton, o metasemantică, inteligibile oriunde, oricând și de oricine, ca muzica:

„Poezia este ochiul care plânge.
Ea este umărul care plânge,
ochiul umărului care plânge.
Ea este mâna care plânge,
ochiul mâinii care plânge.
Ea este talpa care plânge,
ochiul călcâiului care plânge.”

(Poezia)

Un cititor neinițiat în poezia modernă nu va cădea niciodată de acord cu „ideile” din acest fragment de poem și va pune înainte de toate întrebarea: bine, dar umărul are ochi? El nu va accepta explicația că poetul, pentru a reprezenta universalitatea plânsului, enumeră elementele cărora le atribuie aptitudinea de a plânge (așa cum un regizor de film, pentru a sugera unanimitatea reacției unei mulțimi, aduce succesiv în prim-plan fiecare figură). Dar chiar dacă va găsi absurdă povestea cu „ochiul umărului”, cititorul respectiv tot va simți o undă de tristețe, datorită repetării monotone a verbului „a plânge”, ca și reluării parcă rituale a tiparului sintactic. Ceva îl va face să-și dea seama că poetul aude plânsul lumii și-l captează în creația sa.

Toate jocurile de abstracții, toate aforismele, toate solemnitățile de epopee, în sfârșit, toate enunțurile aparent impersonale din poezia lui Nichita Stănescu au acest acompaniament sentimental. Acompaniamentul cunoaște fluctuații de regim afectiv, — de la deznădejde la bravadă și de la refuz la implorare —, dar de stins nu se stinge niciodată. În multe cazuri, mesajul din metatext se revarsă în text, transformându-l parțial sau integral în

romanță (într-o romanță, bineînțeles, à la Nichita Stănescu).

În poezia modernă, acest curaj de a apela la coarda sensibilă a cititorilor este extrem de rar. Principala grijă a poetilor constă, tocmai, în a evita orice duioșie, pentru a nu provoca zâmbete ironice. Ei au ajuns cu precauția atât de departe, încât recurg adeseori la autoironie, în scop preventiv (conform logicii: cum să mai fie ironizat cineva care s-a ironizat el însuși, primul?). Toată poezia modernă poate fi considerată o expresie — desigur, în numeroase variante — a acestei *timidități*. Lucid în introspecțiile sale, cultivat, dar îndepărtat de viață, autorul de versuri de azi pierde simțul proporției și crede că publicul este un monstru cu mii de guri, gata să izbucnească, toate, în hohote de râs disprețuitoare. În realitate, însă, publicul nu s-a schimbat radical. Vrea, ca întotdeauna, să se emoționeze, cu mijloace mai subtile decât altădată, dar cu aceeași intensitate a trăirii; și este profund dezamăgit de faptul că scriitorul se transformă tot mai mult într-un extraterestru. De altfel, există destule dovezi că și publicul din a doua jumătate a secolului douăzeci este sensibil la duioșie, tandrețe, dragoste, devotament, prietenie etc. Succesul imens al romanului *Love story* al lui Erich Segal, al prozei lui Vasili Șukșin, al șansonetelor lui Jacques Brel, al tuturor creațiilor care se adresează „sufletului” ar trebui să-i orienteze pe poeții contemporani.

Nichita Stănescu nu a făcut, probabil, un asemenea raționament; a promovat sentimentalismul, mai curând, dintr-un impuls lăuntric și din tendința, proprie programului său estetic, de a fi imprevizibil, de a contrazice, la nevoie, printr-un „conformism” ostentativ, nonconformismul generalizat. În orice caz, indiferent de motivul real, el s-a situat până la urmă într-o poziție favorabilă pentru câștigarea unei mari audiențe la public.

Și mai demn de semnalat este însă faptul că integrarea sentimentalismului în poezie nu reprezintă o concesie făcută cititorilor comozi și o abdicare de la modernitate, ci o demonstrație strălucită că sentimentalismul și modernitatea sunt perfect compatibile. Când declară patetic că iubește, că vrea să fie iubit, că-i este dor de cineva sau că se simte singur, Nichita Stănescu nu pare deloc desuet. Cele mai demodate atitudini, de la melodramă la calinerie, sunt introduse de el în poezie pe neașteptate și cu un aer firesc; cu un aer la fel de firesc ca

acela al atitudinilor propriu-zise moderne. În felul acesta, suntem constrânși să acceptăm ceea ce oricum, în sinea noastră, am fi vrut să acceptăm, cu condiția să nu părem depășiți. Se ajunge chiar în situația — și aceasta este una dintre marile abilități ale lui Nichita Stănescu — de a-l face pe cititor să sufere de un snobism invers, simțind că nu ține pasul cu vremea dacă nu este și el sentimental.

Cel mai frecvent, duioșia se exprimă printr-un fel de *injurii alintătoare*, inspirate din codul afectiv folosit de locuitorii periferiei orașelor. Nichita Stănescu nu introduce primul în poezie această manieră șocantă de a fi delicat prin brutalitate și de a comunica dragostea prin dușmănie.

Înainte de el, Tudor Arghezi, în *Flori de mucigai*, a valorificat, cu același gust al riscului artistic, limbajul grosolan, dar plastic al mahalalei:

„Cine ți-a frământat carnea de abanos
Și ți-a băut oftatul mincinos?
Cui i-ai dat, fă, să ți-o cunoască
Făptura ta împărătească?
.....
Tu n-ai voit să spui
Nimănu
Unde înnoptai
Curvă dulce, cu mărgăritărel de mai!”

Deosebirea constă în faptul că, la Nichita Stănescu, acest estetism rece (care te face să te gândești la un obiect pitoresc așezat într-o vitrină) este mult atenuat, lăsând locul unui fior existențial:

„A venit îngerul și mi-a zis:
— Ești un porc de câine,
o jigodie și un rât.
Pute iarba sub umbra ta!”
(*Al meu suflet, Psyhée*)

„Și totuși, te întrebi: de ce
șoarecele de câmp
vrea să nască și naște soareci de câmp?”

A dracului și putoarea asta de viață!”
(*Ultima*)

„— Luna, i-am răspuns, n-ai curățat-o
destul de bine.

Are cicatrice, i-am spus,
are găuri rotunde,
ca niște bube de odinioară.
Într-adevăr, mi-a spus,
luna n-am curățat-o prea bine
am zvântat-o numai de boala vieții și atât.
— Păi vezi, i-am spus,
nu-ți prea faci bine meseria.
Lași urme, nu speli locul de lucru.
Cară-te începătorule!
Cârpaci nenorocit!”

(*Evangelhia după Toma*)

Se observă că poetul ocărăște (sau este ocărat) *cu drag*; admonestările respective par rostite de o mamă care își ceartă în glumă copilul. Cert este, în orice caz, că Tudor Arghezi controlează situația, oferindu-ne un număr interesant de scamatorie lingvistică, în timp ce Nichita Stănescu ni se înfățișează ca un om înduioșător de vulnerabil, căruia nu-i reușește să fie dur.

Invectivele folosite ca drăgălășenii reprezintă o bună soluție pentru un poet modern de a fi sentimental, mai bună, în orice caz, decât mult invocata autoironie, care a eșuat, după cum demonstrează istoria poeziei, în manierism. Mahalagiii ploieșteni s-au dovedit, cum ar spune Nichita Stănescu, „deștepți” inventând această metodă de a face declarații de dragoste. Expresiile injurioase revărsate în cascadă dau o idee despre intensitatea afecțiunii, exprimând dorința ființei iubitoare de a ajunge, printr-un fel de bruscare a ființei iubite, la un mai mare grad de intimitate decât prin simpla mângâiere.

Intimitatea constituie, de altfel, una dintre obsesiile lui Nichita Stănescu; în exprimarea ei a ajuns la adevărate performanțe. Am remarcat la moment dat un vers în care se vorbea de năzuința de a *îmbrățișa cu coastele*. Asemenea declarații patetice ar suna fals făcute de alți poeți; dar lui Nichita Stănescu i se potrivesc, poate și pentru că el nu pare niciodată preocupat să-l impresioneze pe cititor. (Seamănă, în privința aceasta, cu un solitar cântăreț de jazz care își înalță instrumentul de suflat spre cer, cuprins de un extaz al muzicii, fără să-l demobilizeze absența spectatorilor). În reprezentarea intimității, poetul este, apoi, convingător și prin originalitatea frapantă a imaginilor folosite:

„Și îl îmbrățișă cu sine însuși [mama pe fiu, *n. n.*],
cum îmbrățișează inima sângele
și creierul ideile...”

(*Dreptul la timp*)

Dorința de simplă apropiere, specifică sentimentalismului tradițional, capătă astfel o radicalitate în consonanță cu sensibilitatea omului modern. Iubitul și iubita se *amestecă* pur și simplu, ca două substanțe într-o soluție:

„Mă vor bea cândva, zeii
Și vor simți în mine gustul tău...”

(*Sete*)

În nevoia de apropiere până la contopire recunoaștem o feminitate a atitudinii, caracteristică lui Nichita Stănescu. Bărbatul refuză instinctiv, cu o semeție de animal sălbatic, atingerea cuiva, în timp ce Femeia, întruchipare a domesticității, acceptă supusă mân-

gâierea, o completează, ia pur și simplu forma mâinii care o mângâie.

Sentimentalismul sublimează, adeseori, în *melodramă*. Nichita Stănescu este unul dintre puținii poeți reductibili din secolul nostru care nu se sfiesc să cultive poezia melodramatică. O capodoperă a genului este poemul *A mea*, în care ni se prezintă — în fraze naive și stângace, ca ale cântecului de lume — o sfâșietoare poveste de dragoste. Este vorba de o femeie care își așteaptă credincioasă bărbatul și, în așteptarea lui, face curat în casă, fără să se descurajeze la gândul că el va veni, ca în fiecare seară, beat. Nichita Stănescu știe să răscolească sufletul cititorilor, trecând în revistă dovezile acestui devotament fără margini:

„Singuratecă ea mă așteaptă să-i vin acasă.
În lipsa mea ea se gândește numai la mine,
ea cea mai dragă și cea mai aleasă
dintre roabele sublime.

Ei i se face rău de singurătate,
ea stă și spală tot timpul podeaua
până o face de paisprezece carate
și tocmai să calce pe dânsa licheaua.

Ea spală zidul casei cu mâna ei
și atârnă pe dânsul tablouri,
ca să se bucure derbedeul, e-hei!
căzut de la ușă-n ecouri.

Ea își așteaptă bărbatul bețiv
ca să-i vină acasă
și degetele albe și le mișcă lasciv
pentru ceafa lui cea frumoasă.

Pregătindu-i-le de dezbătat
ea ține în boluri și zeama acră,
părul lung și negru și-l întinde de la ușă
spre pat,
să nu greșească bărbatul niciodată
drumul predestinat.”

Trecerea de la persoana întâi, folosită în prima strofă, la persoana a treia, în restul poemului, produce o confuzie — intenționată — între autorul textului și personajul din text; în felul acesta, poetul își asumă și el vina de-a o neglija pe femeia lăsată acasă, recunoscând că este un bărbat ca toți bărbații, cu nimic mai bun decât ceilalți. Coborârea autorului din afara textului în text este un gest de o mare eleganță, asemănător cu gestul unui spectator la o execuție de a se alătura osândiților și de a cere să fie ucis împreună cu ei. Prin generozitatea sa teatrală, Nichita Stănescu accentuează caracterul melodramatic al poemului.

Povestea de dragoste este inspirată, în mod evident, din repertoriul cântecului de lume, care, la rândul lui, s-a alcătuit de-a lungul timpului prin stilizarea naivă (în manieră folclorică) a unor drame reale, petrecute la mahala. Nu întâmplător apar expresii specifice

acestui mediu. Ele amintesc de termenele în care este comentat un divorț în cunoscuta poezie umoristică *În jurul unui divorț* de George Topârceanu (autor idolatrizat de Nichita Stănescu în adolescență):

„Unii spun că Mișu singur e de vină,
Că la ei în casă n-a fost zi senină.
Că nu poate nimeni să-i mai intre-n voie
Și-a avut norocul de-a găsi pe Zoe,
Care-i rabdă toate de când l-a luat,
Că, desigur, alta nu l-ar fi răbdat...” etc.

În mod similar, la Nichita Stănescu afirmația „ea se gândește numai la mine” pare desprinsă din monologul unui „Mitică” amestecat de băutura și dorința să se laude prietenilor. Aprecierea „ea stă și spală tot timpul podeaua... să calce pe dânsa licheaua” este specifică stilului clevetirilor femeiești. Observația „ca să se bucure derbedeul”, la fel, ține de maniera veninoasă de a face comentarii a unor mătuși mai în vârstă. Și totuși, între poemul lui Nichita Stănescu și cel al lui George Topârceanu există o mare diferență: diferența dintre poezie și cronică rimată. Nichita Stănescu nu satirizează ceea ce, în fond, este atât de ușor de satirizat, ci *salvează* de la ridicol o dramă și îi dă o rezonanță mitică. În afară de faptul că enumeră cu o strângere de inimă zadarnicele dovezi de devotament ale femeii, într-un crescendo care exprimă dinamica disperării ei, mai și încheie poemul cu o viziune culminantă:

„... părul lung și negru și-l întinde de la
ușă spre pat,
să nu greșească bărbatul niciodată
drumul predestinat”

Scena poate fi interpretată ca o dovadă ultimă, supremă, de devotament, dar și ca o reprezentare a *capcanei* ancestrale pe care o întinde femeia bărbatului, obligat să-și îndeplinească până la urmă menirea în procreere, oricât de liber și nesupus ar părea.

Un *love story* (un adevărat *love story*, pentru că *ea* chiar moare!) este poemul *Creștea altă iarbă*. Îndrăgostitul din acest poem este obsedat de un singur gând, exprimat de mai multe ori, ca refrenul unui cântec:

„— Hai să ne strângem în brațe,
hai, să ne strângem în brațe!...”

Acest îndemn revine chiar și după ce iubita — Uwe — moare, chiar și după ce trece destul timp de la moartea ei; este un mod de a spune că dragostea nu depinde de circumstanțe, nici măcar de moarte. Comica asigurare dată alesei inimii lui de Rică Venturiano — „te iubesc la nemurire” — este reabilitată.

Remember Nichita

*Ea era frumoasă ca umbra unei idei, –
a piele de copil mirosea spinarea ei,
a piatră proaspăt spartă
a strigăt dintr-o limbă moartă*

*Ea nu avea greutate, ca respirarea.
Râzând și plângând cu lacrimi mari
era sărată ca sarea
slăvită la ospete de barbari.*

*Ea era frumoasă ca umbra unui gând.
Între ape, numai ea era pământ.*

Pe 13 decembrie 1983 a plecat la cele veșnice cel mai important poet român de după al doilea război mondial. Cu o charismă personală ce a creat o adevărată mitologie, cu o forță stilistică ce a făcut modă și chiar șabloane, Nichita Stănescu a lăsat o operă literară disputată de admiratori și critici literari, precum și o biografie devenită pentru foarte mulți bun prilej de ipoteze și de certitudini. Colegul său de liceu ploieștean, astăzi unul dintre cei mai importanți critici literari, eminent profesor de literatură română contemporană, Eugen Simion, a propus publicului o antologie cu cele mai rafinate și frumoase poeme de dragoste scrise de Nichita Stănescu. Toate într-o carte ce vizează bibliofilia și datorită fotografiilor și “desemnelor” lui Mircea Dumitrescu, un mare artist

român ce se poate lăuda cu “restaurarea” Caietelor Eminescu și cu prietenia sa cu Nichita Stănescu.

Cu aceste “Poeme de dragoste” de Nichita Stănescu, seria “Opere fundamentale”, să amintim aici de edițiile critice Mateiu I. Caragiale, Liviu Rebreanu, Ion Barbu sau Nichita Stănescu, a ajuns la numărul 200, un fapt unicat în cultura europeană, după colecția franceză “Pleiade”.

„Recitind poemele lui Nichita Stănescu în vederea alcătuirii unei antologii poeziei erotice și recitind și însemnările sale despre iubire, intimitate, pasiune, femeie, senzualitate, suferință – adică despre ceea ce poate avea legătură cu poezia de dragoste – am constatat că el nu desparte cugătarea de trăirea erotică și nu vrea să-și definească în chip expres un concept

de Dan Mircea Cipariu

NICHITA STĂNESCU, POEZIA EROTICĂ ȘI DE DRAGOSTE

În 2008, pe 13 decembrie, acum 9 ani, academicianul Eugen Simion și Fundația Națională pentru Știință și Artă organizau, în Aula Academiei Române din București, o sesiune solemnă dedicată poetului Nichita Stănescu cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la dispariția sa. Cu acea ocazie a fost lansat volumul “Poeme de dragoste – Nichita Stănescu”, din seria “Opere fundamentale”, editată de Fundația Națională pentru Știință și Artă. L-au omagiat pe Nichita Stănescu, în 2008, academicienii Eugen Simion, Dan Hăulică și Sorin Dumitrescu, alături de graficianul Mircea Dumitrescu și poetul Adam Puslojic cu o comunicare despre relațiile Poetului Necuvintelor și lumea literară din Serbia.

erotic unitar. (...) Dacă-i citești poemele, observi însă fără dificultate că ele evită sistematic cruzimile intimității, sunt mai degrabă pline de pudoare și, în rarele momente în care senzualitatea este exprimată în chip mai direct, limbajul rămâne dominat de inocente ambiguități. (...) Nichita Stănescu are, cu adevărat, în poezia sa sentimentală elemente de idilism angelic (să-i spunem astfel), mai ales în poezia de tinerețe, are și o evidentă înclinație pentru jocul erotic și nu evită să facă în versurile dedicate iubirii speculații despre marile teme existențiale. Consideră, de pildă, că fără femeie și fără poezie omul „nu s-ar putea distinge de neant” și că el, poetul, are o mare admirație pentru femeii pentru că ele „au știut intui finalitatea”, a scris Eugen Simion în prefața la „Poeme de dragoste”.

NICHITA STĂNESCU – REPERE ÎN UNIVERSUL POETIC

de G.T.

În lirica stănesciană se impun ca simboluri poetice recurente *piatra* (materia pre-organică), *copacul* (verticalitate și arborescență, ramificare, în lumea imediat înconjurătoare) și *pasărea* (stăpânind evanescența văzduhului). Firește, mai presus de toate *lumina*, ca prim gest al genezei divine și aspirație inaugurală a oricărei existențe (“Ave, maree – a luminilor, ave, calul meu saltă în două potcoave (...)”)

Aceste simboluri în permanentă tangență cu eul poetic stănescian pot fi identificate de-a lungul etapelor creației, atât în starea jubilatelor a creațiilor din “Sensul iubirii” și “O viziune a sentimentelor”, în care elanul adolescentin se naște din consonanța cu sine însuși și cu lumea, cât și în etapa aventurilor conștiinței de sine în cunoaștere, din “Dreptul la timp”, 11 elegii,

“Necuvintele”, chiar “Epica Magna”. Semnificativ în polifonia elegiană din Noduri și semne (“Recviem” – subtitrează poetul însuși), eul poetic *se abstrage* din „lucruri” sfâșiat între condiția eternității și dorul de moarte (“Mă înzeiam, mă înzeiam/nu mai muream, nu mai muream”); “vulturii stau înțepeniți în aer; *rămâne* “Trunchiul mortului copac.[...]. Ce să-ți mai spun /că vezi cu ochiul liber!” A învăța să mori” – din oda eminesciană – *devine* la Nichita „*să mă dezobișnuiesc*”: despărțire de lucruri și de ființe ale concretului, până la “Ca să mă dezobișnuiesc să trăiesc, /mi-a trebuit doar o moarte cu omor.

Nu cumva am putea spune că “omul e un accident al luminii”? se întreabă poetul, parafrazând o expresie celebră.

Într-un text des citat din perioada juvenilă, („Laudă omului”), omul intră într-un mișcător joc de referință și relativizare totodată: el este privit (și) laudat”) din punctul de vedere al copacilor (oamenii sunt “niște fructe plimbătoare/ale unui pom cu mult mai mare”), al pietrelor (“oamenii-s o lină apăsătoare”); al aerului (“oamenii sunt păsări nemiintilnite”); “soarele” rămîne, ca lumină, prezența tutelară a universului. Printre elemente, unicitatea omului este privilegiul zborului “într-un aer mai curat, cum e gândul!”

Într-o altă poezie inaugurală (și augurală!), nașterea eului apare ca o înălțare în lumină, ieșind ca dintr-un codru al începuturilor (“umerii mei smulg din goană frunzișe), în timp ce “tobe de piatră bat”și soarele crește/tăria cu acvile din fața lui” (“O călărire în zori”).

ȘTEFAN MARINESCU

(20 ianuarie 1929 – 05 noiembrie 2016)

Născut în satul Rusănești, comuna Fârtățești, județul Vâlcea. După absolvirea școlii primare din satul natal, a urmat Liceul Militar din Craiova, clasa a VI-a la Colegiul Național „Carol I” Craiova, iar ultimele două clase le-a urmat la Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu. Absolvent al Facultății de Medicină Timișoara. A lucrat ca medic secundar în chirurgie generală la Spitalul Unificat Târgu-Jiu (1955-1957), medic specialist la Spitalul Târgu-Cărbunești, județul Gorj (1958-1969), șef de secție și director la Spitalul Plenița, județul Dolj (1970-1977), medic specialist în chirurgie generală la Spitalul Orășenesc Segarcea, județul Dolj, unde a îndeplinit și funcția de medic șef de policlinică până la pensionare (1992).

Debutază, ca publicist cu un eseu în 1967, iar cu epigramă în anul 1981. A apărut în numeroase publicații din țară, precum și în peste 27 de volume colective de epigramă și antologii.

Membru fondator Cenaclului Umoriștilor „C.S. Nicolăescu-Plopșor”- Craiova, al Societății Scriitorilor Olteni (1995), al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România, al Societății Academice „Eminescu”- Florești, Gorj, al Cenaclului Epigramaștilor Olteni; membru al Cenaclului Literar „Alexandru Macedonski” - Craiova, al Cenaclului Literar „Sburătorul”- Craiova, al Societății Literare „Anton Pann”, Râmnicu-Vâlcea. Ștefan Marinescu a fost membru al Clubului Epigramaștilor „Cincinat Pavelescu”- București și al Uniunii Epigramaștilor din România (Președinte fondator Mircea Trifu).

Apariții editoriale (10 cărți, unele în reluare): versuri (4), proză (3), publicistică (1) și epigramă (2) - „Păcate amestecate” (1991; ed. a II-a, 2009), „Rețete gratuite” (1997). Am selecționat, pentru cititorii revistei

„Atitudini”, următorul grupaj de epigrame din creația lui Ștefan Marinescu.

*

Mie însumi

Mulțumit, aplaudat,
Muzei îi sărut costița;
Multe boli au vindecat
Bisturiul și penița.

*

Autoportret

Cum părul s-a rărit mereu,
N-a fost nici pentru creier greu!
Să-mi scoată, rând pe rând, din cap
Erorile lui Esculap!

*

Chirurgia

Chirurgia, eu susțin,
În prezent și-n perspectivă,
Este un amestec fin
De grandoare și... colivă.

*

Cum am devenit epigramist

La un control cu unu' mare,
Prin birturi și alimentare,
C-a „zăbovit” prea mult la cramă...
Eu i-am făcut o epigramă!

*

O.Z.N.

În cosmos, printre astre călătoare
Mai vezi și-o farfurie zburătoare;
Eu, la un an de la căsătorie,
M-am întâlnit cu prima farfurie.

*

Preferință medicală

Neștiind că-i place banul
Întrebă cu glas peltic:
“Cum să vă aduc curcanul?”
“Pune-l nene într-un plic!”

*

Gelozie

Nici nu se gândi să-l creadă
Când veni cu cincii gutui,
Că a stat o zi la coadă.
„Spune-mi, mă, la coada cui?”

*

Erupție conjugală

I-a zis-o tare, chiar țipând,
La prânz când îl servea la masă:
„E-a treia sâmbătă, la rând,
Când vii duminica acasă!”

*

Dialog în sala de operație

„O, doctore, ce barbă vezi!
De câte ore m-operezi?”
„Faci o confuzie, creștine!
E Sfântul Petru lângă tine!”

*

Sfatul unui medic

Mi-a spus odată să rețin
Că-i bine să mănânc puțin,
Dar, dacă-i vorba de-un coleg,
Am voie să-l mănânc întreg.

*

Diferența de vârstă

Încă nu-mplinesc anul
Fericitul mariaj;
O-ncântase cu volanul,
Însă n-are demaraj!

*

Pensionarea medicului de circumscripție

I-a dat cheile, ștampila,
Truse, ace, chiar clistirul;
Pe teren l-a dus cu sila
Să-i predea și cimitirul.

*

Medicul epigramist

Când are câte-un insucces,
Nu se comportă ca zaraful.
De-ajunge cazul la deces,
Îi scrie gratis... epitaful.

*

La nunta de argint

Au mâncat și au băut,
Sub același clar de lună,
S-au băgat în așternut,
L-a certat și... noapte bună!

*

Unui invitat la conferința femeilor

Își susține teoria
Îmboldit de toți hormonii:
Sunt femei – jos pălăria!
Și femei – jos pantalonii!

*

Unui O.R.L.- ist

Faptul nu-i un fapt absurd:
Cu un tratament mai vechi,
L-a făcut pe unul surd
Să ciulească din urechi!

*

Suferințele generațiilor

Un băiat lipsit de vlagă
Se plângea că-i grea armata...
„Ăsta-i fleac, nepoate dragă,
Chinul mare e prostata!”

*

Sărituri

Când era fetiță mică,
Sărea coarda cu Mitică;
Mare, după cum e cazul,
Sare când și când... pârleazul!

*

Unor constructori

Cărămizi la terminare
Stau în vrac lângă clădire;
De-ar trăi Ștefan cel Mare
Ar avea de-o mănăstire.

*

Omul văzut de un mecanic auto

Că eu nu pot să-i zic mașină
Natura poartă-ntreaga vină;
Prin viață trece-n mare vervă
Și n-are piese de rezervă!

*

Unei actrițe

I-au propus la consacrare
Bust de marmură cioplită;
S-a opus cu-nverșunare:
Să nu fie dezvelită!

*

Unui dirijor fără noroc

Viața lui e melodia
Visul- Apasionata;
La servicii cu simfonia
Iar acasă cu sonata!

*

Cercetare medicală

Dacă ar dura prostia
Ca și cardiopatia,
Peste dealuri și câmpii
Ar sta leșurile mii!

*

Sondajul opiniei publice

„Vorbește omule! Ce taci!?”
Ai libertate-n tot ce faci?”
Răspunse insul fâstâcit:
„Nu doamnă... sunt căsătorit!”

*

Compensație

Curioasă-i viața asta,
Câte pofte nu te-mbie
Când balenă ți-e nevasta
Iar prietena, scrumbie.

*

Inscripție pe o cruce

Chinuit de-un singur gând,
Zbuciumul îi fu-n zadar:
Moartea-l prinse așteptând
Titlul de proprietar.

*

Moștenire senatorială

Din moși strămoși, de mii de ani
Călcăm pe urme de romani
Așa va fi și azi și mâine
S-avem mereu și circ și pâine.

*

Profeție în natură

Albastră ni-i planeta, ca cerul
și ca marea,
Înmiresmat văzduhul spre viață-i
e chemarea,
Ne-am înmulțit ca iarba, am devenit puhoi,
Am transformat Pământul în ladă
de gunoi.

*

Temă pentru acasă

Te omori, te lupți prosteste,
Dornic de îmbogățire,
Când nimic nu-ți mai lipsește
Nu mai ai nici fericire

*

Peștișorul de aur

Om bun, ascultă-mă un pic!
De nu mă crezi îți dau dovadă:
Eu niciodată nu mă stric,
Nici de la cap, nici de la coadă!

*

Unui condeier

Cu toată lipsa de talent,
Acum a reușit s-apară,
Dar într-un gen mai indulgent:
Cu text de muzică ușoară!

*

Gramatică

Sunt mulți acei ce, zi de zi,
Conjugă viața cu „a fi”,
Iar alții – strângători sadea-
Cunosc doar verbul „a avea”!

*

Unui poet

Citesc ades măiastra-ți carte,
Cu versuri pline de mister!
Un somn adânc mă poartă-n
noapte...
Am renunțat la somnifer.

*

În pragul toamnei

De ești burlac sau însurat,
Ceva tot ai de regretat
Uri dulcea viață de holtei,
Ori dorul de papucul ei.

*

Scenă de familie

Îl bodogănea nevasta:
„Voi bărbații lua-v-ar dracul
Toți vedeți pe lumea asta,
Numai sexul și stomacul!”

*

La doctor

Vreau să precizez atât
Că bărbatul tău în gât
Are „mărul lui Adam”,
Dar și părul lui madam!

*

Cenaclului de umor**„Flacăra Iașului”, la a zecea aniversare**

Cu umorul debordant,
Și Petrone comandant,
„Flacăra” din Iași e spirt
Fi'ncă e aprinsă-n birt!

*

Unui ospătar cu ochelari

La socoteală el a pus
Vreo șaptezeci de lei în plus,
Păcatul a căzut, mă rog,
Pe medicul oftalmolog.

*

Unui scriitor în vârstă

Încă needitat
Își realizase visul,
Vis de-o viață, domnul Chelu,
Sub un braț cu manuscrisul
Pretindea un loc la Bellu!

*

Pe mormântul unui scriitor

Toată viața a sperat
Invitând mereu la mese)
Și-n sfârșit l-au publicat...
Dar la rubrica... „Decese”!

*

Armonie

Respectând o zicătoare
Soțul își păstrează tonul
N-o atinge nici c-o floare
E mai potrivit bastonul!

*

Autoepitaf

La deces, cum stă în fire,
Eu vă las ca moștenire
Suflet credincios al glumii
Și un haz de râsul lumii!

RĂSFOIRI ȘI COMENTARII

Eseu de Constantin Tudorache

autorul văzut
de Alexandru Clenciu

Boris Leonidovici Pasternac, laureat al premiului Nobel pentru literatură-1958, spune într-un minipoem: „Creația-i o dăruire/ Și nu scandal și împrumuturi/ E rușinos, o nulitate/ Pe buzele oricui să fluturi”. Iată, ca supliment, ce spunea Teofrast, discipolul lui Aristotel: „Nu-i nimic mai sterp pe lume/ Ca dorința de renume”.

*

„Puținul tău este mai bun decât averea altuia”, spune un proverb arab”. Conectez acestui proverb, prima frază a nuvelei „Mara”, scrisă de Ioan Slavici: „Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibeii tale te face fericit”.

*

Antonio Raimondi, născut la Milano, în 1826, a emigrat în Peru devenind profesor de Istorie naturală la Universitatea Națională San Marcos din Peru. Scriind despre țara adoptivă, Antonio Raimondi, spunea: „Peru este ca un cerșetor care stă pe o bancă de aur”. Octavian Goga, în poezia „Munții noștri” scria: „Munții noștri aur poartă,/ Noi cerșim din poartă-n poartă”. Reamintesc patru parodii epigramatice la „munții noștri aur poartă”. Încep cu o parafrază realizată de Laurențiu Ghiță, intitulată „Folclor la Roșia Montană: Cântă, blestemați de soartă,/ Moșii noștri-n bățătură:/ „Munții noștri aur poartă,/ Iar mai nou... și cianură!” Cea de-a doua parodie, intitulată „Roșia Montană”, este semnată de Sorin Olariu: „Munții noștri aur poartă.../ Înșă, fir-ar ea de soartă,/ Că îi poartă, cum se pare,/ Tot la alții-n buzunare”. Următoarea parodie, adresată „Unei supraponderale plină de bijuterii”, aparține lui Nicolae Zărnescu: La orice pas se fandosește/ Printre acei loviți de soartă/ Și-ntr-adevăr ea dovedește/ Că „munții noștri aur poartă”. Redau în final și o parodie scrisă de subsemnatul, intitulată „Axiomă: „Mun-

ții noștri aur poartă”,/ Țara are azi un trend,/ „Noi cerșim din poartă-n poartă”, / Îmbrăcați la second hand!”

*

Dintr-un articol, intitulat „Cum se citește o carte”, scris de George Călinescu și publicat în „Viața literară” Nr. 109(11- 25 mai 1929), pag. 1, redau câteva fraze. „Când eram student, făcând uz de bibliotecile statului român, citeam în atitudini ascetice: puneam capul între palme și lăsam greutatea corpului, alternativ, când pe o parte, când pe alta, ca să evit, mai ales, eroziunile la coate. O astfel de lectură mi s-ar părea astăzi lipsită de orice voluptate. De altfel, lectură e un cuvânt impropriu. Era vorba mai curând de reproducerea textului în notițe ce depășeau uneori, prin colaborări personale, dimensiunile volumului. Studentul și femeile în genere citesc fără nicio competență. Ele întorc pagina ca o rufărie și înseamnă etapele lecturii prin ace de cap, plicuri de scrisori sau cu indecent „până aci”. Am văzut lume care citește circulând pe stradă, nu știu dacă absorbită de interesul cărții sau doritoare de a uimi societatea cu nobila sa îndeletnicire. Eu atunci credeam, ca toată lumea, că o carte se citește pentru conținutul ei, astăzi însă știu că cititul poate fi o artă gratuită, ca oricare alta, fără finalitate în afară de sine. Cărțile nu se citesc în public; cu ele te închizi în casă, în singurătate. Poziția în care consulți o carte este de o însemnătate capitală. Versurile, spre pildă, se citesc umblând în jurul odăii, pentru a le da un ritm declamator. Romanele de acțiune le citesc întins jos cu capul în mâini, ca un șef de stat-major deasupra unei hărți strategice pe care îmi studiez mișcarea eroilor. Literatura de analiză se gustă culcat pe spate. După fiecare moment psihologic, ai astfel prilejul să lași cartea jos și să urmărești cu ochii în tavan perspectivele sufletești ale cărții”.

*

Referitor la modurile de lectură, la ciudățeniile cu care fiecare citește sau învață, redau, din cursul „Retorica” al profesorului Al. Țiclea, capitolul „Îmbunătățirea memoriei”,

întrucât mi se pare potrivit și vine în completarea celor scrise de George Călinescu. „Specialiștii afirmă că un om obișnuit nu folosește mai mult de zece la sută din capacitatea sa de memorare, ceea ce trebuie să recunoaștem, este extrem de puțin. Pentru a îmbunătăți procentul urmează să se aibă în vedere cele trei legi firești ale memoriei: întipărirea, repetarea și asocierea de idei. Întipărirea – cea mai importantă regulă a memorării – presupune concentrare asupra a ceea ce este de reținut. Abraham Lincoln avea un obicei cu care a rămas toată viața: citea cu glas tare tot ceea ce dorea să memoreze. În biroul său de avocatură citea chiar ziarele cu glas tare. El se justifica: „Când citesc cu glas tare, activez două simțuri: mai întâi văd ceea ce citesc, și în al doilea rând aud. Deci, pot să-mi amintesc mai bine ce am citit”. *Lincoln* își compara mintea cu o bară de oțel: „e dificil să scrijelești ceva pe aceasta, dar este aproape imposibil să ștergi ceea ce ai scrijelit”. Într-adevăr, mințile noastre se bazează pe văz, într-o măsură extrem de mare. Explicația constă în aceea că nervii care fac legătura între ochi și creier sunt de douăzeci și cinci de ori mai mari decât cei care pun în contact urechea și creierul. Conform unui proverb chinezesc, „ceea ce se vede odată valorează cu ceea ce auzi de o mie de ori”. *Repetiția* este ce-a de-a doua lege firească a memoriei. *Repetitio est mater studiorum* (repetiția este mama învățaturii) considerau înțelepții din Roma antică. Trebuie citit, recitat și iar citit și recitat ceea ce urmează să fie memorat. Nu e suficientă însă o repetiție mecanică, papagalicească, ci de una inteligentă, temeinică, bazată pe cunoștințe deja fixate și mai ales pe conexiuni. *Asocierea de idei* este cea de a treia lege a memoriei, element indispensabil în a reține ceva. Mintea noastră este o adevărată mașinărie de asociere de idei. Secretul unei memorii bune este să facem multe asocieri cu fiecare lucru pe care dorim să ni-l amintim. Datele se rețin cel mai bine prin asocierea lor cu altele care sunt deja întipărite în minte”.

*

„Când mă trezesc, citesc ce-am scris aseară;/ Adesea am cuvinte de ocară”, spune într-un distih, „Lucid”, universitarul Adrian Voica. Îmi amintesc o frază a lui Mircea Cărtărescu: „Un scriitor simte că are talent când recitește ceea ce a scris și îi place”.

*

Scriitorul american Robert D. Kaplan, autor al unor cărți politice și de călătorie, a scris, printre altele, „Iarna la Mediterana”, în traducerea lui Ciprian Dumea și Monica Lachner, carte în care „face o grațioasă descriere a istoriei pământurilor pe care pășește, lăsându-se absorbit în vârtejul unor evenimente ce s-au petrecut cu secole înainte ca el să-și cumpere primul bilet de tren”(după cum comentează „Publishers Weekly”). Impresionat de lectura acestei cărți în care autorul, Robert D. Kaplan, și-a așternut pe hârtie, „într-un flux narativ”, impresii și documentări despre personalități care au trăit sau au trecut prin acele locuri înainte sa, voi reda, în acest număr al revistei „Atitudini”, un prim pasaj.

*

„Siracuză și împrejurimile sale, la apogeul spre sfârșitul secolului al V-lea î.Hr., formau un oraș stat de câteva sute de mii de locuitori, poate cel mai mare din epoca clasică. Întemeiată în 733 î.Hr. de către coloniști care veniseră aici din Corint, atrași de o vale fertilă, de un port bine protejat și de vecinătatea unei insule cu un izvor de apă dulce, Siracuză greacă a rămas independentă mai bine de cinci sute de ani, până în 212 î.Hr., când a căzut în mâinile romanilor în timpul celui de-al doilea război punic. Istoria Siracuzei poate fi comparată cu cea a Atenei prin bogăția evenimentelor, ca și cum toate datele istorice ale Imperiului Bizantin sau ale celui Otoman ar fi fost adunate într-un singur oraș din Sicilia. Măreția Siracuzei a luat naștere atunci când Gelon a mutat aici sediul puterii centrale, care fugise în Gela, iar apoi, cu ajutorul agrigentinelor, i-a învins pe cartaginezi la Himera, în anul 480 î.Hr. Aceasta a fost prima lovitură importantă dată prestigiului punic și a inaugurat o perioadă de prosperitate materializată în construirea unor temple și

a unui complex portuar. Gelon a fost urmat la conducere de fratele său, Hieron I, protectorul scriitorilor Pindar și Eschil. Acesta din urmă a scris, „Prometeu înlănțuit” chiar în Siracuză, înainte de a-și petrece ultimii ani de viață în Gela. După Hieron, a venit la conducere un alt frate de-al lui Gelon, Trasibul, un tiran atât de crud, încât moartea sa a continuat să fie sărbătorită timp de două secole. Acești tirani au transformat Siracuză într-o putere care a trezit îngrijorarea Atenei. Drept urmare, atenienii au invadat Sicilia, eveniment consemnat de Tucidide, care a culminat cu distrugerea flotei ateniene în portul Siracuzei în anul 413 î.Hr. Deși a ieșit victorioasă, Siracuză a fost puternic afectată de războiul purtat împotriva Atenei, ceea ce a permis cartaginezilor să invadeze Sicilia. Dionysos I, care a domnit între 405 și 367 î.Hr., a ridicat în jurul cetății zidurile de apărare ce au protejat-o în timpul următoarelor patru războaie. Dionysos avea un pat aurit protejat de un șanț de apărare special și de un pod basculant. Când curteanul său Damocles l-a numit cel mai norocos om în viață, Dionysos i-a arătat ce înseamnă, de fapt viața tiranului Siracuzei. A poruncit ca Damocles să fie servit și sedus de femei încântătoare, având însă în permanență o sabie atârnată deasupra capului ce se ținea într-un fir de păr. „Acum știi cum este viața mea”, i-a spus Dionysos lui Damocles, care tremura de groază. Un alt tiran, Dionysos al II-lea, l-a pus pe unchiul său, Dion, să îl invite pe Platon la Siracuză, pentru a-l sfătui cum să devină un rege filozof. Dar Platon nu a rezistat cruzimii lui Dionysos al II-lea, iar Dion, dezgustat s-a hotărât să-și înlăture nepotul de la putere. Însă Dion nu s-a dovedit a fi un rege-filozof, ci mai degrabă un simplu intelectual șovăielnic și tipic, incapabil să găsească o cale de mijloc între idealurile sale mărețe și realitatea puterii; Dionysos a revenit așadar la conducere, fiind chiar mai aspru decât înainte. A fost urmat în anul 343 î.Hr. de Timoleon, cel mai iubit conducător siracuzan, care a reconstruit multe dintre orașele grecești învecinate, distruse de războaie și abandon. Am aflat și despre Agatocle, sclipitor și

crud în același timp, care câteva decenii mai târziu, a atacat Cartagina pe mare, lucru ce aproape a dus la distrugerea Siracuzei. Am amestecat de atâtea fapte, un spectacol confuz de nume și evenimente, din care s-au evidențiat două drame: marea bătălie maritimă dintre Siracuză și Atena, ce s-a finalizat cu eșecul expediției ateniene și cucerirea Siracuzei de către romani două sute de ani mai târziu. Cucerirea Siracuzei a fost precedată de cărmuirea lui Hieron al II-lea, un general cu origini umile și care a domnit timp de patruzeci și unu de ani, mai mult decât orice alt tiran autohton. Acesta a instigat Cartagina împotriva Romei și l-a însărcinat pe omul de știință și matematicianul Arhimede să proiecteze mașini de război și instalații pentru apărarea cetății. Hieron al II-lea a menținut pacea în Siracuză, pe care a îmbogățit-o și a înfrumusețat-o. A murit la vârsta de 90 de ani, chiar la începutul celui de-al doilea război punic, fiind urmat la putere de către nepotul său, Hieronimus, care avea doar 15 ani. Spre deosebire de bunicul său, care în timpul lungii sale domnii purtase haine simple, Hieronimus se gătea împărătește. Cedând uneltirilor mătușilor sale și ale soților acestora, băiatul răsfățat a încheiat o alianță între Siracuză și cartaginezii conduși de Hannibal, în momentul în care romanii se pregăteau să atace orașele învecinate. Cartaginezii asediați, dorind acum cu disperare să controleze Siracuză direct, și nu prin intermediul lui Hieronimus, au trimis doi spioni care l-au înjunghiat pe tânărul tiran. Înfuriată, mulțimea i-a asasinat pe mătușile lui și pe soții acestora, învinuți pentru politica dezastruoasă și anarhia care a rezultat de aici și care nu fusese cunoscută sub ocărmuirea lui Hieron. Cartaginezii din oraș au preluat controlul, iar generalul roman Marcus Claudius Marcellus nu a avut de ales și a trebuit să atace. Asediul a durat doi ani, fiind prelungit de utilizarea catapultelor, a ghiarelor de abordaj și a altor arme ingenioase proiectate de Arhimede pentru apărarea cetății. În final, în 212 î.Hr., după ce forțele cartagineze au fost împușinate de o epidemie de malarie, un trădător

TITU MAIORESCU – UN SECOL DE LA INTRAREA ÎN NEFIINȚĂ

Eseu de Ion Bălu

În afara meritelor de însemnătate culturală și activitate politică, Titu Maiorescu, 1840–1917, a creat, în literatura autohtonă, critica literară.

Articole critice și, uneori, de teorie literară, au apărut și în interese Maiorescu. Kogălniceanu, în Introducție la *Dacia literară*, Ion Heliade Rădulescu, în prezentarea tinerilor scriitori, B.P. Hașdeu, în *Mișcarea literelor la Eși* și alții au scris studii critice. Însă niciunul dintre ei nu poate fi considerat critic literar. Întâiul critic de anvergură europeană rămîne Maiorescu. Prin el, critica autohtonă și-a descoperit principiile teoretice și metoda adecvată.

Junimea

În anul 1863, la Iași, s-au întâlnit cinci tineri veniți de la studii din străinătate. Patru dintre ei aparțineau boierimii moldave:

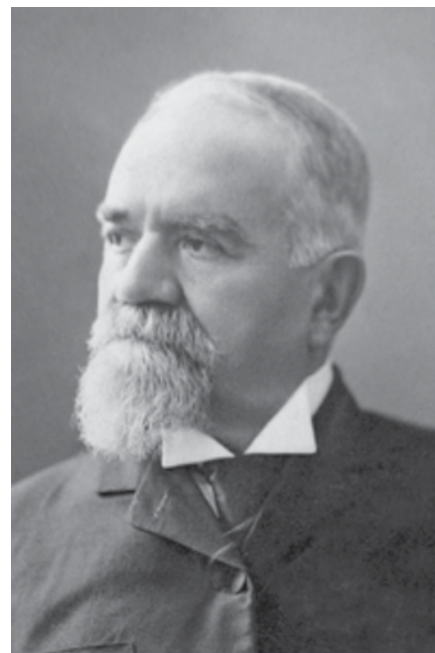
Vasile Pogor și Theodor Rossetti veneau din Franța; Petre Carp și Iacob Negruzzi, de la Universitățile germane. Iar Titu Maiorescu, absolvent al Universităților din Germania și Franța, aparținea, prin naștere, Transilvaniei. Ei au organizat Societatea Literară "Junimea" a cărei activitate a fost axată pe probleme cultural-literare, sub

conducerea lui Titu Maiorescu, în a cărei personalitate toți ceilalți au intuit adevăratul conducător.

Într-o primă etapă, Junimea și-a stabilit principiile ce-i vor călăuzi activitatea. A organizat, la Iași, o serie de conferințe publice, numite "prelecțiuni populare", pe teme literare, lingvistice, filosofice, psihologice. Maiorescu a inițiat lecturi din opere autohtone, traduse sau din textele junimiștilor, urmate de discuții. În studiul *Despre scrierea limbii române*, Maiorescu s-a pronunțat adeptul ortografiei fonetice. Cu minime excepții, ortografia propusă de el este aceeași folosită și astăzi. Programul Societății Junimea și editarea unei publicații proprii. Dezideratul a fost realizat după achiziționarea unei tipografii moderne, pentru epocă, prin apariția la Iași, la 1 martie 1967, a revistei *Convorbiri literare*. De acum înainte, activitatea societății se reflectă în revistă.

2. O cercetare critică asupra poeziei de la 1867.

La ședința Societății Junimea din 19 octombrie 1865, Vasile Pogor a făcut o dublă propu-

nere: Junimea își poate marca individualitatea editând cronicile autohtone în ediții distincte, dar și printr-o antologie de poezie cu cele mai valoroase creații, de la poezii Văcărești la Vasile Alecsandri: "Aruncând o privire la literatura națională și întâlnind numai poezii ca la începutul tuturor literaturilor – observa Iacob Negruzzi – ne veni ideea să facem o alegere atât pentru uz școlar, cât și pentru public..."

a deschis porțile cetății Ortigia, iar romanii au năvălit înăuntru. Arhimede a fost ucis în timpul atacului. În „Războiul împotriva lui Hannibal”, Titus Livius scrie după două secole: „Stând pe creasta muntelui Epipolae, privind spre orașul aflat la poalele lui - pe atunci, poate cel mai frumos din lume -, se spune că Marcellus a plâns, pe de-o parte de bucurie pentru înfăptuirea unei isprăvi atât de mărețe, iar pe de altă parte de tristețe pentru gloria străveche a orașului... S-a gândit la scufundarea de demult a flotelor ateniene, la cele două armate grandioase

nimicite împreună cu cei doi celebri comandanți ai lor și la primejdiile prin care trecuse orașul în timpul războaielor cu cartaginezii. Și-i imaginează din nou pe bogații tirani și regi ai cetății, în frunte cu Hieron, încă viu în mintea localnicilor... Toate aceste amintiri i-au invadat gândurile și deodată și-a dat seama că într-o oră tot ce a văzut ar putea fi cuprins de flăcări și transformat în cenușă. S-a hotărât să facă un ultim efort pentru a salva orașul”. Din păcate Siracuza a fost jefuită, iar comorile sale grecești au fost duse la Roma. Dar, deși cultura greacă din Sici-

lia a început să decadă, această primă întâlnire dramatică cu arta grecească a inaugurat în Roma o epocă de fervoare intelectuală ce nu avea să mai fie atinsă decât în perioada renașcentistă. Mai mult decât orice alt eveniment, căderea Siracuzei reprezintă în istoria clasică sfârșitul erei grecești și începutul celei romane”.

*

Istoricii aveau să consemneze despre victoria romanilor, din anul 212 î.Hr., asupra grecilor: „Romanii i-au învins pe greci și i-au cucerit cu armata, dar au fost învinși de cultura greacă”.

Din pana egretei de Mădălina P. Ștefan

POVESTE

Întorși fuiori
Povești mășori
Nemuritoare
Șoapte rare
În seri cu lună
e-o noapte bună!

Cu chipul lin
Umbrar senin
Noaptea sună
Cu stelele-n strună
Poteci albe trase
În flori de mătase.

Suflă parfum
Un alb vânt nebun
Ce șuieră beat
De dragoste-i luat
Cu tine m-adun!

SCHELE LA STELE

În rodiile înăbușitei vreri,
E o noapte plină a sufletului meu
Atârnă greu ca strugurii din vis
Stropiți cu praf de lună
...și a nins.
Și-n toamna asta caldă,
În care timpul doar me alb
Pe zarva de podgorii împlinite
Eu...iubesc cardinal.
La începutul anotimpului
Sub aripa stângă-a cerului
Ca un biet rânduitor de schele
pân'la stele,
întinderea de mare
ca spumă răvășită
e coastă a lumii neîmblânzită
căci... te iubesc cardinal.

RECUNOSC DIVINUL DIN TINE

Turcoazul trage vara clipelor spre
potecile pământului,
Un vuiet turbion se-agață vertical
de steagurile vântului.
Măghiran, în coronițe pe capul
veseliei
S-a așternut un vast ținut – țara
magiei:
o prăpastie albastră ce strigă
înmiresmată, cu dor de necuprins:
– Vreau soartă!
– Soartă... un radical dintr-o bătaie
de timp ce-a intonat iubirea?
Sunt mudra Tatălui, îngăduiuit pre-
lung,

mă plimb în vasta-mi peșteră, su-
flare îngerească,
cu păsări răpitoare din vârful
arborilor seculari,
cu neputință de dresat;
M-am închinat... Sălbaticului Suflet,
maestrul arcului, cu tolba plină
de victorii,
căci răsăritul nu ratează niciodată
ținta.

"M"

Trepidantul nisip s-a tras sub copi-
te de valuri,
în mine a rămas adânc foșnetul M
– sunetul metamorfozei-
Mamă, Mare, Mână... Materie.
Mamă, suflet de sânge,
chiar de-ți pare că m-am risipit,
întâmplător ... am prins un răsărit.
Lancea asta goală a pierdut răz-
boiul,
iar eu am îngropat-o.
Au venit cai albi, mi-au furat
ochii
și i-au dăruit vântului care i-a tors,
cu fusul unui râs de copil.
Vezi ce tăcere nedreaptă?
Si ploaia pășește mai rar!
Suveică ti-e mana prinsă într-un fir:
Maya urzește și răstălmăcește.
Era un ulm uriaș cu frunzele la
mine în gând...
că de n-ar fi așa... n-ar foșni strălu-
cirea, prelung,
până în culmile munților, unde
stau ridicate storurile amiezii;
și-o strună eoliană sfântă își mișcă
genele
de primăvară blândă, cu suflet
matinal,
ca picătură-rouă se prelinge-n
mare,
iar apa apelor se strânge într-un strop.
O, Marea mea, lasă-mă ca nicio-
dată
să te privesc odată în infinit!
Sunt marinar iscusit, am dat Mâna
cu furtuna.
Ești ploaia mea din leagăn, Mamă,
Ce magic ai urzit Materia!

VASE DE LUNĂ

A fost numit safirul
Al beznei hram ceresc,
că poartă ochiul nopții
Pe cornul îngeresc.
Iar fulgii mari, pe streșini mici se
scurg,
zăpada a șlefuit cu dor sufletul
meu mărunt.
Pe pragul lunii, tot s-a așternut...
Ah, marea e adâncă!
și cerul tot tumult!
Dar în întinsa veghe,
un păzitor nebun, adâncă mare
a scos din pântecetele-i
strălucitoare vase de lună,
cu pânze de stele,
ce plimbă un foc de azur către
tine,
albastrul din mine...

CUVINTELE

Își fac loc cuvintele...
Cu devoțiunea frazelor înaripate,
dezleagă aerul.
Ce mai alee!
Să fi văzut cum ies emoțiile din
înghesuiala epică!
Beau toate adierile
și bat legănate în cronometrul
imensității.
Cum poți să dormi la o asemenea
înălțime!?
Zorii ridică tăcerile din catedrala
somniaului,
le-a tras cu o eșarfă de stele
că nu-și mai găsesc locul pe pă-
mânt
Cuvintele...
Toate cuvintele s-au aliniat
pe-o insulă plutitoare de sensuri.
Ca să le schimb fața,
m-am împrietenit cu ele
și le-am respins
... în limba aeriană.

DESTINE COMUNE ÎN RĂZBOIUL DE ÎNTREGIRE

Centenarul Marii Uniri de Traian D. Lazăr

PERSONAJELE

Plutarh, marele istoric al antichității greco-romane a realizat o formă/structură originală de scriere a istoriei, *Viețile paralele*, în care prezenta faptele unor mari personalități istorice, care, deși petrecute în spații geografice distincte, aparținând lumii grecești sau romane, și în momente cronologice distanțate, aveau elemente comparabile.

Inspirat de acest model, dar nedorind să-l imităm, ci mai degrabă să-i dăm replica, vom arăta că, în condiții comune de spațiu și timp (în același spațiu geografic și același moment temporal), ne referim la războiul întregirii naționale românești (1916-1918), viețile, până atunci separate, ale unor oameni, pot cunoaște un curs, un destin comun. Avem în vedere destinul în război al lui Traian Grigorescu, George Topârceanu și Constantin Zagoriț.

Traian Grigorescu s-a născut la 27 mai 1887 în București. Părinții săi au fost: generalul Eremia Grigorescu și Elena, născută Arapu. Mama lui a fost prima femeie, care a absolvit Universitatea din Iași, devenind profesoară de matematică. Traian a fost primul copil al familiei. Au urmat Lucreția (căsătorită cu prof univ Ioan Ursu), Aurelian, Romulus, Margareta.

Traian Grigorescu a învățat la Școala fiilor de militari din Iași, în 1901-1904, și apoi la Școala de ofițeri de artilerie, geniu și marină (1904-1906). La absolvire a dobândit gradul de sublocotenent (1906). Și-a continuat studiile la Școala de aplicație de artilerie (1907-1909), iar în 1910 a fost înaintat la gradul de locotenent.

Între 1911-1913 a urmat/făcut un stagiul de instrucție la un regiment de artilerie din Salzburg – Austria. În 1914 a fost avansat la gradul de căpitan.

George Topârceanu (1886-1937), fiul coșcarului Gheorghe Topârceanu și al Paraschivei, țesătoare de covoare, s-a născut la București. A urmat cursurile școlii primare în București și Suici-Argeș, liceului, în București și ale facultăților de Drept și Litere tot în București, dar fără să le

termine. A debutat literar pe când era elev de liceu (1904). În 1911, a intrat în redacția revistei *Viața românească* din Iași. Efectuase serviciul militar la artilerie și avea gradul de sergent.

Constantin Zagoriț (1880-1944), fiul negustorului aromân Manolache Zagoriț din Ploiești, avea încă doi frați: Alexandru și Gheorghe. Știm că a terminat cursurile Școlii de ofițeri din București în 1902. În 1913 avea gradul de căpitan și funcția de instructor la Școala de ofițeri.

Vom înfățișa destinele comune ale celor trei protagoniști aleși de noi din masa participanților la războiul întregirii, așa cum apar în carnetul de însemnări din război încă inedite ale lui Traian Grigorescu după la Serviciul Județean Prahova al Arhivelor Naționale, în volumele de istorie a războiului redactate de Constantin Zagoriț și în proza memorialistică a poetului George Topârceanu. Informațiile lor vor fi structurate în forma unor lecturi paralele asupra acțiunilor relatate cronologic, însoțindu-le de mărturii neutre privind faptele la care se referă cei trei.

Decretarea mobilizării la 14/27 august 1916 a unificat momentan soarta celor trei și i-a dat un curs comun. La proclamarea mobilizării și intrarea României în război, căpitanul Traian Grigorescu se afla, împreună cu Bateria de obuziere pe care o comanda, în componența Diviziei 15, în Dobrogea, la Murfatlar. A trăit, împreună cu ostașii, emoțiile momentului: „La ora 10 seara s-a anunțat mobilizarea prin tragerea clopotelor din sat. Soldații se deșteaptă și neștiind ce se anunță vor să pună șeile pe cai. La explicația că-i mobilizarea, mulți strigă, ura!! Mulți îngenunchează și se roagă”. Bateria pe care o comanda avea 199 militari, 235 cai, 25 trăsuri, 720 proiectile ca muniție, hrană pentru două zile, explozibili, rachete, săpun și lumânări pentru două luni de zile.

C. Zagoriț se afla cu Regimentul 79, de la sfârșitul anului 1915, în garnizoana Turtucaia.

Poetul G. Topârceanu se găsea în Iași, ca membru al redacției revistei *Viața românească*. Decretul de

mobilizare prevedea că prima zi de mobilizare începe la ora 12 în noaptea de 14 spre 15 august 1916. În consecință, G. Topârceanu a plecat din Iași la unitatea militară de care aparținea: Regimentul 3 Artilerie grea. Avea gradul de sergent.

LOCUL ACȚIUNII.

Cele trei persoane vor ajunge la Turtucaia. Căpitanul C. Zagoriț se afla, după cum am arătat, în calitate de ofițer al unei unități din garnizoana cetății Turtucaia. De la el reținem descrierea cetății: „Terenul pe care a fost construit capul de pod Turtucaia este constituit din platoul bulgar, care în acest loc, se termină asupra Dunării prin pante relativ repezi și cu o altitudine de 100 metri. Suprafața platoului în cuprinsul capului de pod este traversată de o mulțime de vâlcele care fac ca terenul să se prezinte foarte frământat și ca o îngrămădire de dealuri; aceasta în special în partea de vest a capului de pod. În partea de est, platoul însă își păstrează o mai mare parte din suprafața sa neștirbită de văi și din această cauză terenul are mai pronunțat aspectul de câmpie”. Capul de pod avea forma unui semicerc sprijinit pe Dunăre, cu raza de 8-12 km. De la exterior spre interior, forțele române erau dispuse pe patru linii/aliniamente: 1) linia frontierei/grănicerii; 2) linia avansposturilor; 3) linia întâia, principală de rezistență; 4) linia a doua de rezistență (reduitul). Linia întâia principală de rezistență era constituită din „15 redute închise la gât numite centre (de rezistență), depărtate între ele între 1000 și 2000 metri și chiar mai mult acolo unde probabilitatea de atac era mai mică. Unele dintre centre aveau traseul regulat, sub forma unor figuri geometrice; cele mai multe însă aveau traseul adaptat mai mult sau mai puțin la formele terenului, însă era constituit din linii frânte. În interiorul centrelor, chiar de la început s-a prevăzut construirea de adăposturi”. În intervalul dintre centre și în fața acestora s-au construit șanțuri de trăgători izolate numite anexe.

Recenzii de Elena Trifan

Vali Iancu l-a numit „un ucigaș al tris-teții, al rutinei, al plictisului”, a stabilit ca trăsături reprezentative ale poeziilor sale: luciditatea, fantezia, sensibilitatea, diversitatea metaforică și a amintit faptul că a fost încadrat de criticii literare în curente diferite: modernism, neomodernism, postmodernism.

Maria Niculescu – [...] domnul Dan Tipuriță a studiat cu minuțiozitatea care îl caracterizează genetica, această știință a eredității și a început de la moleculă, componentele aparatului genetic, a A.D.N.-ul, înnobilit cu acele două lanțuri, A.R.N.-ul, până la creația finită, documentându-se perfect în ceea ce privește procesul de apariție a ființelor. Într-o blândă și gingașă îngemănare a cunoștințelor domniei sale cu divinul cuvânt, stimatul domn a dat naștere unei creații deosebite, pe care o numește biogenetică, o creație ce merită evidențiată, părând a fi unică.”

Iată și cele două acrostihuri pe care Maria Niculescu le-a dedicat poetului Dan Tipuriță:

A SLOVELOR LOGODNĂ

*Din marea-Ți dărnice născut-am eu, Părinte,
Rodirea-mi e reală, plină de-nțelepciune,
E-arară simbioză-ntr-un suflet minune
Pios ce se combină cu gândul meu cuminte.*

*Trăiesc Cuvântul sacru dându-i înobilare,
Unind a-nminunare cu, nobilă, trăire,
Leale, vii ofrande din purpur și iubire,
Dorinți din boabe calde, argint în lăcrimare.*

*E sfânt să poți transcende în lumea dinlăuntru'
Acelor ce însumă umana ta fire,
Formând perechi divine ce tind spre-o împlinire
Instant premergătoare cu dulci speranțe întru*

DAN TIPURIȚĂ, VASILE SZOLGA – DUBLĂ PREZENTARE DE CARTE LA CENTRUL SOCIO-CULTURAL „JEAN-LOUIS CALDERON” – BUCUREȘTI (II)

*Nemoarte, puritate, perpetuă fericire,
Euforie, spirit ce spre Înalt se duce,
Undiri de-ngemănate celule, flori caduce,
Iubire-n tot și-n toate ce Domnu' a pus pe Fire.*

*Tumultul fericirii a tot ce viață este
Azuru'nvălui-va, s-ajungă soare, lună,
Țarini și oameni, stele s-or bucura-mpreună,
Iar slovelor logodna va fi ca-ntr-o poveste.*

MI-AM ÎNȚELES MENIREA

*Dintru Adam și Eva sunt zămislit eu, omul,
Alese simțăminte în sufletu-mi se-mbină,
Nepreț, iubire, dorul de zbor înspre Lumină,
Trăirea-ntru credință, încât pentru Idiomul-*

*Inițial Cuvântul, El însuși, Dumnezeu
Prin care tot și toate au devenit reale,
Urmarea-mi, în căință pe a Dreptății Cale,
Răsfrânt noroc, prin haruri, înstrălucindu-mi eul.*

*Ivindu-mă pe lume, mi-am înțeles menirea,
Țărnuitor, El, Domnul, umbri al meu destinul,
Ăst dar înnobilat-a, pioasă, a mea firea.*

Din creațiile celor doi autori au citit Lidia Lază și Vali Iancu.

Știință și artă și-au arătat încă odată îngemănarea, înscriind noi pagini în palmaresul literaturii române, în tradiția deschisă de Lucian Blaga, Ion Barbu, Vasile Voiculescu etc.

Note de călătorie de Elena Trifan

Un popas în localitatea Murighiol îți oferă șansa de a trăi momente de liniște, izolare și arhaicitate. Majoritatea străzilor sunt pietruite, case tradiționale din lut, acoperite cu stuf coexistă cu câteva vile moderne dintre care unele au acoperișul din stuf sau au în curte și câte un foisor acoperit cu stuf, din loc în loc, câte o barcă veche abandonată.

La marginea satului poți avea priveliștea caselor fără garduri, a unei văi pe care crește stuf și pasc animale, a dealului cuprins de uscăciune. Un farmec aparte îl dau peisajului dealurile unduioase ale localității Mahmudia, ce par izbucniri simetrice ale unor energii telurice, lăcaș al zeilor, al blândeții și al armoniei. Două centrale eoliene situate în fața lor par siluete albe ce ne fac prietenos cu mâna într-un peisaj auster.

Localitatea Mahmudia, cu aspect mai mult de oraș decât de sat, este situată chiar pe malul Dunării, legătura cu tradiția arhitectonică este mai greu de găsit. Cu greu reușești să dai de câte o casă acoperită cu stuf. Farmecul este

însă sporit de imaginea Dunării cu malurile ei acoperite de verdeață, apa liniștită, cerul albastru fără niciun fel de nor, aerul blând.

Am ajuns seara când cerul și apa erau acoperite de vâlvătaia cu nuanțe de indigo și auriu a asfințitului. Un miracol ceresc învăluia totul în mister. Tainele serii se contopeau cu cele ale zilei, cele ale apei se uneau cu cele ale cerului. Realitatea părea fascinant de diafană, cu irizări divine proiectate pe pânza unui pictor.

În jurul orei 6 dimineața am așteptat cu respirația tăiată răsăritul soarelui care s-a desfășurat timp de o oră, după un ritual care pentru noi rămâne o enigmă.

Natura încă mai dormita.

În atmosferă plutea un calm desăvârșit, singurele viețuitoare erau câțiva pescari care își încercau norocul stând pe malul apei și câțiva pescăruși care dădeau târcoale deasupra acesteia.

Liniștea dimineții era tulburată doar de zgomotul unei bărci cu motor și de croncănitul câtorva păsări. Soarele și-a arătat cu greu chipul pe cer.

DOBROGEA, ȚINUTUL CONTRASTELOR ȘI AL DIVERSITĂȚII (II)

Părea un bătrân mucalit ce își râdea fin de nerăbdarea noastră de a-l vedea.

Hai, bătrâne, zvâcnește și arată-te pe cer în toată splendoarea ta cosmică!

La început i-am ghicit doar prezența prin flacăra de culoare roșie ce a apărut pe cer dintre copacii de pe malul opus. Treptat s-a conturat imaginea unui disc argintiu înconjurat de o coroană aurie. Părea un ochi cosmic, un tunel luminos ce făcea legătura cu străfundurile Universului, din care își trăgea izvorul și a cărei esență de un alb metalic incandescent o capturase în imaginea sa care se reflecta în apă sub forma unei lumânări albe îndreptate spre adâncuri. Pe măsură ce soarele se înălța pe cer, cu atât chipul lui devenea tot mai difuz, fâșia albă de pe ape se alungea, reușind să lege cele două maluri. Cer și ape se colorau în galben-portocaliu. Copacii de la răsărit erau întunecați, în timp ce în partea opusă a apei și a localității umbrele dimineții erau alungate până la iluminare totală.

Concursul Național de Poezie „Julia Hasdeu” ediția a XI-a

Julia Iacob

IACOB IULIA DARIA

- Cluj-Napoca, str. Băița nr.3
- 0758-045638
- luridaria@yahoo.com
- naționalitate: română
- data nașterii: 26.07.2000
- 2015 - prezent elevă în clasa a XI-a C la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Cluj-Napoca

- 2006-2015 elevă la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” Cluj-Napoca
- 2006-2012 a studiat pianul cu prof. univ. dr. Vera Negreanu de la Academia de Muzică „Gh.Dima” Cluj-Napoca
- 2012-2015 a studiat pianul la clasa prof. Ovidiu Lup, discipol al pianistelor prof. univ. dr. Ninuca Oșanu

- Pop și conf. univ. dr. Vera Negreanu
- din 2007 membră în Corul de copii „Junior Vip” al Colegiului de Muzică „S. Toduță”
- din sept. 2015 membră în trupa de teatru „Viceversa” a Lic. Eminescu, coordonator actorul Ruslan Bârlea
- Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Bulevardul 21 Decembrie 1989 nr. 94-96 Cluj Napoca.

MUȘCĂ

ne-am învățat ceva vreme în năvodul pădurilor, vorbindu-ne prin mușcăături între tunetele pe care călcam desculți. în rest și în vest, doar coruri de tăcere. printr-o fisură a nopții s-a prelinș înspre noi șarpele ca un pârâu de ceară topită. cu cât îți rosteam mai tare numele cu atât te apropiai mai mult de el.

nu îți amintești zâmbetul de sticlă cu care îți spunea cât de ușor de străbătut e distanța dintre a fi om și a fi Dumnezeu, în timp ce

se inela pe trupul tău prin dune de piele și încheieturi dureroase, ștrang cățărător dinspre glezna ta către buzele tale, două aripi ciufulite. trupurile voastre împletite, solzi pe tine, nu mai eram sigur că dincolo stăteai și tu. îți zicea iar cât de ușor de străbătut e distanța dintre a fi om și a fi Dumnezeu, în timp ce

privirea ta devenise a lui, o stea oarbă imprimată ca o așchie în pupila goală. mâna ta albă se ridica spre mușcă

spre pom

nu mușca

ceva din tine era prea

mușcă

prea puternic ca să fie zdrobit

nu mușca

culoarea pielii tale, morfină și soare

mușcă

nu îți amintești

lumina înfiptă în tâmpla ta și o panglică de sânge pe sânul tău stâng, urma dinților tăi pe viitorul tuturor și degetele murdare de întuneric eteric, se pătase și cerul înainte să fugă de noi.

și șarpele s-a scurs printre degetele tale, dar mușcătura ta mi s-a umflat în gât, câte geneze gene și cât adn mai am de plătit până să mă înghiț în întunericul.

EROARE 1

fetele & cerul, hantise în ambalaj frumos, un apus roz pe care atârnav fulgere ca niște sfori și întrebarea pe care și-au pus-o ridica foarte multe întrebări, foarte multe culori într-o liniște jultă de tunete și păsări. și ploua cu zme minuscule, furtuna aștepta la etajul 3 în cer, de parcă Dumnezeu ținea degetul pe trăgaci și nu voia să țintească înspre muzeul de suflete. ziua 20 sub un cer sângeros, deliruri roz în ambalaj frumos, mi-am zis asta-i prima eroare, cerul nu există de fapt, e atmosferă, blanc cromatic, un vid evidat. fiindcă-i foarte departe, devine un ideal, dar e o fosă fosforică, n-ai ce atinge din ea. asta-i cu fetele & cerul: frumoase, dar nu există. minciuni roz care produc multă apă, îngroapă și dezgroapă lumină. fetele & cerul te conving că ascund un Dumnezeu de sticlă sau vreo pupilă de cosmos. m-am întins după fete & cer lepădându-mă os cu os, cățărând coșmaruri subțiri și roz. asceză înspre etajul 7 în cer, sunt tot mai jos urcând pe ceva ce nu există. fetele & cerul au rămas roz și orbii pe orbită.

EROARE 2

chiar totul e ambalaj, totul e carcasă. când e așa lumină în oraș, nu mai reușesc să mă disting de ce-i afară. și mi-am zis, printre câteva sute de tăceri de lalele și lanuri de voci, asta e eroarea 2, vrei mereu ce urai ieri, uragane și ierni, moarte și lăutari, te sprijini de frig cerșind un soare de mai, îți plimbi întuneric prin sânge și vrei să-ți faci un transplant, vrei un cântec frumos din cuvinte de pânză, cu cât mai subțire, cu atât mai ușor de îmbrăcat. și când ți se umplu plămânilor de atâtea lumânări de pe torturi aniversare, începe să te depășească vara și să primești tot ce aveai. dar acum e insuportabil, totul e carcasă, totul e ambalaj. nu mai găsesc interiorul în care mi-am pus dorințe, cortex spre muladhara, lumină înghițind lumină. am rămas și eu ambalaj și carcasă, pielea ca geamul prin care pisica privește o lume care se mișcă, dar nu există. și trezesc în mine câteva orașe și lumina lor tot nu e îndeajuns de puternică încât să mă găsesc prin mai multă lumină în jurul meu. când eram mică știam că nu trebuie să privesc în măduva soarelui dar pe-atunci îmi era mai teamă să orbesc astupată de întuneric decât de lumină.

FRATELE NORD

am ajuns pe un munte pe care totul vorbea, totul căuta nordul, Dumnezeu își schimba locația folosind ca pașaport potopul. dărâma culori pe clădiri și nori și desena oameni cu mercur lichid ca un pictor orb. totul nord, toate direcțiile fixate cu un glonț de raze, glisa câte un luceafăr de ceară pe fiecare cer spălat în clor și shot-uri kamikaze - și totul nord, totul pupilă, se închidea iridescent muntele într-un iris de aracet. și se lipea pleoapa cerului săptămâni întregi, nu se mai deschidea cerul, nu clipea niciun cântec și niciun zeu ascet. ploua cu cioburi și cu ciment pe noi, înghițeam piatra din care m-am făcut om și fugeam tot spre nord. totul nord, totul ploaie, muntele înghițit de talpa lui Dumnezeu se transformă într-un oraș de suflete neasfaltate.

**Patricia
Eena Stoica**

PATRICIA ELENA STOICA

- *Data și locul nașterii:* 3 august 1999 ; Ploiești, județul Prahova
- Apariție în revista Colegiului Național "Ion Luca Caragiale" cu haiku-uri în limba franceză, în luna martie a anului 2015 – debutul.
- Premiul al II-lea la Olimpiada de lectură "Lectura ca abilitate de viață" din anul 2014, etapa județeană.
- Participare în anul 2014 la Concursul internațional de creație literară "Nicomah".
- Premiul al II-lea la Concursul "Leții cu Nichita", ediția a VI-a, secțiunea Traducere-franceză junior în cadrul Festivalului Internațional de Poezie "Nichita Stănescu", ediția a XXVIII-a, 28-31 martie 2016
- Apariție în revista "Atitudini" cu două poeme, în luna iunie a anului 2016, anul XIV, numărul 111
- Mențiune II la Concursul național de proză scurtă în cadrul Festivalului Național "I.L. Caragiale", ediția a XIII-a
- Apariție în revista "Atitudini" cu o proză, în luna octomb-

- rie a anului 2016, anul XIV, numărul 115.
- – Unitate curentă de învățământ: Colegiul Național „I.L. Caragiale”, Ploiești (clasa a XII-a, filologie-franceză);
- Membră a cenaclului „Orfeus”, octombrie 2015;
- Membră a cenaclului „Atitudini”, martie 2016;
- Apariție în Revista Bibliotecarilor Prahoveni, nr. 11, 2016;
- Marele Premiu la Concursul Național de Poezie „Julia Hașdeu”, noiembrie 2016.

DINCOLO DE UȘA MAȘINII DE SPĂLAT

Ne rostogolim prin întuneric
Asemenea unor rufe murdare
în cuva mașinii de spălat,
iar bezna ne spăla petele,
urmele de stele de pe gulerul nostru
și fetidul miros al becurilor arse
impregnat în retină;
Ne aduce mereu și mereu
mai aproape,
Ne izbește unul de celălalt,
dărâându-ne
ca într-un joc de bowling
Și ne strivim serafic
la fiecare îmbrățișare...
Când întunericul se va stinge,
Vom fi mai curați,
mai parfumați,
mai proaspeți ;
Și om fi aruncați în același lighean
ca două trupuri în același coșciug,
iar moartea va mirosi a levănțică;
Om sta agățați pe sârma din fața blocului
cu capetele atârinate-n jos
Și trecătorii au să ne privească
ca pe niște opere de artă scoase la zvântat,
ca pe două fotografii la dezvoltat
în lumină sângelui.
Când are să sosească noaptea,
când lupii încep să cânte,
încă crucificați pe sârma
cu cârlige în loc de cuie,
Tu o să-mi șoptești cu satin
la urechea mea de bumbac
că nu ne-am uscat încă
și că încă suntem vii,
Fiindcă morții cu miros de levănțică
nu mor niciodată.

NOAPTE METALICĂ

Diavolii virează la dreapta
către bârlogul lor cu jetoane și cărți de joc,
Noaptea asta-i turcoaz și luna are gust metalic
gri, indigo și bleu se încăleacă pe cer,
faruri gălbui
și felinarele străzii verzui,
ploaie sălbatic cu cenușă,
ploaie sălbatic
de parcă ploaia ar fi un leu...

Sub auspiciile vântului,
Eu dorm pe spinarea lupilor

și încă îi cred cai de cursă,
Tu te apleci peste volan
să săruți buzele din oglinda retrovizoare.
Acolo nu sunt eu,
căci deși nu-i Plymouth Fury,
bancheta din spate a mașinii tale
mă mușcă.

În mașina asta nu se săruta,
nu se îmbrățișează,
În mașina asta se devorează suflete
ale căror cadavre sunt îndesate-n portbagaj.
Adolescenți cu chip de marmură
se prăbușesc de pe podiumul cu figurine
de ceară
și se sparg în piese de puzzle.

Motorul toarce bile de biliard
pe o șosea ca un joc de poker,
parcă plouă cu copiii Lamiei,
parcă plouă cu flăcări;
Noaptea asta-i turcoaz, luna are febră
și demonii umblă prin decapotabile.

PER TURBARE

30 de secunde până să ajungem pe Marte,
tramvaie cu cele mai ieftine bodegi
ce se târăsc pe craniul ultimelor furnici
din smalțul tău,
serpentine de cianură pe ridurile-ți umplute
cu tiramisu
și tu încă te mai crezi Rasputin
și crezi că banshee-ul din beci îi numai un
schilod vinil.

mai toarnă-ți hidrargir în ochi
și spune-mi cum miros sperjuri,
nu mă mai întreba dacă diavolul făurit-a
Stonehenge
și uită-te-n oglinzi,
tu încă te mai crezi Rasputin
când pielea a șoimilor cavernă îți piere.
(și nu, nu mă refer la vodkă)

feline ulthariene cu pleoapă de apatit
sapă cavouri pe bancheta din spate
a unui Chevrolet Impala plin cu fise,
la ora șase și șase milisecunde
orologiul se zidește din propria voință
și tu încă te mai crezi Efimovici.
Van Gogh, prietene, de ziua ta
am să-ți cumpăr cercei
și să-mi spui cum se simt clapele-n gât,

gresie lichidă ții captivă sub unghii,
încetează să-ți mai cauți revolverul,
Grigori, prietene, râul îți bocește gloanțele.

cioburile-s cele ce au încleștate între colți
pumnalul anonim de la cina cu taină,
eu sunt seara dinaintea răstignirii
cu cinci ceasuri până a ajunge pe Venus,
tu ești biciul, cuiele și spinii
și încă te mai crezi Rasputin.

ÎN NEȘTIRE

Nu știi de ce mi-e dor de tine, clementină!
Pulpa ta e mai zbârcită decât holdele lui Geb,
Căpșunile azvârle roșii în tine,
Și să nu-ți mai spun de kiwi, Dochia,
care se acrește mai mult cu fiecare coajă
dată jos.
Și nu știi de ce mi-e dor de tine, vârfrețezat,
Gâtul ți-e sucit la spate de zăpezile de
altădată,
iar râul ți s-a inversat către nebulozitate,
dar norii și-au întors ploile către un alt Nun.
Și, mai ales, nu știi de ce mi-e dor de tine,
Tăcerea care mă urlă
în nopțile fără de limbă...
Printre metastaze clandestine de fum ciuruit,
Cingătoarea pamfletară a sinapsei
șerpăloase,
îmi ciocârtește gâtul cioșmolit.
Am să-ți sfârtec fiecă coardă
ca un lup înfometat de sunete,
N-am să-ți cer cerul,
ori să-ți să-ți împământez pământul.
Și nu știi de ce mi-e dor de tine, gresie !
Tu ai obraji polari,
iar flăcări îmi sunt mâinile,
Nu pot pași pe chipul tău arinos,
nu-ți pot călca în picioare ochii.
Și nu știi de ce mi-e dor de tine, pernă !
Somnul fuge de tine
mai rău decât revolverul de himeră.
Și nu știi de ce...
Nu știi de ce mi-e dor de tine, beznă!
Umbrele mele nu s-au logodit cu razele.
Vino, să ne ucidem până la nemurire !
În neștire
Să ne contopim în aeternum ,
noi, stele finite,
Noi nu suntem nimic altceva decât
Infinituri în trupuri finite.

MEMBRII DE ONOARE AI ACADEMIEI ROMÂNE (II)

În timp, *Benedetto Croce* se va implica activ în viața politică, mai ales că avea să devină președinte al *Partidului Liberal Italian*. Anul 1910 a însemnat, pentru el, alegerea în calitate prestigioasă de membru al *SENATULUI* de la Roma; în perioada 1920-1921, în urma unor merite deosebite, i se vor încredința atribuțiile de ministru al instrucțiunii publice în guvernul de atunci. Începând din anul 1922, când se va instaura regimul politic fascist în Italia, liderul liberal s-a manifestat, în mod ostil, dictaturii aventurierului *Benito Mussolini*. În condițiile în care, în 1924, a fost asasinat politicianul socialist *Giacomo Matteotti* – de vină fiind acuzați fasciștii de la putere – *Benedetto Croce* se va îndârji și mai tare și va contribui efectiv la compunerea și lansarea documentului intitulat *Manifestul Intelectualilor Antifasciști* – era în anul 1925; de altfel, autorul descriesese fascismul ca o *malattia morale* = o boală morală în cuprinsul Italiei. După răsturnarea dictaturii musolinienne, *Benedetto Croce* – el devenise „o icoană a antifascismului liberal” – va adera, în 1944, la noua guvernare condusă de către *Pietro Badoglio* și *Ivanoe Bonomi*; în 1946, el a votat pentru revenirea monarhiei în cadrul referendumului constituțional, refuzând, ulterior, propunerea de a exercita funcția de președinte provizoriu al *ITALIEI* – cf. informațiilor din enciclopedia on line **WIKIPEDIA** și *BIOGRAFIA* sa din opera *ESTETICA*, în limba română, în 1971, a lui **Benedetto Croce**. Vezi și **Fabio Fernando Rizi**, în *Benedetto Croce și fascismul italian*, în 2003, sub egida Universității din *TORONTO* – Canada.

În legătură cu opera lui *Benedetto Croce*, ea se va dovedi a fi una cu caracter multilateral. Să evidențiem, mai întâi, că, în privința concepției sale istorice generale, el a

fost influențat de „filozofia clasică germană, dar a preluat și unele elemente teologice ca suport al posibilității rațiunii umane” – nota, în *op. cit.*, istoricul **Vasile Cristian**, care dă și un scurt citat: „Dacă istoria este raționalitate, o providență o conduce, desigur, dar o providență ce se realizează în indivizi și acționează nu asupra istoriei, ci în istorie” – în opinia lui *Benedetto Croce*. Simultan, marele cărturar italian avea o viziune „prezenteistă” asupra cercetării istorice: pentru el, orice istorie era, de fapt, „o istorie contemporană”; în context, o prezentare obiectivă a istoriei se impunea a fi în conexiune și cu experiența de istoric, pe care a concretizat-o în controversata lui scriere intitulată *Istoria Italiei de la 1871 la 1915* – în 1929. În domeniul filozofiei istoriei, *Benedetto Croce* a mers pe linia lui *Geambatista Vico*: astfel, concepția asupra istoriei și-a expus-o în lucrarea *Teoria et storia della istoriografia* – în 1917 și, apoi, în *La storia come pensiero e come azione* – în 1939. Ca istoric, *Benedetto Croce* s-a remarcat „atât prin erudiție, cât și prin spiritul de sinteză” – notează, în *op. cit.*, istoricul **Lucian Boia** – vezi și **Denis Mack Smith** în *Benedetto Croce – istorie și filozofie*, 1973, preluat din enciclopedia on line **WIKIPEDIA**.

Pe *LISTA de LUCRĂRI* aparținând lui *Benedetto CROCE* se mai regăsesc și titlurile: *Matérialisme historique et économie marxiste* – 1901, *Estetica privită ca știință a expresiei și lingvistica generală* – 1902, *Lineamenti di una logica del concerto puro* – 1904, *Filosofia della Practica* – 1908, *LOGICA* – 1909, *La filosofia di G.B. VICO* – 1911, reeditată în 1923 la Londra, *La rivoluzioni napoletana del 1799* – în 1912, *Breviario Estetico* – în 1913, *Problemi di Estetica* – 1913, *Storie e legende napoletane* – 1918 și 1919, *La poesia di Dante* – 1921,

Storia del regno di Napoli – 1925, *Poeti e scrittori d'Italia*, vol. I-II – 1927, *Storia d'Europa nel secolul XIX* – 1932, *POESIA* – 1936, *Etica e Politica* – 1943, *Il carattere della filosofi moderna* – 1945, *Conversazioni Critiche*, vol. I-V, între 1950 și 1951, *Di storia letteraria e politica*, în colaborare, vol. I-XII – în perioada de după 1955; de asemenea, scurte portrete: *SOCRATE* – 1909, *GOETHE* – 1919 și *Luca GIORDANO* – 1919, inclusiv *ESTETICA*, în 1906, opera lui principală, care va fi tradusă, în 1971, în limba română de Editura „UNIVERS”. În fine, *ADDENDA*: opera lui *Benedetto CROCE* a avut anumite influențe asupra marxistului *Antonia Gramsci* și a fascistului *Giovani Gentile*; el era bine familiarizat cu evoluția filozofiei socialiste europene, reprezentate de către *August Bebel*, *Karl Kautski*, *Friedrich Engels*, *Paul Lafarquet*. După unele lucrări de tinerețe, elaborate într-o manieră mai tradițională, principalele opere ale marelui cărturar din anii de maturitate se vor distinge printr-o viziune mai largă, dar și prin stil și prin idei deosebit de personale – după cum s-a remarcat deja în istoriografia din România; în același timp, în opinia unui intelectual italian, prin publicarea *ESTETICII*, opera lui fundamentală, *CROCE* „a devenit brusc creatorul unei arhitecturi puternice de gândire” – vezi *Știință și Filozofie la Benedetto Croce* de **Ernesto Paolozzi**, în 2002, în *Rivista di Studi Italiani* sub egida *UNVIERSITĂȚII* din *TORONTO* – *CANADA*; în aceeași publicație a apărut și evocarea *Un adevăr paradoxal: teza despre istoria contemporană a lui Benedetto Croce* de **Janoș Keleman**.

Am luat în primire totul. Mi s-a dat și Regulamentul de serviciu în garnizoană cu atribuțiunile specificate în el. La ora 11 dam raportul domnului maior. La 11 și jumătate sosea trupa de infanterie, care intra în gardă la Arestul Central și cel Preventiv. Inspectam soldat cu soldat de este în regulă ca ținută și cartușierele cu cartușe și armele. Dam parola șefului gărzii. Îmi semna în condică. Comandam: -Drepti! La dreapta! Câte patru, înainte marș! Și plecau la locurile fixate. La opt și jumătate, îmi soseau ostașii ca patrulă, de la infanterie, artilerie și cavaleriști. Celor din infanterie le dam destinația pentru oraș. Cavaleriștilor și artileriștilor le dam misiunea de a menține ordinea pe străzile unde erau prostituate și case rău famate, unde se petreceau randevuuri. Eu ieșeam în oraș în fiecare seară la orele nouă, nouă jumătate. Îmi îndeplineam misiunea mea de inspecție până la ora unu noaptea, apoi eram liber. În fiecare seară, aveam la dispoziție, pentru noaptea, o trăsură de oraș. În caz de nevoie, mă puteam servi de ea și a o trimite la domnul maior, când era urgență.

Cu felul de servicii ce aveam, nici nu ziceam că fac militărie! Aveam toate la dispoziție și libertate suficientă. Prin localurile din oraș, unde intram,

eram stimat și bine servit. La casele de toleranță cu fete eram socotit protectorul lor. Nu admiteam să se întâmple nici un scandal, că la ele vin fel de fel de oameni rău famați și cu chef. Eu aveam, afară, pe străzile acelea, două patrulă de la Cavalerie și Artilerie. Orice mișcare o puneam la punct. Aveam și poliția sub ordinele mele. Procedam astfel încât să aplanez totul. Când ordinea era tulburată peste măsură, făceam arestări, liniștindu-i. Dar foarte rar!

Fetele erau tinere și frumoase, epave ale societății omenеști. Nu am găsit că aveau vreo fericire în viață. Erau niște nenorocite, victime ale dragostei tinereții lor și neascultării părinților. Să-și vândă trupul oricui, și bun și rău, și îmbrăcat și murdar! Lucru scârbos! Să trăiască în mocirla decăderii și a desfrăului omenesc, ce este mai înjositor decât aceasta? Ele aveau etatea între 16-20 de ani, fete cu carte, inteligente, dar alunecate pe drumul pierzării! Ce puteau deveni, în viitor? Spitalul și boli în corpul lor, pentru toată viața! Victime ale soartei lor!

Dar și eu eram victimă a imprudenței mele, a unui lucru neprevăzut, devenit un manechin omenesc din cauza unei nenorocite, ce mi-am închis viitorul cu ea 40 de ani. Iar în primii șapte

ani, am îndurat chin până ce am dat peste o meșteră de m-a făcut om întreg al cerinței omenеști.

O mică destăinuire! Eu eram atunci în floarea tinereții mele, când omul e viguros și apt să satisfacă toate cerințele corpului său. Aveam 23 de ani, mâncam bine, beam cât simțeam nevoia, odihna suficientă, mă distram cât doream, aveam un anturaj din camarazi selecți și binecrescuți, aveam cu cine glumi și discuta orice, mă rog, eram mulțumit/satisfăcut întrucâtva. Însă contacte ca bărbat (sexuale, n.n.) nu puteam avea, eram legat, cum se spune în popor. Ce fac? Mă duc la doctor. Acesta fusese maior medic în armată. Acum era la pensie. Îl cunoșteam de mic copil, fusese în orașul meu natal. Îi destăinuiesc ce am și pentru ce am venit. Îmi spune, dezbracă-te și mă consultă. - Ce să-ți fac? Pentru așa ceva nu există medicament! Rămâi așa! Dar cu nevasta, care zici că o ai, poți ceva? Eu îi răspund: - Cât șapte! Atunci mai face și ironii: - Ești ca un armăsar scopit, acum rămas cal! Va să zică, am încredere în tine, camarade, dacă te-aș lăsa cu nevasta mea, că nu-i faci nimic. Eu nu am ce-ți face, rămâi așa cum ești!

va urma

INFORMAȚII DESPRE ACTIVITATEA ANTIFASCISTĂ A PRINȚESEI ANNA MARIA CALLIMACHI (II)

4. București, 15 mai 1946

Din actele de la dosar rezultă că D-na Anna Maria Callimachi nu poate fi considerată ca absenteistă și deci nu poate fi expropriată pe acest motiv. Proprietatea castelului și a parcului din Comuna Mănești a trecut asupra A.S.R. Prințesei Elisabeta, care nu este expropriabilă.

Comisiunea județeană va lua de urgență în cercetare cazul și-și va da avizul ținând seama de dovezile prezentate.

Autoritățile vor opri exproprierea și orice atingere a bunurilor în litigiu până la terminarea lui.

S.S. Indescifrabil

Ministerul Agriculturii și Domeniilor
Intrare Nr. 21657

1946 Luna Mai Ziua 24

670/946

DOMNULE MINISTRU,

Am onoarea a vă face următoarea întâmpinare din partea mandantei mele, D-na Ana Maria Callimachi, născută Văcărescu.

În executarea Decretului-Lege de expiere, unele Comisiuni nu știu cum

să interpreteze dispozițiile privitoare la absenteism.

Din care cauză unele au dat hotărâri fără să țină seama de legi, iar altele așteaptă dezlegarea acestei chestiuni de la Dv.

În această categorie intrând și mandanta mea, îmi îngădui a vă ruga să binevoiiți a examina și hotărî asupra situației sale, pe care o expun mai jos, - întrucât fiecare caz, în această materie trebuie cercetat în parte, dat fiind situațiile diferite în care se găsesc.

Datorită importanțelor relațiuni, pe care D-na Ana Maria Callimachi le avea în lumea politică și ziaristică din Londra.D-sa a fost numită, la 2 mai 1940, de guvernul prezidat de Ex.Sa D-l Gh.Tătărescu, actualul Vice Președinte al Consiliului de Miniștri, ca" agentă culturală"la secțiunea de presă și propagandă de pe lângă Legația Română din Anglia, -după cum se dovedește cu adresa Nr.01412 din 2 mai 1940 a Ministerului Propagandei Naționale.

În ziua de 7 mai 1940, D-na Ana Maria Callimachi a părăsit țara, cu

pașaport diplomatic eliberat de Ministerul Afacerilor străine, iar la 10 mai, același an, și-a luat postul în primire la Legația din Londra, unde a funcționat până la 15 octombrie 1940, când a fost revocată de fostul guvern Antonescu, dimpreună cu întreg personalul Legației.

Refuzând să colaboreze cu fostul regim, de tristă amintire, și neavând nici o posibilitate de a se reîntoarce, toate comunicațiile fiind întrerupte, D-sa a făcut parte din organizația "Mișcarea Românilor Liberi"(Free Rumanian Movement), făcând o intensă propagandă prin presă și la radio englez BBC, în contra puterilor axei, pentru detașarea României de la această politică nefastă, ceea ce i-a atras, la un moment dat dispoziția de confiscare a întregii sale averi din țară.

Relațiile și propaganda D-sale au adus "excelente servicii" - după cum rezultă din alăturata declarație, - cauzei românești și Aliaților.

va urma

SĂLI DE SPECTACOLE PLOIEȘTENE (VII)

Clio de Constantin Dobrescu

Ziarul "Virtutea" din 23 (10) septembrie 1922 anunța publicul amator de spectacole că în ziua de 27 septembrie 1922 la sala "Modern", societatea filarmonică din Brașov în drum spre Constanța unde va da două concerte în onoarea congresiștilor Camerelor de Comerț din 28 septembrie 122, va ține un concert simfonic, la solicitarea "numeroșilor amator de muzică" din Ploiești cu același program "ca la Sinaia" în fața familiei regale; în plus va prezenta și celebra uvertură "1812" de Tchaikowsky.

În anul 1922, la sala "Modern" s-a comemorat împlinirea a 50 de ani de la moartea fondatorului așezământului "Luca Moise", manifestare la care a participat ministrul Instrucțiunii Publice dr. C. Angelescu și Iuliu VALAORI.

Tot la sala "Modern", în ziua de 21 mai 1921 a avut loc în organizarea Cohortei "Grivița" o serbare cercetășească cu un program variat și bogat executat de cercetași. s-a jucat piesa "Banul Mărăcine", după cum arată ziarul "Îndreptarea Prahovei" din 29 mai 1921.

De asemenea, la această sală în cadrul turneului oficial al Teatrului Național din București în ziua de 18 noiembrie 1925 MARIA Filoti societară cls. I și profesoară la Conservator a jucat piesa Iubire de Paul I. Prodan, după cum consemna ziarul "Virtutea" din 7 noiembrie 1925.

În anul 1927, sala "Modern" este modernizată de către David Emanuel, devenind o "sală de spectacole agreabilă din toate punctele de vedere și un permanent loc de întâlnire a elitei ploieștene", după cum consemnează gazeta "Informatorul" din 8 mai 1927.

Ziarul "Cuvântarea Prahovei" din 18 octombrie 1931 consemna că în ziua de 25 octombrie 1931 la sala "Modern" urma să aibă loc o șezătoare literară sub patronajul generalului T. Teutu, prefectul județului Prahova "pentru mărirea fondului necesar ridicării monumentelor regilor Carol I și Ferdinand I."

Cu această ocazie, prof. univ. Nichifor Crainic "va conferența despre personalitatea celor doi mari regi defuncți privită în ansamblul realizărilor noastre naționale."

I.A. Bassarabescu, Ion Minulescu, Al. Cazaban, George Gregorian și

Mircea Rădulescu "vor citi din operele lor."

În anul 1936, la această sală s-a prezentat piesa Otto Elefantul cu comedianul Gh. Timică, soțul actriței Clody Bertola.

În ziua de 20 ianuarie 1938, la sala "Modern" urma să foace celebra dramă în trei acte a lui Willem Werner "Oameni pe un sloi de gheață" sub direcția lui Paul Gusti și cu o distribuție de excepție cu: George Calboreanu, unul "din cei mai mari artiști români", după cum consemna ziarul "Raza Prahovei" din 16 ianuarie 1938. Acest eveniment teatral era datorat "cunoscutului impresar ploieștean Lică Teodorescu."

Pentru a fi în pas cu vremurile, încă din anul 1930 funcționa, după cum menționează ziarul "Virtutea" din 15 februarie 1930 "un aparat de cinematograf vorbitor."

Tot în acest an au jucat și Tony Bulandra și V. Maximilian piesa Marius, iar în ziua de 19 mai 1931 s-a jucat și revista lui N. Kirițescu după cum arată ziarul "Dreptatea Prahovei" din 13 mai 1931.

În 1940, sala "Modern" este preluată în cadrul acțiunii de românizare a societăților evreiești, de antreprenorul Italian Guelfo Dolenini.

La 12 decembrie 1943, la sala "Modern" a avut loc solemnitatea inaugurării Căminului de ucenice din Ploiești, în prezența Măriei Mareșal Antonescu și a ministrului Muncii, arhitectul I.D. Enescu.

După 1945, sala "Modern", revine proprietarilor de drept, comunitatea evreiască și aici la 25 februarie 1948 a avut loc, în prezența ministrului Artelor Ion Pas candidat pe lista nr. 1 a FND pentru alegerile pentru Marea Adunare Națională, o întrunire electoral unde reprezentanții Comitetului Democratic Evreesc au anunțat că susțin candidații FND, după cum arată ziarul "Timpul" din 25 februarie 1948.

Această sală a fost naționalizată la 11 iunie 1948.

Din inițiativa ing. Petre N. Bejan, directorul societății "Foraj-Lemoine" din Ploiești și cu sprijinul lui I. Mihăileanu, prefectul județului Prahova, I.G. Obrocea, primarul Ploieștiului, și a lui Gh. Balif, președintele Camerei de Comerț, a avut loc la 13 mai 1927 o grandioasă demonstrație sporti-

vă dată de elevii Oficiului Național de Educație Fizică din București, pe scena teatrului "Odeon". Pe lângă exerciții corporale de gimnastică suedeză atât de frumoase și folositoare spectatorii au avut de admirat asalturile cu spade și floreta, luptele de box, jujitsu, dansuri și cântece naționale.

Scopul acestei interesante demonstrații a fost a se vedea rezultatele frumoase prin exerciții fizice și în al doilea rând a se înființa și la Ploiești un asemenea Oficiu de Educație Fizică.

În ziua de 17 aprilie 1929, grație direcției teatrului "Odeon", ploieștenii au avut fericita ocazie să asculte quartetul "Rosé" format din profesorul Rosé, Fischer, Ruztika și Walter din Viena.

S-a auzit unicul concert de coarde vienez, s-a prezentat quartetul harfelor de Beethoven și quartetul Dr. Tod und das Mcdchen de Schubert.

Se aprecia acest concert drept un eveniment artistic, mai ales că după capital Ploieștiul este unicul oraș unde acest quartet va concerta după o absență de 15 ani de pe scenele românești.

În ziua 11 decembrie 1929, Compania teatrală Fantasio-Iancovescu, în frunte cu "marea artistă Tantzî Cutava-Barotzi, va juca la Teatrul "Odeon" frumoasa comedie în cinci acte "Noi nu jucăm să ne amuzăm", după cum informează ziarul ploieștean "Virtutea" din 7 decembrie 1929.

În ziua de 21 ianuarie, era programată la Teatrul "Odeon" prezentarea de către Compania de Reviste "Cărăbuș", condusă de Constantin Tănase, care era și proprietar, piesa "Miss Revista".

Constantin Tănase a trimis o scrisoare direcțiunii Teatrului "Odeon" prin care roagă să anunțe ploieștenii că a programat acest spectacol cu scopul de a infirma zvonul lansat de dușmanii săi că s-ar fi împușcat.

În toamna anului 1930 elevii Liceului "Sfinții Petru și Pavel" din Ploiești au primit permisiunea conducerii liceului ca însoțiți de un profesor de istorie să vizioneze filmele istorice "Viața lui Iisus" și "Doamna de Recamier", care au rulat la Cinema "Odeon", după cum consemnează ziarul "Imparțialul" din 20 august 1930.

FAMILIA MASTERSON – O DINASTIE DE PETROLIȘTI ȘI OFIȚERI DE INFORMAȚII BRITANICI, CARE AU ACTIVAT LA PLOIEȘTI (V)

Rețeaua britanică din care făceau parte specialiștii din industrie ca Percy Clark, J.E.Tracy, Yoring Anderson, se afla în subordinea Secției SOE pentru Balcani, condusă de Tom Masterson fost director al societății Unirea.

În vara anului 1940 fratele lui Tom Masterson, Edward (Ted) Masterson este expulzat.

Tom Masterson alături de o serie de personalități cu legături în societatea românească ca Boxshall, ginerele prințului Barbu Stirbei, Matyla Costiescu Ghyka Marcu Beza, Annemarie Calimachi Ion Rațiu, Otto Smilovici, V.V. Tilea s-a implicat prin constituirea Comitetului Național Român în lupta împotriva expansiunii germane, a revizionismului teritorial.

În iulie 1942 după declararea stării de război între România și Anglia forțe speciale britanice SOE, conduse de Tom Masterson, au acționat în România.

Pe Tom S. Masterson îl găsim în ziua de 23 octombrie 1930 la conferința de conservare a țigăii prin limitarea forajelor, la care au participat reprezentanții tuturor marilor societăți petroliere.

De asemenea, Tom S. Masterson a fost membru al Asociației Industriașilor de Petrol.

În iulie au fost create secții românești Special Operatives Executive (SOE) și Political Warfare Executive (PWE).

Între colaboratori amintim și pe frații Masterson, căpitan G. de Chastelain maior A.C. Kendall, căpitan Ivor Porter, căpitan Hugh Seton Watson.

În ziua de 18 iunie 1934, Societatea Creditul Minier a pus piatra fundamentală a noii rafinării de petrol în curs de construcție la Brazi.

Pentru construcția acestei rafinării moderne, societatea a cumpărat o mare suprafață de teren din moșia lui Nicu N. Nicolau, proprietar din comuna Brazi în jurul gării.

La această impresionantă solemnitate la care au participat oficialități, fruntași ai Finanțelor și Industriei românești și un număr de reprezentanți ai societăților de petrol, printre care și Tom S. Masterson, în calitate de director general și administrator al societății Unirea, care, mai târziu, chiar intenționa să realizeze o fuziune a societății sale cu Creditul Minier.

De menționat că această nouă societate avea numeroase societăți afiliate, precum Azienda Petroli Italo-Rumeno din Roma, Union Praga, Deutsch-Romanische Motortank-Schiffahrts Munchen, Credit Minier Franco-Roumain S.A. Paris, Creditul Minier Oestern Viena, dar, mai ales, participații la Societatea Națională de gaz metan etc.

Tom S. Masterson împreună cu Percy R. Clark, în calitate de cetățeni ai unei țări aliate în Primul Război Mondial, vor însoți în vizita sa la Ploiești și în zona petroliferă a Prahovei pe generalul Gamelin, generalisimul armatelor franceze care, în toamna anului 1937, a vizitat România, în calitate de șef al Marelui Stat Major al Armatei Franceze. Urma să participe și la manevrele de toamnă ale Armatei Regale Române.

Înaltului oaspete i s-a făcut o călduroasă primire.

Un foarte important punct pe agenda vizitei acestuia a fost Divizia a XIII-a, unde generalul Gamelin a fost primit cu înalte onoruri, întâlnindu-se cu comandantul Diviziei, generalul adjunct

Traian Grigorescu, fiul generalului Eremia Grigorescu.

La Breaza, s-a întâlnit cu un vechi coleg de la Saint Cyr, generalul I. Manolescu.

În secția română a Direcției Operațiunilor Speciale (SOE) însărcinată cu sabotajul în țările ocupate de germani și care au fost creată în iulie 1940 aveau să dețină funcții importante Tom Masterson acționar principal la societatea Unirea și care până la ruperea relațiilor diplomatice cu România de către Marea Britanie era considerat rezidentul lui Intelligence Service Conducerea Secției SOE pentru Balcani s-a stabilit pentru un timp în Iugoslavia și între cadrele sale de conducere se află și Tom Masterson care dirijează personal la București unele dintre acțiunile din petrol și de la Dunăre.

Tom Masterson a fost capturat de italieni în perioada în care se afla la Belgrad, împreună cu George Tayler și Hugh Seton-Watson și reținut în Munții Apenini de către forțele italiene în timp ce se retrăgeau pe coastă, ulterior a fost eliberat în urma unui schimb de prizonieri. Masterson s-a întors la Londra prin Spania în anul 1941. Ulterior a fost transferat la CAIRO. În primăvara anului 1942 a fost trimis la Washington pentru a îl consilia pe colonelul William DONOVAN în problemele Balcanilor și Orientului Mijlociu.

După revenirea la Londra, în ianuarie 1943 Tom Masterson a realizat numeroase emisiuni despre ROMÂNIA la BBC cu scopul de a convinge România să se alăture Coaliției Națiunilor Unite.

Parada revistelor de Constantin Dobrescu

SIAMO DI NUOVO INSIEME, nr. 73-74 (iul.-sep. 2017 serie nouă)

Revista editată în condiții grafice de excepție de Asociația Italianilor din România cu sprijinul financiar generos al Guvernului României prin Departamentul pentru relații interetnice, are un sumar care te îmbie s-o citești din scoarță în scoarță.

Asta înseamnă să fii străin în România, adică de categoria a II-a, te bucuri de toată atenția. Pe românășii noștri îi lăsăm de izbeliște să se descurce. Mare rușine, boschetarilor guvernamentali.

Dar să revenim la oile noastre. Revista ne propune o vizită la Muzeul Național de Artă al României pentru a redescoperi comori de artă italiană medievală cu ținta precisă pictorul Tintoretto.

Foarte interesantă este Cronica muzicală a Festivalului internațional George Enescu, ediția 2017. Nu putem să enumerăm toate textele, dar putem, spune că toate sunt interesante și emană parfumul inconfundabil al Italiei.

PRO SAECULUM

nr. 5-6 (121-122) 15 iul.-1 sept. 2017

Cu fiecare număr pe care-l primesc prin amabilitatea doamnei redactor șef Rodica Lăzărescu mă conving că această "revistă de cultură, literatură și artă" face cinstea fenomenului revuistic național.

Din multitudinea de texte, toate interesante mă voi opri asupra câtorva care mi-au suscitât interesul.

Textul distinsei doamne Magda Ursache se detașează prin curajul pe care-l manifestă împotriva ofensivei unora față de cei care mai promovează românismul și nu acceptă tot ce iese din gura unor reprezentanți ai poporului ales al lui Dumnezeu. Nu-mi rămâne decât s-o felicit și s-o asigur că rămâne în inima mea de român.

Eruditul nostru ploieștean, distinsul Ion. Șt. Baicu ne îndeamnă prin textul său "să nu uităm odiseea Transilvaniei" mai ales acum când ne pregătim să aniversăm CENTENARUL.

La rubrica "Memoria istoriei" Traian Diaconescu ne vorbește despre prințul valah Petru Cerceș și relația sa cu papa Grigore al XIII-lea, precum și despre modul cum cronicarul polonez LEUH CLAVIUS ne vorbește despre domnitorul Moldovei DESPOT Vodă pe care l-a cunoscut personal.

Plin de miez mi se pare a fi interviul pe care Rodica Lăzărescu îl ia poetei Paula Romanescu despre rostul poeziei în viața interviuetei, care ne asigură că "am proiecte pentru cel puțin șapte vieți". La fel de interesant este în interviul pe care Lia Maria Andreiță artist plastic îl acordă distinsei Rodica Lăzărescu.

Nu pot trece nepăsător peste eseu lui C. Stănescu despre Duiliu Zamfirescu care în anul 1918 a îndeplinit o misiune primejdioasă în Basarabia Constantin COROIU ne prezintă o galerie a unor figuri de parlamentari de altădată, ca George Panu, deputatul de Argeș Constantin Dobrescu-Argeș care umbla întotdeauna îmbrăcat țărănește ca și Ion Mihalache.

Cu ocazia centenarului nașterii lui Ovidiu BÂRLEA, Iordan Datcu ne prezintă modul cum folclorul românesc este reprezentat în străinătate.

Foarte interesant este textul lui Ion Necula despre filozoful pozitivist Auguste Comt (1798-1857) care a influențat puternic cultura braziliană VICTOR RAVINI din Franța ne prezintă în textul său informații și contrainformații despre traci la HERODOT.

Nedeea BURCĂ ne precizează în textul său că academicianul istoric de la CLUJ IOAN AUREL POP este un intelectual care nu și-a trădat menirea acum în aceste vremuri periculoase când se încearcă destructurarea identitară a neamului românesc. Ne reține atenția faptul că Samuel HUNTINGTON considera că granița naturală a Occidentului euro-atlantic catolic și protestant - se află pe linia Carpaților, astfel încât Transilvania s-ar situa de aceeași parte a liniei cu popoarele "europene", restul Românilor "căzând" de partea cealaltă printre popoarele de mână a doua "stagnante", „tradiționaliste” și alcătuită împreună cu acestea un fel de "istm" de legătură cu ASIA.

Iată fraților cum ne „scoate” din Europa unii.

Acest număr este ilustrat cu reproduceri după lucrări de Marin Gherasim.

DUNĂREA DE JOS

nr. 188, octombrie 2017

Acest număr este consacrat cuplurilor în literatură. Astfel aflăm date interesante despre dragostea dintre Germaine de Stael (1766-1817) și Benjamin Constant (1767-1830). Foarte inedit este textul referitor la prietenia cu Petrov, astfel aflăm că generalul Mihail Frunză șeful armatei roșii care era moldovean din România (nu basarabean) făcuse liceul la Bârlad a fost asasinat la ordinul lui Stalin pe masa de operație.

Interesantă este și reflecția că Stalin era un om interesat de literatură și care citea mult.

Ana Blandiana ne prezintă în textul său momentele fericite ale căsniciei sale cu scriitorul Romulus Rusan.

Printre altele mi se prezintă și legătura amoroasă a lui Mihai Eminescu cu Veronica Micle sau a lui Mircea Eliade

cu Maitreyi Devi a lui Liviu Rebreanu cu Fanny care-i va deveni soție.

Ghiță NAZARE ne prezintă în textul său personalitățile din comuna Umbrărești pornind de la monografia soților Toderiță și Rozalia Dorina RUSU.

Ilie ZANFIR ne vorbește în textul său de un alt mare Ceahlău al literaturii române și anume Calistrat Hogaș de la a cărui moarte se comemorează anul acesta 100 de ani.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 45, 20 octombrie 2017

Cu ocazia comemorării a 140 de ani de la moartea istoricului literar Al. Popiu -Iarion, Ion Buzași ne prezintă un erudit medalion privind viața, activitatea și personalitatea acestuia.

Istoricul literar Nicolae SCURTU introduce în circuitul științific și publicistic cinci epistole din perioada, 1972, 1980, 1981, 1982 pe care le-a primit Alexandru George istoric, critic literar (1930-2012) de la Dinu Pillat, Nicolae Steinhardt și Lucian Boz.

În eseu său Vasile Popovici se ocupă de influența pe care a avut-o Titu Maiorescu asupra criticii literare române.

Mircea COLOȘENCO se ocupă în textul său despre poezia axiană a lui Alexei Mateevici (1888-1917), iar Alexandra Florina MĂNESCU ne prezintă limitele lui Virgil IERUNCA.

Cristian PĂTRĂȘCONIU ne prezintă personalitatea scriitorului japonez KAZUO ISHIGURO laureat al premiului NOBEL pentru literatură ediția 2017.

Victor NEUMANN se ocupă în amplul său text de iudaism și filozofic ambivalentele gândirii lui Mases Mendelssohn filozof iluminist autorul lucrării Ierusalim sau despre puterea religioasă și iudaism. (1873).

Din rubrica "Ochiul magic" reținem faptul că decreștinarea și mai ales laicizarea forțată a societății accidentale a dus la pierderea reperelor morale și islamizarea ei. În Franța bisericile sunt goale, în suburbiile orașelor franceze care altădată erau catolice acum islamismul este la el acasă.

Franța laică a pregătit culcușul ISLAMULUI.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 46, 27 octombrie 2017

Foarte interesant este interviul pe care îl acordă lui Cristian Pătrășcaniu, romanciera Catherine Cusset pentru care literatura este sensul vieții și sensul vieții este literatura.

Romanciera este căsătorită cu un evreu din România. Subiectele romanelor sale sunt autobiografice și printre acestea amintim un viitor strălucit, celălalt pe care îl adorăm etc.

O mare parte din paginile revistei sunt dedicate publicării lucrărilor prezentate la Simpozionul "Învățăturile lui Titu Maiorescu, Magister Artis către urmașii săi din epoca Facebook desfășurat sub auspiciile Uniunii Scriitorilor din România la Universitatea de Vest din Timișoara în 11 septembrie 2017 și semnate de Sorin Lavric, Angela Mitchievici, Ion Simuț, Mihai Zamfir, etc.

CARTELUL METAFORELOR

nr. 39-41 octombrie – decembrie 2017

În această revistă este un distins individ care nu poate dormi de grija haidamacului Alex. Ștefănescu între noi fie vorba nici eu nu-l simpatizez, dar parcă este mai răsărit decât mulți boschetari care populează lumea literelor.

Personal nu știu pentru ce merite a fost declarat cetățean de onoare al Ploieștiului, nici măcar nu este "de pământ" de aici, doar că nevastă-sa este ploieșteancă? Te pomenesti că mâine, poimâine, ipochimenii din fruntea urbei îi vor ridica un bust dacă nu o statuie modernistă care să-l reprezinte călare pe un bivol.

Toți banii îi fac – la revistele Cartelul metaforelor și Caietele de la Țințești, distinsa publicistă cu coloană-vertebrală, pe care o admir pentru curajul de care dă dovadă, în timp ce alții mai cu staif se dovedesc a fi ipocriți dacă nu lași "Bravo doamnă dar aveți grijă caracatița "iudea, masonică și bolșevică" stă la pândă.

CAIETELE DE LA ȚINTEȘTI

octombrie-decembrie 2017

Din această revistă ne-a emoționat la culme textul Elenei Daniela Plătică referitor la Serbările și șezătorile școlare. Precis distinsa autoare pregătește vre-o monografie școlară sau istoricului comunei. Sunt sigur, că dacă este așa vom ave ce citi.

Gheorghe Moldoveanu dă tiparului Hora de la Tintești care în versuri profunde răzbate dragostea față de locurile natale.

Mihai Ștefan în textul său ne prezintă satele comunei Țințești în timpul primei Republici. E bine că în lumea satelor sunt astfel de intelectuali, care se ocupă de trecutul acestora, dând la iveală monografiile care le fac cinste.

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

nr. 5 (68) mai 2017

Deși este un număr mai vechi, l-a reținut pentru a-l include în rubrica de care răspund pentru că mi-a sărit în ochi un interviu pe care Florentin Popescu îl ia lui Corneliu Șerban pe care l-am cunoscut bine în vremea când era jurnalist la foaia oficială comunistă la Prahova.

M-a șocat întrebarea lui Florentin Popescu cum că încă din 1955 Corneliu Șerban a avut "O rodnică activitate de traducător, Singur sau în colaborare "a realizat echivalente românești din lirica

americană, bulgară, chineză, coreeană, germană, greacă, rusă." Mă întreb și eu când acest prieten al lui Bachus a învățat atâtea limbi încât să devină un poliglot reductibil? Ar fi fost bine dacă Florentin Popescu i-ar fi solicitat măcar un atestat. Prea se joacă unuia cu vorbele mari. Lui Florentin Popescu, care se dă mare culturmic, voiam să spun om de cultură, îi recomand amintirile Micaelei Ghițescu "între uitare și memorie"(2012) ca să realizeze și el cât de greu, autoarea a învățat limbile portugheză și spaniolă în perioada de început a comunistului stalinist când nu se găseau dicționare și alte lucrări pentru a putea studia. Această a ajuns o specialitate reductibilă, traducând în prezent din lirica portugheză. Așa că îl rog pe Florentin Popescu să ne mai slăbească cu telectuali de genul Corneli Șerban. Observ că acum nu mai este de bine să spui că ai urmat cursurile Școlii de literatură, acum spui că ai absolvit facultatea de litere, fără să ne prezinți cartonul.

Dar să revenim la oile noastre, căci avem alte lucruri interesante de menționat.

Astfel prahoveanul nostru Titus Vișeu care are o rubrică statornică dedicată laureaților premiului Nobel pentru literatură ne prezintă pe belgianul MAURICE MATERLIMCK (1862-1949) care în anul 1911 i s-a decernat NOBELUL pentru literatură "pentru bogăția imaginației și fantezia poetică deghizată în basm".

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

nr. 9 (72) septembrie 2017

Din acest număr ne reține atenția textul lui Mircea Eliade despre destinul culturii românești.

Plin de miez este medalionul realizat de Ion HAINES despre omul de cultură Tius Vișeu pseudonim literar al lui Constantin Vișeu din Breaza de Prahova.

A fost coleg de școală militară de ofițeri în rezervă de la București cu acesta. Aflăm că Titus Vișeu este profesor universitar la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică "I.L.Caragiale" precum și membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Cineaștilor. Titus Vișeu are o bogată operă literară iar în paginile revistei de care ne ocupăm ne prezintă diverse personalități literare laureate a premiului NOBEL pentru literatură.

Florin Colonaș ne prezintă un monument de for public din București și anume statuia lui Spiru Haret.

La atelierul de arte vizuale ne este prezentată Colecția școlilor Marieta și Chiriac Bucur, care însumează peste 350 de lucrări de pictură, sculptură, grafică, etc.

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

nr. 10 (73) octombrie 2017

La rubrica dialoguri culturale, Florentin Popescu ne prezintă un senior al literaturii naționale și anume Florea Fi-

ron care menționează că "mi-a plăcut să frecventez bibliotecile și arhivele pentru realizarea cărților" sale

Adrian Dinu Rachieru prin textul său eruditul ne îndeamnă să recitim opera scriitorului Ion Lăncrăjan.

Titus Vișeu ne prezintă un nou laureat al premiului NOBEL pentru literatură și anume Henryk SIENKIEWICZ în anul 1905, care este unul dintre cei mai citiți scriitori polonezi. El este autorul romanelor istorice. Prin foc și sabie (1884), Potopul (1886), Pon Volodyjowski (1887-1888) și mai ales Quo Vodis (1896).

Ion HAINES ne prezintă un amplu medalion privind activitatea și opera literară a lui Nicolae CABEL.

La rubrica Arte vizuale ni se prezintă opera artistei plastice Tina Popa.

LITERE

nr. 9 (210) septembrie 2017

Ioan Adam ne-a obișnuit cu texte erudite și inedite despre personalități politice ale neamului românesc care au lăsat urme adânci în conștiința națională.

De data aceasta, autorul se ocupă de personalitatea lui I.G. Duca, care în anii liceului la Sf. Sava a avut colegi pe Argezi, D.N. Cocea, Gala Galaction.

A fost mason, a avut mari merite în dezvoltarea cooperăției și a creditului agricol românesc. A luptat pentru eradicarea analfabetismului.

Deși a fost acuzat că a vândut țara străinilor și evreilor, a murit sărac. Se deplasa la reuniunile politice liberale în vagon de cls. a III-a și agonisise cinci ha de teren la țară.

De multe ori habar nu avem ce oameni de cultură se află în jurul nostru. Nu știm de ei deoarece sunt foarte modești și nu vor să iasă în evidență.

Un astfel de intelectual este profesorul Mihai Gheorghe MORAR de la Colegiul Național "Mihai Viteazul" din Ploiești. Îi mulțumesc lui Petre Gheorghe Bârlea că în paginile revistei pe care o prezentăm ne face un emoționant portret acestui profesor cu preocupări poetice. Ne-ar bucura enorm să-l avem printre colaboratorii revistei "Atitudini".

PRO SAECULUM

nr. 5-6 (121-122), 15 iul.-1 sept. 2017

Încep, s-o iubesc din ce în ce mai mult pe distinsa scriitoare Magda Ursache pentru faptul că are coloană vertebrală, curaj de a spune direct ceea ce gândește. În textul pe care-l semnează "Cuvinte care fac valuri" se ocupă în mod tăios de un anume BORIS Marian care ne falsifică istoria. Pentru el comuniștii evrei au fost niște mieluși mici usturoi n-au mâncat nici gura nu le miroase.

Individul în cauză – precis n-a călcat prin arhive – nu știe că evreii organizați "în miliția civilă sovietică" în Basarabia

au terorizat la propriu autoritățile române și multe altele.

Nu putem decât să fim de acord cu textul istoricului universitar patriot Ion St. Baicu, că nu trebuie să uităm odiseea Transilvaniei și istoricul tratat de pace din 1920 de la Trianon pe care-l contestă cu atâta violență o parte a maghiarilor ce trăiesc în România. Lor trebuie să le spunem sus și tare că ar fi bine să se astâmpere.

Traian Diaconescu ne prezintă în textul său legăturile lui Petru Cercel fratele lui Mihai Viteazul cu papa Grigore al XIII-lea.

Distinsa Rodica LĂZĂRESCU poartă un elevat dialog cu Lia Maria Andreița artist plastic despre fenomenul artistic.

Nedeea BURCĂ ne prezintă în textul său personalitatea academicianului Ioan Aurel Pop "un intelectual care nu și-a trădat menirea".

În această perioadă tulbura când asistăm la un proces de destrucție identitară istoricul face apel la îndemnul de la 1848 al lui Simion BĂRNUȚIU "Țineți cu poporul ca să nu rățaciți".

Aflăm că istorici de prestigiu din Apus ne consideră pe noi românii ca fiind un popor de mâna a doua (Samuel Hungtinton).

CRONICA VECHIE

nr. 10 (81) octombrie 2017

Interesant și plin de miez este dialogul pe care Nicolae Busuioc îl are cu bucovineanul Arcadie Suceveanu despre fenomenul cultural și literar din Bucovina rămasă în afara țării.

Mircea Radu Iacoban ne prezintă în textul său sfârșitul tragic al deputaților din Basarabia care în anul 1940 nu s-au refugiat în țară. Toți au sfârșit în mod tragic prin tot felul de lagăre de exterminare.

Virginia BURDUJA ne prezintă opera și personalitatea lui KAZVO / SHIGURO laureat al premiului NOBEL pentru literatură ediția 2017. BOBI APĂVĂLOAEI abordează în textul său delimitarea și împărțirea teritorială a orașului Iași în perioada aplicării Regulamentului Organic.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 48, 10 noiembrie 2017

În acest număr ni se prezintă nominalizările pentru premiul "Cartea anului" 2017.

Ovidiu Pecican abordează în textul său rolul lui Hadeu în structura istoriei critice a românilor, iar Răzvan Voncu se ocupă de Slavici și legătura acestuia cu Aradul.

Nicolae Prelipceanu ne informează prin textul său că scriitorul și criticul literar Dan Cristea a împlinit 75 de ani de viață.

La rubrica "istorie literară", Roxana Sorescu ne prezintă pe B. Fundoianu din ipostaza de traducător din proza lui Baudelaire.

Foarte interesante sunt și textele despre evenimente și spectacole din lumea teatrului și cronicile muzicale. Simona Drăgan se ocupă de urmele arabo-nor-

mande la Palermo, pornind de la lucrările lui Ferdinand Maurici.

RODICA BINDER ne face cronică evenimentelor de la Târgul de Carte de la Frankfurt pe Main, unde invitată de onoare a fost FRANȚA. Un eveniment important al acestei prestigioase manifestări a fost lansarea cărții lui Rene Girard intitulată Achever Clausewitz la care au participat atât cancelarul Germaniei Angela Merkel cât și președintele Franței Emmanuel Macron.

EXPRES CULTURAL

nr. 10 octombrie 2017

Această revistă își face loc în spațiul revuistic ieșean prin valoroasele texte promovate, dar mai ales prin personalitățile culturale care colaborează.

Nu putem trece cu vederea eruditul text semnat de academicianul Alexandru ZUB despre legătura dintre limbă și istorie. **De fapt limba este documentul cel mai de preț al istoriei românilor.**

Nicolae CREȚU se ocupă în amplul său text despre romanele Marelui Război, amintind aici Pădurea spânzuraților de Liviu Rebreanu. Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război de Camil Petrescu. Acesta spre deosebire de Liviu Rebreanu a fost comandant pe frontul din Ardeal și prizonier de război în Ungaria. Mai amintim aici romanul Balaurul al Hortensiei Ppadat-Bengescu, cele ale lui Gib. I. Mihăescu Rusoica, Donna Alba. **Aceste romane prin realitățile istorice militare și politice cruciale stau alături de cele ale literaturii universale semnate de Henri Barbusse (Focul) sau Erich Maria Remarque (Nimic nou pe frontul de vest).**

Istoricul Cătălin Turliuc abordează în textul său rolul lui I.C. Brătianu în organizarea administrativ teritorială a României interbelice.

Gheorghe SIMON închină prin textul său un emoționant elogiu Mănăstirii Agapia.

Distinsul nostru concitadin, universitarul Ion St. Baicu ne prezintă în eruditul său text o nouă abordare a personalității lui C. Dobrogeanu-Gherea, prezentându-l din ipostaza de patron al restaurantului din gara Ploiești.

Iată un istoric care deși aflat la o vârstă venerabilă este încă prezent nu numai în spațiul științific dar mai ales cel cultural. Nu ne rămâne, decât să-l felicităm pentru hărnicia științifică în timp ce alții cu ifose de mari specialiști și vise de "mareșali" în ale istoriei și culturii au depus de mult armele, nereușind să se scuture de zgura țărănească chiar dacă au dat norocul peste ei să creadă că Parisul este ceva de genul Podul Iloaiei.

BALCANII ȘI EUROPA

nr. 178-179, oct.-noiemb. 2017

Foarte interesantă această revistă de consemnări și atitudini, distinsă de Academia Română.

Această revistă este editată de Societatea Zona Balcanilor.

Sumarul este variat și te îndeamnă s-o citești din scoarță în scoarță pentru a vedea și noi pe ce lume trăim și cu ce pericole ne putem confrunta chiar dacă suntem sub umbrela NATO.

Ar trebui să ne dea de gândit legăturile speciale ale Ungariei cu Rusia care este o performanță diplomatică trebuie să recunoaștem între un stat membru U.E. și Rusia aflată sub embargoul U.E.

Atitudinea ostilă în bloc față de România a unor state care cândva alcătuiau o alianță militară care a ajuns să militeze la desființarea statului român, este o bătaie în ușă foarte puternică.

Faptul că asistăm de câțiva ani la un proces de auto segregare totală a populației maghiare, ar trebui să ne pună pe gânduri. **Degeaba vorbim de CENTENAR dacă nu luăm poziție față de declarațiile dușmănoase ale unor etnici maghiari. Să dea Dumnezeu să nu fie prea târziu. Să luăm aminte la ceea ce spunea Nicolae Iorga. Atenție la UNGARIA. Din nefericire ortodoxia venală și obscurantistă patronată de precupețul DANIEL nu face nimic pentru întărirea sentimentului identitar național în Transilvania. Trebuie să ne lepădăm urgent de discursul istoric și politic promovat de niște mafioți cinici de teapa lui Dan Pobițo.**

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 47, 3 noiembrie 2017

Acest număr ne prezintă Gala scriitorilor anului 2017 care a avut loc în ziua de 2 noiembrie la complexul Palaș din Iași. Cu această ocazie, Ion Caramitru a susținut un recital extraordinar.

În editorialul său, Nicolae Manolescu se întreabă retoric în ce constă esența școlii?

Mircea Mihăieș abordează în textul său evenimentele autonomiste din CATALANIA și mai ales starea de spirit ostilă a catalonezilor față de autoritățile de la MADRID. Din nefericire ceea ce s-a petrecut în CATALONIA reanimă vechi repulsii antistatale care vizavi de România provin bunăoară din Ungaria, chiar din partea unor politicieni cu dublă cetățenie din Transilvania.

Istoricul literar Nicolae SCURTU introduce în circuitul științific și publicistic două epistole din 1875 și 1908 primită de Titu Maiorescu de la G. Dem. Teodorescu și Al.Vasilie - Tătăruși ambii folcloriști de seamă care relevă preocupările lui Titu Maiorescu față de folclorul românesc.

Gheorghe GORUN abordează în amplul său text situația dramatică a învățământului național.

Lucia Negoită poartă un dialog spusos cu Aurel RĂU despre fenomenul cultural contemporan.

Evenimente Culturale de Marian Chirulescu

- **01.12.** – Ziua Națională a României. Ziua Marii Uniri din 1918
- **decembrie** – 410 ani de când Gheorghe Palamed scrie o poezie despre faptele de arme ale lui Mihai Viteazul (1607)
- **decembrie** – A apărut primul roman românesc, "Istoria hieroglifică", de Dimitrie Cantemir (1705)
- **decembrie** – S-a născut compozitorul și capelmaistrul Ferdinand Eberth (1855 – 1913, Ploiești)
- **decembrie** – S-a născut poetul Tudor Stănescu (1938–1996, Ploiești)
- **decembrie** – Apare revista de cultură "Atitudini" a Casei de Cultură "I.L. Caragiale" a municipiului Ploiești (Ploiești, 2003)
- **01.12** – 125 de ani de la nașterea scriitorului Cezar Petrescu (1892 – 1961)
- **01.12** – S-au inaugurat oficial Halele Centrale din Ploiești; intrarea în circuitul economic la 1 nov. (1935)
- **01.12** – S-a născut prof. de chimie Olga Petrescu (1935)
- **01.12** – Ziua Mondială antiSIDA (OMS)
- **02.12** – 135 de ani de la nașterea poetului Eugen Ștefănescu – Est (1881 – 1980)
- **02.12** – Ziua Internațională pentru Abolirea Sclaviei
- **02.12** – Albert Einstein a publicat lucrarea despre teoria relativității generalizată (1915)
- **02.12** – Se naște poetul Nicole Labiș (1935 – 1956)
- **03.12** – 160 de ani de la nașterea scriitorului Joseph Conrad (1857, Polonia – 1924)
- **03.12** – Se naște pictorul Ion I. Șinca (1950, com. Brebu – Ph. – 2014)
- **03.12** – Se naște prof. dr. în istorie Carmen Băjenaru (1965)
- **03.12** – Sunt inaugurate lucrările de construcție a sistemului hidroenergetic Porțile de Fier II (1977)
- **03.12** – Ziua Internațională a Persoanelor cu Handicap
- **04.12** – 95 de ani de la nașterea actorului Gerard Philippe (1922 – 1959)
- **04.12** – 80 de ani de la nașterea poetului și profesorului Dumitru Stănculescu (1937, Starchiojd – Ph.)
- **04.12** – Se naște pictorul Gh. N. Vasilescu (1903, com. Șoimari – Ph. – 1990)
- **04.12** – 30 de ani de la moartea filosofului și eseistului Constantin Noica (1909 – 1987)
- **04.12** – Se naște muzeograful și poetul Dan Rădulescu (1939, Câmpina – 1991)
- **05.12** – 145 de ani de la nașterea pictorului Gheorghe Petrașcu (1872 – 1949)
- **05.12** – Se naște prof. univ. ing. Chimist Cristea Ottin – Niculescu (1879, Ploiești – 1954)
- **05.12** – S-a născut regizorul de film Walter Elias (Walt) Disney (1901 – 1966)
- **05.12** – Se naște poetul Romea Cantemir (n. 1946, Ploiești)
- **05.12** – Se naște pictorița Ana Ruxandra Ilfoveanu (Ploiești, 1947)
- **05.12** – S-a născut dr. în istorie prof. Maria Mariana Gheorghe (1970, Ploiești)
- **06.12** – 175 de ani de la terminarea de zidit a Bisericii „Sf. Treime”, din Ploiești, ctitorită de Alexe Manea (negustor de pește) ș.a. (1842)
- **06.12** – 120 de ani de la nașterea scriitorului și criticului de artă Oscar Walter Cisek (1897 – 1966)
- **06.12** – Se naște poeta Aurora Cornu (A. Chițu) (n. 1931, com. Provița de Jos – Ph.)
- **06.12** – Se naște scriitorul Radu Cosmin (Nicolae Tănăsescu) (1879 – 1959)
- **07.12** – 2060 de ani de la moartea scriitorului Marcus Tullius Cicero (106 î.Hr. – 43 î.Hr.)
- **07.12** – 145 de ani de la nașterea istoricului Johan Huizinga (1872 – 1945)
- **07.12** – Se naște sculptorul Cantemir Moșoiu (1941, Ploiești)
- **07.12** – Ziua Internațională a Aviației Civile
- **08.12** – 155 de ani de la nașterea scriitorului Georges Feydeau (1862 – 1921)
- **08.12** – 185 de ani de la nașterea scriitorului Bjornstjerne Martinius Bjornson (1832 – 1910)
- **08.12** – S-a născut soprana Elena Drăgulinescu – Stinghe (1881, Ploiești – 1971)
- **09.12** – Pe străzile Bucureștiului începe să circule primul tramvai electric (1894)
- **09.12** – Se naște scriitoarea Tania Lovinescu (n. 1924, Ploiești)
- **09.12** – Ziua Internațională a Anticorupției
- **10.12** – 195 de ani de la nașterea compozitorului César Frank (1822 – 1890)
- **10.12** – 85 ani de la nașterea sculptorului ploieștean Nicolae Kruch (1932 – 1995)
- **10.12** – Se naște arhitectul Nițu Sever (n.1939, Bănești – Ph.)
- **10.12** – Se naște actrița Lucia Ștefănescu (n.1943)
- **10.12** – Se naște scriitoarea Mirrela Feticiu (1973, Breaza)
- **10.12** – Ziua Internațională a Drepturilor Omului. În 1948, ONU a adoptat „Declarația universală a drepturilor omului”
- **11.12** – 135 de ani de la nașterea fizicianului Max Born (1882 – 1970)
- **11.12** – La București, se prezintă primul vodevil românesc „Triumful amorului”, în adaptarea muzicală a lui Ioan Andrei Wachmann (1835)
- **11.12** – 115 ani de la nașterea prof. univ. dr. docent în filologie Dan Simionescu, membru de onoare al Academiei Române (1902 – 1993)
- **11.12** – S-a născut violonista Cornelia Bronzetti (1940, Câmpina)
- **11.12** – Este creat Fondul Națiunilor Unite pentru Copii UNICEF (1946)

- **11.12** – Ziua Internațională a Muntelui (ONU, instituită din 2003)
- **12.12** – 55 de ani de la moartea scriitorului și criticului literar Felix Aderca (1891 – 1962)
- **13.12** – 220 ani de la nașterea poetului Heinrich Heine (1797–1856)
- **13.12** – Se naște criticul literar, prof. dr. Christian Crăciun (n.1953, com. Florești – Ph.)
- **13.12** – Se naște col. dr. în relații economice și publicistul Mihai I. Irimia (1956 – 2010, Ploiești)
- **13.12** – Moare scriitorul Nichita (Hristea) Stănescu (1933, Ploiești – 1983, București)
- **14/27.12** – 130 de ani de la nașterea economistului și omului politic Virgil Madgearu (1887 – 1940)
- **14.12** – Exploratorul norvegian Roald Amundsen a devenit primul om care a ajuns la Polul Sud (1911)
- **14.12** – România este primită în ONU (1955)
- **14.12** – Se naște pictorul Valter Paraschivescu (n.1959, Ploiești)
- **14.12.** – Se naște poetul Marian Dragomir (1980, Ploiești)
- **15.12.** – 185 de ani de la nașterea ing. Gustave Eiffel (1832 – 1923)
- **15.12**–130 de ani de la apariția publicației „Revista nouă”, director B.P. Hasdeu (1887 – 1895)
- **15.12** – 130 de ani de la nașterea pianistei și eseistei Cella Delavrancea (1887 – 1991)
- **15.12** – S-a născut prof. univ. dr. în teologie, preotul Leon Gh. Arion (1940, com. Fulga – Ph.)
- **15.12** – 70 de ani de la nașterea lingvistului George Pruteanu (1947 – 2008)
- **16.12** – S-a înființat Conservatorul de Muzică din București (1851)
- **16.12** – 135 de ani de la nașterea compozitorului Kodaly Zoltan (1882) și 50 de ani de la moartea sa (6 martie 1967)
- **16.12** – 120 ani de la moartea scriitorului Alphonse Daudet (1840 – 1897)
- **16.12** – Se naște poeta Daniela Tanul (Daniela Violeta Stoica) (n.1985, Ploiești)
- **17.12** – 170 de ani de la nașterea istoricului literar Emile Faguet (1847 – 1916)
- **17.12** – 105 de ani de la moartea matematicianului și sociologului Spiru C. Haret (1851 – 1912)
- **17.12** – Se înființează Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor (București, 1890)
- **17.12** – 95 de ani de la crearea Universității Libere și Populare Ploiești, din inițiativa prof. D. Munteanu Râmnic (1922)
- **17.12** – La Timișoara, începe **Revoluția Română** (1989)
- **18.12** – Se naște acad. Ion Cristian Hera (n.1933), prof. univ. dr. docent în științe agricole
- **18.12** – 280 de ani de la moartea lutierului Antonio Stradivarius (1644? – 1737)
- **18.12** – Se naște scriitorul și avocatul Radu D. Rosetti (1874 – 1964)
- **18.12** – Se naște conf. univ. dr. în istorie Armand Goșu (1966, Câmpina)
- **18.12** – ONU adoptă Convenția ce apără femeia împotriva discriminării (1979)
- **20.12** – 165 de ani de la nașterea arhitectului Ion Mincu, întemeietorul școlii românești de arhitectură (1852 – 1912)
- **21.12.1836 / 02.01.1837** – Se naște compozitorul M.A. Balakirev (1836 – 1910)
- **21.12** – Apare vol. „Poesii” de Mihai Eminescu, prefațat de Titu Maiorescu (1883, pe copertă 1884)
- **21.12** – 100 de ani de la nașterea scriitorului Heinrich Böll (1917 – 1985)
- **21.12** – 80 de ani de la nașterea actriței de film Jane Fonda (1937)
- **21.12** – 70 de ani de la prima audiție publică, în concertul Filarmonicii „George Enescu” din București, a Oratorului Bizantin de Crăciun „Nașterea Domnului”, de compozitorul Paul Constantinescu (1947)
- **22.12** – 90 de ani de la înființarea Societății de Difuziune Radiofonică din România, azi Societatea Română de Radiodifuziune (1927)
- **22.12** – 65 de ani de la nașterea poetului ing. Vladimir A. Deteșanu (1952)
- **22.12** – Se naște prozatorul Virgiliu Monda (Virgiliu Moscovici) (n.1898, Ploiești – 1991, Buc.)
- **23.12** – S-a născut soprana Lili (Elena) Dușescu (1925, com. Telega – Ph.)
- **23.12** – 80 de ani de la nașterea actorului Corneliu Revent (1937–2000, Ploiești)
- **25.12.1642/04.01.1643** – 375 de ani de la nașterea fizicianului și matematicianului Sir Isaac Newton (1642) și 290 de ani de la moartea sa (1727)
- **25.12.1907/08.01.1908** – Se naște naturalista și muzeografa Margareta Moșneaga (m.1992, Ploiești)
- **25.12** – Apare revista „Neamul românesc literar” (Vălenii de Munte, 1908 – 1912 și 1925 – 1926)
- **25.12** – 40 de ani de la moartea actorului și regizorului de film Charlie Spencer Chaplin (1889 – 1977)
- **26.12** – 145 de ani de la punerea în funcțiune, la București, a primului tramvai cu cai (1872)
- **26.12** – Se naște omul politic I.G. Duca (1879 – 1933, Sinaia)
- **26.12** – Se naște poetul Dorel Hogeia (1948, Comarnic – 1980)
- **27.12** – 1877/ 08.01.1878 – 140 de ani de la moartea poetului Nikolai Alexeevici Nekrasov (1821 – 1877)
- **27.12** – 195 de ani de la nașterea chimistului și biologului Louis Pasteur (1822 – 1895)
- **27.12** – 120 ani de la nașterea istoricului literar și esteticianului Tudor Vianu (1897 – 1964)
- **27.12** – Se naște poetul Șt. V. Ionescu (1904, Ploiești – 1946)
- **27.12** – Se naște sculptorul Ștefan Macovei (n.1945)
- **28.12** – 125 de ani de la nașterea pictorului Ion State (Stănescu) (1892, Ploiești – 1968, Ploiești)

- **28.12** – 80 de ani de la moartea compozitorului Maurice Ravel (1875 – 1937)
- **28.12** – La Paris a avut loc prima proiecție de film, realizată de frații Lumière (1895)
- **28.12** – Se naște profesorul, omul de cultură și publicistul Nicolae Boaru (n.1949 – 2013, Ploiești), Cetățean de Onoare al municipiului Ploiești, post – mortem
- **28.12** – Se înființează Clubul Sportiv “Petrolul” Ploiești (1958)
- **28.12** – Se naște prof. dr. în filologie Diana Rânciog (n. 1969, Ploiești)
- **28.12** – Se naște compozitorul Ioan Cristu Danielescu (1884, Ploiești – 1966, Ploiești)
- **30.12** – 185 de ani de la constituirea corporației lăutarilor ploieșteni, având staroste pe Dima Lăutarul sin Tudora-che (1832)
- **30.12** – Se naște poetul Traian Bălăceanu (1924 – 1993)
- **30.12** – 70 de la abdicarea silită a regelui Mihai I. Proclama-re Republicii Populare Româ-ne (1947)
- **31.12** – 270 de ani de la nașterea scriitorului Gottfried August Burger (1747 – 1794)
- **31.12** – 140 de ani de la moartea pictorului Gustave Courbet (1819 – 1877)
- **31.12** – Thomas Edison face prima demonstrație publi-că a funcționării unei lămpi electrice (1879)

Evenimente... de Daniel Mihu

CULORILE TOAMNEI ÎN EXPOZIȚIE

Anul acesta, pentru a 26-a oară, venirea toamnei a fost marcată, la Muzeul Județean de Științele Naturii Prahova, cu o nouă expoziție de goblenuri. De superbe goblenuri!

Ca în fiecare an, membrii Cercului de Creativitate Urbană – 24 de persoane – din cadrul Muzeului au fost foarte harnici, umplând spațiile de expunere cu lucrări noi. Este vorba despre 16 expozanți care, pe 28 de panouri, au prezentat publicului 205 tablouri cu goblenuri, pe diverse teme.

Interesantă această tinerețe creatoare, independentă de vârsta afișată în buletine, ținând cont că toate goblenurile sunt realizate de pensionari. Despre această expoziție, directorea muzeului, prof. dr. Emilia Iancu, ne-a precizat: „Am denumit această expoziție «Culorile Toamnei» deoarece atunci când vine acest anotimp, este «Ziua Internațională a Vârșnicului». Lucrul care este cel mai grozav, dâșii se organizează, lucrează și, în tot ceea ce fac la acest cerc, au continuitate. Există și rezistă. De fapt, muzeul nu trebuie să reziste, el trebuie să existe deoarece este un lăcaș de educație prin și pentru muncă.”

CUPRINS

Editorial, <i>Gelu Nicolae Ionescu</i> ..... coperta 2	
Scrisori deschise: O relație de prietenie spirituală (XXI), <i>Traian D. Lazăr</i>	1
Un erou ploieștean decorat cu medalia militară franceză, <i>C. Dobrescu</i>	2
Folclorul poetic despre venimentele de la 1918 (IV), <i>Victor Rusu</i>	3
Statul asăneștilor (III), <i>Ion Șt. Baicu</i>	6
Formarea ca stat a Moldovei (II), <i>Ion Șt. Baicu</i>	4
România în amintirile unui ofițer francez din Armata de Dunăre (III), <i>C. Dobrescu</i>	5
Întâmplări hazlii din timpul marelui război, <i>C. Dobrescu</i>	6
Ploieștiul la începutul războiului întregirii (I) <i>C. Dobrescu</i>	7
Regele Ferdinand (V), <i>Traian D. Lazăr</i>	8
Monumentul din Bușteni (III), <i>C. Dobrescu</i>	9
De la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul, <i>Ion Șt. Baicu</i>	10
Constanța în 1914 (II)	12
Bnderola sfâșiată, <i>Mircea Cărtărescu</i>	13
Sentimentalismul lui Nichita Stănescu, <i>Alex Ștefănescu</i>	14
Nichita Stănescu, poezia erotică și de dragoste, <i>Dan Mircea Cipariu</i>	16
Nichita Stănescu - repere în universul poetic, <i>G.T.</i>	16
Galeria marilor epigramaști: Ștefan Marinescu, <i>C. Tudorache</i>	17
Răsfoiri și comentarii, <i>C. Tudorache</i>	19
Titu Maiorescu - un secol de la intrarea în neființă, <i>Ion Bălu</i>	21
Eseu, <i>Mădălina P. Ștefan</i>	22
Destine comune în războiul de întregire, <i>Traian D. Lazăr</i>	23
Dan Tipuriță, Vasile Szolga – dublă prezentare de carte, <i>Elena Trifan</i>	24
Dobrogea (II), <i>Elena Trifan</i>	24
Laureați poezie	25, 26
Membrii de onoare ai academiei române (II), <i>Ion Șt. Baicu</i>	27
Focșanii la 1909-1912 (IX), <i>C. Dobrescu</i>	28
Informații despre activitatea antifascistă a prințesei Anna Maria Callimachi (II), <i>C. Dobrescu</i>	28
Săli de spectacole ploieștene (VII), <i>C. Dobrescu</i>	29
Familia Masterson (V), <i>C. Dobrescu</i>	30
Parada revistelor, <i>C. Dobrescu</i>	31
Evenimente culturale, <i>Marian Chirulescu</i>	34
Culorile Toamnei în expoziție, <i>Daniel Mihu</i>	36
Palatul brâncovenesc de la Mogoșoaia (IV), <i>Elena Trifan</i>	cop. 3
Republica Moldova, Transnistria (VII), <i>Elena Trifan</i>	cop. 3
Eugen Comarnescu, <i>Elena Trifan</i>	cop. 4

ERATA: Dintr-o regretabilă eroare, în numărul din noiembrie al revistei Atitudini, la pagina 12, a apărut ca autor al articolului “Transilvania de la voievodat la principat” dl. Traian D. Lazar. Articolul aparține dlui Ion St. Baicu. Ne cerem scuze pentru orice neplăcere creată.

REPUBLICA MOLDOVA, TRANSNISTRIA (VII)

În 1992 și-a reînceput activitatea.

Biserica de vară „Sfânta Cuvioasă Parascheva” a fost redeschisă în anul 1992 și restaurarea ei a început în anul 1994. Pereții au o grosime de 1 metru, cupola este foarte înaltă, iconostasul este din lemn, suflat cu aur. A fost adus de la Moscova și a fost sculptat de specialiști din Poceaev.

Pictura a fost făcută cu vopsele de la Sankt-Petersburg de către pictori renumiți din Ucraina printre care s-a aflat și Nicolae Panciuc.

În pronaos se află icoana Sfintei Parascheva și în naos, racla Sfintei Parascheva și o parte din moaștele acesteia.

În 1993 a început refacerea mănăstirii de iarnă cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” care are în partea din față 12 coloane și 12 stâlpi din piatră de formă sferică.

În anul 2000, pe data de 27 octombrie, s-a pus piatra de temelie a Catedralei „Sfinților Apostoli Petru și Pavel”, fapt ce ne-a luat răsuflarea având în vedere spațiul și așa îngust al mănăstirii.

În incinta mănăstirii funcționează o bibliotecă cu cărți religioase, dintre care unele sunt rare și un muzeu în care pe lângă obiecte religioase se păstrează și o colecție a monedelor comemorative din argint în valoare de 50 de lei pe care este imprimată imaginea a 20 de mănăstiri din Moldova.

Din clipa în care intri în curtea mănăstirii un mic rai ți se deschide în fața ochilor. Hărnicia măicuțelor, dragostea lor pentru frumos, fac ca aici într-o zonă împădurită, pe lângă susurul natural al izvorului, ochiul să îți fie fascinat de un univers floral mirific și surprinzător, un fel de multum in parvo, în care arcade de mâna Macii Domnului coexistă cu troițe, roșul aprins cu movul, verdele sau galbenul florilor de toamnă dispuse după reguli geometrice pe care le-am mai întâlnit numai la Mănăstirea Crasna din județul Prahova.

Deși e toamnă viața pulsează cu putere, îmbinând puterea credinței cu aceea a frumosului natural și cu cel creat de mâna omului.

Fascicule de frumusețe par a se ridica dinspre pământ, o mână măiastră pare că veghează deasupra tuturor, bucuria pare a pluti în aer, totul pare un cerc luminos, construit după regulile de săvârșirii, ale blândeții și ale armoniei.

După cum sugerează și acest mic paradis vegetal, măicuțele de aici, pe lângă viața de rugăciune, desfășoară și activități practice de creștere de animale, croitorie, țesut, apicultură, pomicultură.

De asemenea, s-au dedicat și îngrijirii și educării copiilor orfani de la „Orfelinatul Preafericitul Iosif” din Chișinău.

În spații pitorești, bine îngrijite de viețuitorii lor, bisericile și mănăstirile,

pană mai ieri lacrimi de suferință, răni sângerânde în inima acestor teritorii, se înalță luminoase, rafinate și modeste, mărturia sfinte ale nepieritoare credințe în Dumnezeu, ale hărniciei, talentului și spiritului de reconstrucție ale celor care viețuiesc pe aceste meleaguri.

Viscoalele au trecut, dar pământul Basarabiei și al Transnistriei a rămas neclintit în locuri statornicite de Dumnezeu, cu munții, cu apele, văile și cerul, cu oamenii lui, cu realizările minții, harului și brațelor acestora.

Elemente comune civilizațiilor, dar și elemente de originalitate ne-au ținut trează curiozitatea și ne-au îmbogățit cunoștințele timp de câteva zile.

Să sperăm că istoria nu își va mai arăta niciodată fața-i întunecată și că viața va curge lin, după tiparele ei logice și mai umane.

Bibliografie:

- *Explicațiile ghizilor*
- *Gheorghe Postică – Orheiul Vechi, ghid turistic, Chișinău, 2007*
- *Mănăstirea Căpriana, scurt istoric, Chișinău, 2008*
- *Mănăstirea „Sfânta Cuvioasă Parascheva” (Hîncu), Dedicatie specială închinată jubileului de 20 ani de la redeschiderea mănăstirii, tipărită cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop de Ungheni și Nisporeni*
- *Orheiul Vechi. Sihăstria rupestră, pliant*

PALATUL BRÂNCOVENESC DE LA MOGOȘOAIA (IV)

Alte aspecte ale vieții poporului român sunt prezente în Sala scoarțelor și în Sala Transilvania.

În Sala scoarțelor sunt expuse 6 scoarțe provenind din Oltenia, Muntenia și Moldova, lucrate din lână, cu motive fitomorfe, zoomorfe și antropomorfe, în care predominant este pomul vieții. Ne-a reținut atenția, în mod deosebit, imaginea unei perechi de îndrăgostiți protejați de un linx și imaginea Golgotei reprezentată de un pom al vieții la baza căruia se află 2 cruci.

Sala Transilvania a fost amenajată în fostul dormitor al lui Constantin Brâncoveanu în care Marta Bibescu expusese portretul lui Constantin Brâncoveanu și un jilț voievodal.

Astăzi aici se găsesc exponate lucrate de meșteri și artiști aparținând populației din Transilvania din timpul dominației habsburgice, 1688-1918: paftale, centuri, piese de port

săsesc și oriental, vase de ceramică, litografii, icoane, o masă Biedermaier, un pedestal baroc, lăzi de zestre, portretul lui Iosif al II-lea.

Grație interesului colecționarilor-donatori pentru cultura altor popoare, în muzeu au putut fi amenajate și Salonul italianesc și cel francez.

În Salonul italian pot fi admirate obiecte de mobilier italian din secolul al XIX-lea, gravuri, picturi. Impresionantă este ușa de lemn sculptat, pictat cu icoanele sfinților Nicolae, Spiridon, Visarion și Haralambie, aceasta nefiind singura ușa sculptată și pictată din palat.

Mie mi-au amintit de ușile pictate din castelul reginei Maria de la Balcic.

În Salonul francez se află un șemineu, obiecte de mobilier lucrate în ateliere franceze din secolul al XVI-lea, portret de boieroaică în costum francez, gravuri, litografii, scoarță basarabeană, un ceas ornamental din

bronz aurit, cu statueta care îl reprezintă pe țarul Petru I.

De la ferestrele palatului, din foisor, din logie și din curte poți admira farmecul paradisului acvatic oferit de lacul Colentina și al paradisului vegetal al Parcului englezesc.

Lacul oferă o priveliște odihnitoare, cu suprafața lui lucitoare și malurile acoperite de verdeață. O insuliță se profilează în apă și lebede albe luminează marginile cu trupurile lor plutitoare.

În partea dinspre lac și pe părțile laterale palatul este înconjurat de ronduri construite geometric din arbuști verzi, în care sunt cultivați trandafiri și iriși, atâția iriși cum nicăieri nu mi-a fost dat să văd.

Petalele de iris par aripile unei albine deschise spre soare și totodată aplecate în semn de închinăciune față de pământul care le dă viață.

EUGEN COMARNESCU – MĂRIA SA ACTORUL. EXERCIIII DE ADMIRAŢIE

Recent sub egida AsociaŃiei Italianilor din România a fost publicatã cartea lui Eugen Comarnescu – **Mãria Sa Actorul. Exerciții de admirație**, sub îngrijirea doamnei Gabriela Tarabega Comarnescu, soția autorului, și a lui Dan Comarnescu, fiul acestuia, în semn de apreciere și recunoaștere a muncii autorului cu ocazia împlinirii a 10 ani de la pãrãsirea scenei pãmântești, cât și pentru a eterniza aspecte ale vieții teatrale românești dintr-una din perioadele ei de glorie.

Este o lucrare monumentalã, care conține 100 cronici dramatice despre spectacole și mari actori ai scenei românești din perioada 2001-2006, distribuite în mai multe capitole: „Portrete”, „Cronici de teatru”, „Miscellanea”, „Aniversãri”, „Cartea de teatru”, „In memoriam”. La acestea se adaugã încã douã cronici redactate atãt în limba română, cât și în limba italianã: „Puterea de seducție a actorului/Il potere di seduzione dell'attore” și „Actorii – aceste multiple măști ale teatrului/ Attori queste multiple maschere del teatro.”

Fiecare titlu are și un subtitlu reprezentativ pentru esența actorului sau a spectacolului prezentat: „George Vasiliu Birlic – un geniu al comediei”; „Radu Beligan – o eternã tinerețe spiritualã”, „Ion Lucian – un artist ce nu cunoaște sentimentul înfrãngerii”; „Carmen Stãnescu – explozie de vitalitate, farmec și grație”, „Rodica Tapalagã – un talent exploziv”, „Claudiu Bleonț – un învingãtor” etc.

Valoarea graficã și documentarã a cãrții este sporitã și de numãrul mare de fotografii ale actorilor sau care înfãțișeazã afișe și scene din timpul spectacolului, dispuse în paginã dupã o tehnicã a diversitãții.

Cartea începe și se încheie simetric prin prezentarea unor mărturisiri despre activitatea culturalã a autorului scrise de Gabriela Tarabega Comarnescu, distins om de culturã, Ioana Grosaru, președintele AsociaŃiei Italianilor din România, și ziariștii: George Vraca, Andrei Milca, Dan Bãrlãdeanu, Mihai Petrovici, Augustin Sandu, Andrei Nițã, Modesto Gino Ferrarini.

Aceștia au remarcat bunãtatea, corectitudinea și modestia omului.

Eugen Comarnescu, dragostea și admirația cronicarului Eugen Comarnescu pentru culturã, în general, și pentru arta dramaticã, în special, naturalitatea, inteligența și obiectivitatea

scrisului acestuia, simțul responsabilitãții profesionale, contribuția adusã la formarea unor colegi de breaslã și la creșterea prestigiului unor publicații.

Iatã numai câteva din afirmațiile celor menționați mai sus:

„Nu știa ce este rãutatea, invidia, nepãsarea...Și-a iubit cu ardoare profesia de cronicar de teatru, iar dragostea pentru arta scenicã, înțelegerea și admirația pentru actori l-au animat întreaga viață.” (Gabriela Tarabega Comarnescu, p. 15)

„Îmi plăcea prospețimea condeiului și inteligența cu care acest gazetar de rasã se strecura printre capcanele ideologiei, spre a spune adevãrul. [...] A fost un mare cronicar al artelor spectacolului.” (Rãzvan Voncu, p. 19)

„Eugen Comarnescu a fost mai întâi de toate un om. [...] Omul știa sã facã lucruri de seamã, mari și mărunte, își făcuse prieteni de-o viață printre cei mai mari actori ai noștri [...].

„[...] a scris mereu cu finețe, fãrã pãrtinire, cu argumente și fãrã parti pris-uri despre fenomenul scenei românești [...]”

„Era un mentor teatral pentru cei tineri.” (Andrei Milca, p.347-348)

„Era un om blând, bun și un mare profesionist.” (Mihai Petrovici, p. 354)

„Eugen Comarnescu a fost acela care mi-a deschis gustul pentru culturã și artã, m-a introdus în minunata lume a criticilor de film, teatru, operã și balet.” (Andrei Nițã, p. 357)

„Activitatea sa intensã – ilustratã prin reportaje – articole – comentarii – cronici și recenzii – anchete de masã – corresponsențe speciale – a fãcut ca el sã dobândeascã o largã notorietate, stimându-i-se competența, talentul, adâncã pãtrundere în problematica realității cultural-artistice a Capitalei, investigatã cu perspicacitate și neabãtutã obiectivitate.” (Augustin Sandu, p. 355)

„Avea un simț al datoriei față de culturã și deopotrivã, față de cititor. A fost un mare ziarist, care își iubea la nebulie meseria și pe care o practica cu naturalețe și echilibru.” (Modesto Gino Ferrarini, p. 358)

Cartea „Mãria Sa Actorul” cu o certã valoare documentarã ne-a creat impresia unui monument etern care pulseazã de viață, în care nimic nu este forțat, nimic ostentativ, ci totul este spus discret, sincer și inteligent, cu multã fine-

țe și talent, cu pãtrundere psihologicã, spirit de sintezã și rafinament.

Spre exemplificare vom reproduce numai câteva din aprecierile făcute la adresa actorilor:

„În toate rolurile sale, Dinicã a știut sã treacã, dupã cum îi cerea personajul, de la sarcasm la ironie finã, de la luciditate la ferocitate, creând portrete care te urmãresc multã vreme dupã cãderea cortinei.” (p.47)

„În cariera sa bucureșteanã de câteva decenii, Mihai Fotino a ilustrat cum nu se poate mai convingãtor ceea ce aș numi discreția comediei. Înzestrat pânã în vârful unghiilor cu har comic, el n-a trecut niciodatã granița spre umorul gros, ci cel mult spre caricatura rafinatã, în linii suple, ca în desenele lui Silvan.” (p.65)

„Atãta patos pune Tamara Buciuceanu Botez în acest dans, atãta forțã vitalã, de parcã ar ști cã este cântecul de lebdã al personajului.” (p. 71)

„Cu o aparențã bonomã, abordând orice partiturã comicã sau în orice personaj și nimic nu te-ar face sã crezi cã în spatele fiecãrui rol se ascunde un travaliu anterior. Dar când îl cunoști îndeaproape, îți dai seama cã este dominat de o combustie internã. Se zbate în ființa sa lava unui vulcan interior, dar care nu ajunge niciodatã sã erupã prin crater.” (p. 79-80).

Citind cartea simți cã Eugen Comarnescu este viu, prezent în cuvintele cãrora le-a dat viață și le-a umplut de semnificații sau ț-i imaginezi printre spectatori foarte atent la ceea ce se petrece pe scenã pentru a consemna în memoria timpului.

Plecat prematur dintre cei vii, poate acolo Sus și-a gãsit o parte din actorii dragi și-și pot continua dialogurile la lumina astrelor sau poate de acolo de Sus se mai bucurã încã de savoarea spectacolelor jucate în lumina reflectoarelor.

Deși renumitul cronicar nu a fost preocupat de propria-i posteritate, aceasta manifestã și va manifesta interes pentru scrierile sale și în calitate de cititori și de iubitori ai artei dramatice le suntem recunoscãtori atãt Domniei Sale, cât și celor care au contribuit la realizarea acestei cãrți, respectiv familiei autorului și AsociaŃiei Italianilor din România.